

SÉANCES DU JEUDI 6 NOVEMBRE 1997
VERGADERINGEN VAN DONDERDAG 6 NOVEMBER 1997**MATIN****SOMMAIRE:****CONGÉS:**

Page 3653.

EXCUSÉS:

Page 3653.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Goovaerts au ministre de la Justice sur «les difficultés entre les bâtonniers francophones et néerlandophones».

Demande d'explications de M. Loones au ministre de la Justice sur «la fédéralisation de l'assistance judiciaire et de la justice».

Demande d'explications de M. Boutmans au ministre de la Justice sur «l'aide judiciaire».

Demande d'explications de M. Van Hauthem au ministre de la Justice sur «les difficultés entre les bâtonniers francophones et néerlandophones».

Orateurs: **MM. Goovaerts, Loones, Boutmans, Van Hauthem, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 3653.

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Ajournement):

Demande d'explications de Mme Milquet au ministre de la Justice sur «les maisons de justice».

Oratrice: **Mme la présidente**, p. 3662.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1997-1998
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1997-1998

OCHTEND**INHOUDSOPGAVE:****VERLOF:**

Bladzijde 3653.

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 3653.

Vragen om uitleg (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Goovaerts aan de minister van Justitie over «de moeilijkheden tussen de Nederlandstalige en Franstalige stafhouders».

Vraag om uitleg van de heer Loones aan de minister van Justitie over «de federalisering van de rechtshulp en van de justitie».

Vraag om uitleg van de heer Boutmans aan de minister van Justitie over «de rechtshulp».

Vraag om uitleg van de heer Van Hauthem aan de minister van Justitie over «de moeilijkheden tussen de Nederlandstalige en Franstalige stafhouders».

Sprekers: **de heren Goovaerts, Loones, Boutmans, Van Hauthem, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 3653.

VRAAG OM UITLEG (Verdaging):

Vraag om uitleg van mevrouw Milquet aan de minister van Justitie over «de justitiehuisen».

Spreker: **de voorzitter**, blz. 3662.

APRÈS-MIDI

SOMMAIRE :

EXCUSÉS :

Page 3663.

MESSAGES :

Page 3663.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS :

Page 3664.

1. Cour d'arbitrage.
2. Traité d'Amsterdam.
3. Commission de la protection de la vie privée.

PÉTITION :

Page 3665.

PROPOSITIONS DE LOI (Renvoi) :

Page 3665.

Renvoi à la commission de la Justice de la proposition de loi modifiant l'article 1er du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie et de la proposition de loi modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie, qui avaient été envoyées précédemment à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

PROPOSITIONS (Dépôt) :

Page 3665.

M. Chantraine et consorts. — Proposition de loi modifiant la loi du 6 juillet 1990 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Communauté germanophone.

M. Van Hauthem :

- a) Proposition de loi modifiant l'article 2 du décret du 20 juillet 1831 concernant le serment;
- b) Proposition de loi spéciale modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

Mme Delcourt-Pêtre et consorts. — Proposition de résolution sur la situation des droits de l'homme en Algérie.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Dépôt) :

Page 3666.

M. Van Hauthem au ministre de la Justice sur « les difficultés entre les bâtonniers francophones et néerlandophones ».

M. Foret au secrétaire d'État à la Sécurité et au secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur « la mise en œuvre des dispositions relatives aux 'radars automatiques' ».

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 3663.

BOODSCHAPPEN :

Bladzijde 3663.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN :

Bladzijde 3664.

1. Arbitragehof.
2. Verdrag van Amsterdam.
3. Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

VERZOEKSCRIFT :

Bladzijde 3665.

WETSVOORSTELLEN (Verwijzing) :

Bladzijde 3665.

Verwijzing naar de commissie voor de Justitie van het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond en van het wetsvoorstel tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond, die eerder werden verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden.

VOORSTELLEN (Indiening) :

Bladzijde 3665.

De heer Chantraine c.s. — Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 1990 tot regeling van de wijze waarop de Raad van de Duitstalige Gemeenschap wordt verkozen.

De heer Van Hauthem :

- a) Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 betreffende den eed;
- b) Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Mevrouw Delcourt-Pêtre c.s. — Voorstel van resolutie over de toestand van de mensenrechten in Algerije.

VRAGEN OM UITLEG (Indiening) :

Bladzijde 3666.

De heer Van Hauthem aan de minister van Justitie over « de moeilijkheden tussen de Nederlandstalige en Franstalige stafhouders ».

De heer Foret aan de staatssecretaris voor Veiligheid en aan de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over « het in werking treden van de bepalingen betreffende de 'onbemande camera's' in het wegverkeer ».

M. Goovaerts au Premier ministre sur «la limitation des dépenses électorales».

M. Santkin au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la dispense de déclaration de revenus à l'impôt des personnes physiques».

M. Hostekint au ministre des Affaires étrangères sur «la disparition et l'assassinat de quatre pères belges au Guatemala».

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Pages 3666 et 3688.

Mme Delcourt-Pêtre. — Proposition de loi rétablissant l'article 61 du Code civil en ce qui concerne la preuve de la naissance à défaut d'acte de naissance.

M. Mahoux et consorts. — Proposition de résolution relative au génocide des Arméniens de Turquie en 1915.

QUESTIONS ORALES (Discussion):

Question orale de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «la mise en décharge de la terre polluée après l'écrasement d'un F16 à Linter».

Orateurs: M. Goris, M. Poncelet, ministre de la Défense nationale, p. 3666.

Question orale de M. Hostekint au ministre de la Défense nationale sur «l'inconduite de certains militaires belges».

Orateurs: M. Hostekint, M. Poncelet, ministre de la Défense nationale, p. 3667.

Question orale de M. D'Hooghe au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la démission collective du Conseil de la concurrence».

Orateurs: M. D'Hooghe, M. Di Rupo, vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications, p. 3668.

Question orale de M. Loones au vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «le manque de carburant à la gendarmerie».

Orateurs: M. Loones, M. Vande Lanotte, vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 3669.

Question orale de M. Verreycken au ministre des Affaires étrangères sur «le Sommet de la Francophonie».

Orateurs: M. Verreycken, M. Vande Lanotte, vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 3669.

Question orale de M. Devolder au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «l'apparition de la première E.S.B. (encéphalopathie spongiforme bovine) en Belgique et la nécessité de ne pas limiter l'enquête à une seule piste».

Orateurs: M. Devolder, M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, p. 3670.

Question orale de M. Happart au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «la carcasse de la vache atteinte de la maladie de l'E.S.B.».

Orateurs: M. Happart, M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, p. 3671.

De heer Goovaerts aan de eerste minister over «de beperking van de verkiezingsuitgaven».

De heer Santkin aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vrijstelling van de aangifte inzake personenbelasting».

De heer Hostekint aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de verdwijning en de moord op vier Belgische paters in Guatemala».

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijde 3666 en 3688.

Mevrouw Delcourt-Pêtre. — Wetvoorstel strekkende om artikel 61 van het Burgerlijk Wetboek opnieuw in te voeren wat betreft het bewijs van de geboorte bij gebreke van een akte van geboorte.

De heer Mahoux c.s. — Voorstel van resolutie betreffende de genocide in 1915 van de in Turkije levende Armeniërs.

MONDELINGE VRAGEN (Bespreking):

Mondelinge vraag van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de opslag van vervuilde grond na een F16-crash te Linter».

Sprekers: de heer Goris, de heer Poncelet, minister van Landsverdediging, blz. 3666.

Mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de minister van Landsverdediging over «het wangedrag van bepaalde Belgische militairen».

Sprekers: de heer Hostekint, de heer Poncelet, minister van Landsverdediging, blz. 3667.

Mondelinge vraag van de heer D'Hooghe aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het collectief ontslag van de Raad voor de Mededinging».

Sprekers: de heer D'Hooghe, de heer Di Rupo, vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, blz. 3668.

Mondelinge vraag van de heer Loones aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «het brandstoftekort bij de rijkswacht».

Sprekers: de heer Loones, de heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 3669.

Mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de Top van de 'Francophonie'».

Sprekers: de heer Verreycken, de heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 3669.

Mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «het optreden van het eerste BSE-geval (bovine sponsvormige encephalopathie) in België en de noodzakelijkheid van een meersporenonderzoek».

Sprekers: de heer Devolder, de heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, blz. 3670.

Mondelinge vraag van de heer Happart aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «het karkas van de met BSE besmette koe».

Sprekers: de heer Happart, de heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, blz. 3671.

Question orale de Mme Dua au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises sur «la maladie de la vache folle».

Orateurs: **Mme Dua, M. Pinxten**, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, p. 3672.

Question orale de Mme de Bethune au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «le droit à la déduction fiscale de la prime d'assurance-groupe pour l'administrateur de la société unipersonnelle à responsabilité limitée».

Orateurs: **Mme de Bethune, M. Maystadt**, vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 3674.

Question orale de M. Ph. Charlier au ministre de la Santé publique et des Pensions sur «l'arrêté royal du 29 septembre 1997 portant nomination des membres du Conseil national de la kinésithérapie».

Orateurs: **M. Ph. Charlier, M. Pinxten**, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises, p. 3674.

Question orale de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Justice sur «l'affaire Lecrenier».

Orateurs: **Mme Lizin, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 3675.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi visant à combattre la violence au sein du couple.

Discussion générale. — *Orateurs*: **Mmes Delcourt-Pêtre**, rapporteuse, **Nelis-Van Liedekerke, Lizin, de Bethune, MM. Coveliers, Desmedt, Mme Milquet, MM. Raes, Loones**, p. 3676.

Examen d'articles. — *Orateurs*: **MM. Desmedt, Coveliers**, p. 3681.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 3682.

PROJET DE LOI (Votes):

Projet de loi visant à combattre la violence au sein du couple.

Votes réservés, p. 3682.

Vote sur l'ensemble, p. 3683.

MOTIONS (Votes):

Motion déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Anciaux au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, développée le 22 octobre 1997 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques, p. 3684.

Explications de vote: *Orateur*: **M. Anciaux**, p. 3684.

Motion déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Verreycken au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, développée le 22 octobre 1997 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques, p. 3685.

Explications de vote: *Orateur*: **M. Verreycken**, p. 3685.

Mondelinge vraag van mevrouw Dua aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen over «de dollekoenziekte».

Spreekers: **Mevrouw Dua, de heer Pinxten**, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, blz. 3672.

Mondelinge vraag van mevrouw de Bethune aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «het recht op fiscale aftrek van de premie voor groepsverzekering voor de bestuurder van de eenmansvennootschap met beperkte aansprakelijkheid».

Spreekers: **mevrouw de Bethune, de heer Maystadt**, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 3674.

Mondelinge vraag van de heer Ph. Charlier aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen over «het koninklijk besluit van 29 september 1997 houdende de benoeming van de leden van de Nationale Raad voor de Kinesithérapie».

Spreekers: **de heer Ph. Charlier, de heer Pinxten**, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, blz. 3674.

Mondelinge vraag van mevrouw Lizin aan de minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Justitie over «de zaak-Lecrenier».

Spreekers: **mevrouw Lizin, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 3675.

WETSONTWERP (Bespreking):

Wetsontwerp strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan.

Algemene bespreking. — *Spreekers*: **de dames Delcourt-Pêtre**, rapporteur, **Nelis-Van Liedekerke, Lizin, de Bethune, de heren Coveliers, Desmedt, mevrouw Milquet, de heren Raes, Loones**, blz. 3676.

Artikelsgewijze bespreking. — *Spreekers*: **de heren Desmedt, Coveliers**, blz. 3681.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 3682.

WETSONTWERP (Stemmingen):

Wetsontwerp strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan.

Aangehouden stemmingen, blz. 3682.

Stemming over het geheel, blz. 3683.

MOTIES (Stemmingen):

Motie ingediend tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, gesteld op 22 oktober 1997 in openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden, blz. 3684.

Stemverklaring: *Spreeker*: **de heer Anciaux**, blz. 3684.

Motie ingediend tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, gesteld op 22 oktober 1997 in openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden, blz. 3685.

Stemverklaring: *Spreeker*: **de heer Verreycken**, blz. 3685.

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de Mme Van der Wildt au vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la limitation des risques et les mesures de sécurité dans l'exploitation des attractions dans les parcs de loisirs et sur les champs de foire, ainsi que dans celle des appareils sur les terrains de jeu».

Orateurs : **Mme Van der Wildt, M. Di Rupo**, vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications, p. 3686.

VRAAG OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van mevrouw Van der Wildt aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de risicobeperking en veiligheidsmaatregelen bij exploitatie van pretpark- en kermisattracties, evenals speelpleintoestellen».

Spreekers : **mevrouw Van der Wildt, de heer Di Rupo**, vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, blz. 3686.

SÉANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRÉSIDENCE DE MME SÉMÉR, doyenne d'âge VOORZITTERSCHAP VAN MEVROUW SÉMÉR, oudste lid in jaren

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 05.
De vergadering wordt geopend om 10.05 uur.

CONGÉS — VERLOF

Mme Cornet d'Elzcius, pour raison de santé, et M. Hatry, en mission à l'étranger, demandent un congé.

Verlof vragen: mevrouw Cornet d'Elzcius, om gezondheidsredenen, en de heer Hatry, met opdracht in het buitenland.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Mayence-Goossens, MM. Olivier, pour d'autres devoirs; Busquin et Jonckheer, en mission à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Mayence-Goossens, de heren Olivier, wegens andere plichten; Busquin en Jonckheer, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER GOOVAERTS AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE MOEILIKHEDEN TUSSEN DE NEDERLANDSTALIGE EN FRANSTALIGE STAFHOUDERS»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER LOONES AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE FEDERALISERING VAN DE RECHTSHULP EN VAN DE JUSTITIE»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE RECHTSHULP»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VAN HAUTHEM AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE MOEILIKHEDEN TUSSEN DE NEDERLANDSTALIGE EN FRANSTALIGE STAFHOUDERS»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. GOOVAERTS AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES DIFFICULTÉS ENTRE LES BÂTONNIERS FRANCOPHONES ET NÉERLANDOPHONES»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. LOONES AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LA FÉDÉRALISATION DE L'ASSISTANCE JUDICIAIRE ET DE LA JUSTICE»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. BOUTMANS AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «L'AIDE JUDICIAIRE»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VAN HAUTHEM AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES DIFFICULTÉS ENTRE LES BÂTONNIERS FRANCOPHONES ET NÉERLANDOPHONES»

De voorzitter. — Dames en heren, aan de orde zijn de vragen om uitleg aan de minister van Justitie.

Ik stel voor deze vragen om uitleg samen te voegen.

Je propose de joindre ces demandes d'explications. (*Assentiment.*)

Het woord is aan de heer Goovaerts.

De heer Govaerts (VLD). — Mevrouw de voorzitter, er zijn een aantal moeilijkheden gerezen tussen de Nederlandstalige en Franstalige balies met betrekking tot de objectieve criteria voor de verdeling van pro Deo-gelden. Dit is natuurlijk een concreet probleem, maar het verwijst naar een onderliggend probleem, namelijk of de pro Deo-gelden geen epifenomeen zijn voor iets heel anders. De tegenstelling tussen de stafhouders heeft een hoogtepunt bereikt: Nederlandstaligen en Franstaligen staan tegenover elkaar. Op langere termijn zullen twee verschillende orden ontstaan, de Vlaamse Orde van Advocaten en de Franstalige Orde van Advocaten. Dat zal gebeuren in een sfeer van communautaire tegenstellingen en wedijver.

De minister zal echter aan de vraag om uitleg van mevrouw Milquet merken dat het probleem veel verder gaat dan louter oppervlakkige problemen. Mevrouw Milquet heeft onder meer

vragen bij de rol van de advocaten. Ik beweer niet dat het pleitmonopolie ter discussie staat, maar alleszins wel rol de van de advocaat.

De minister zal bij zijn hervorming van de justitie moeten nagaan hoe het gerechtelijk apparaat efficiënt kan worden gerund en hoe de gerechtelijke achterstand kan worden weggewerkt.

In de kranten heb ik vernomen dat er een plan bestaat om 280 magistraten aan te werven. Dit is een heel klassieke oplossing. Het genoegen om 280 mensen te benoemen zal waarschijnlijk groot zijn en de minister zal waarschijnlijk heel wat kandidaten zien opdagen. Ik wil zijn aandacht echter vestigen op het feit dat degenen die voor de moeilijke examens slagen zich gewoonlijk niet in de magistratuur begeven, maar dit examen gebruiken als een toegangsticket voor interessantere jobs. Indien de minister op dit moment niet genoeg kandidaten voor zijn 280 plaatsen vindt, zal de arbeidsmarkt morgen wel voor een oplossing zorgen.

Als die 280 plaatsen niet kunnen worden bezet dan is dat een teken aan de wand. Zelfs met 500 plaatsen open te verklaren en de griffiers juridische taken te geven zal het probleem van de gerechtelijke achterstand niet kunnen worden opgelost. Dat probleem kan immers niet worden opgelost door personen, maar wel door technieken. De minister heeft wellicht ook een brief gekregen van de heer Michel, de voorzitter van de Nationale Orde van Advocaten, waarin staat dat de advocaten in een systeem van bemiddeling kunnen stappen. De advocaten hebben in de loop van de voorbije dertig jaar vaak «de tram laten voorbijrijden» en proberen nu, enigszins in paniek, op die tram te springen.

Het idee van bemiddeling bij rechtszaken is op zich niet slecht. Er moeten andere technieken worden gehanteerd. In de Verenigde Staten worden heel wat zaken afgehandeld door alternatieve geschillenoplossing. Daar komen verschillende technieken bij kijken, niet alleen de bemiddeling. In de Verenigde Staten kan de rechter de partijen naar een professionele bemiddelaar sturen. Er zijn twee soorten bemiddeling, de facultatieve en de bemiddeling ten gronde. Door deze werkwijze worden de problemen sneller opgelost.

Wordt het ook bij ons geen tijd dat wij ons losmaken van een systeem dat sedert eeuwen bestaat en waarbij de advocaat de problemen behandelt en oplost, terwijl dat niet zijn taak is. Het Gerechtelijk Wetboek staat nog vol met termen zoals «advocaat-generaal», «procureur-generaal», enzovoort. Deze competitieve agressieve literatuur is de basis van ons hele rechtssysteem. Wij moeten overstappen op een coöperatief systeem waarbij de rechter helpt zoeken naar een oplossing, zelfs als de advocaten daarbij wat meer aan de kant moeten gaan staan.

In een coöperatief systeem verwijst de rechter de partijen in eerste instantie naar een bemiddelaar. Lukt dat niet, dan komen de partijen samen met de bemiddelaar opnieuw voor de rechter, die zijn advies geeft. Op dat ogenblik bevindt men zich op het specifieke domein van de evaluatieve bemiddeling.

Ons rechtssysteem kan enkel efficiënter worden door het aanwenden van nieuwe technieken en niet door het aanwerven van een massa mensen.

In 1990 werd in Londen een *Center for Dispute Resolution* opgericht. Over een periode van vijf jaar heeft dit centrum commerciële geschillen behandeld voor een totaal van twee miljard pond. De gemiddelde kostenbesparing per geschil bedroeg 44 000 pond. Ik vestig er de aandacht op dat 90% van de geschillen werd beslecht met een dading na twee dagen, inderdaad twee dagen en niet twee jaar, zoals het hier jammer genoeg de gewoonte is.

Enkele jaren geleden heeft de VLD tijdens haar congres al deze technieken voorgesteld. Ik had de eer hierover verslag te mogen uitbrengen. Zowel mijn partij als ikzelf staan ter beschikking van de minister om met hem te onderzoeken hoe ons juridisch systeem kan worden verbeterd. Dit mag niet op een geforceerde manier gebeuren. Het vormen van bemiddelaars is een kwestie van enkele maanden. Daarvoor zijn slechts enkele kleine wetswijzigingen nodig. Zo moet de rechter de mogelijkheid krijgen te verwijzen naar een bemiddelaar. Hij zal dit overigens met plezier doen. De partijen kunnen dan zelf beslissen of zij bereid zijn onderling tot een akkoord te komen dan wel of zij zich opnieuw tot de rechtbank willen wenden.

Deze denkrichting verdient ongetwijfeld de aandacht van de minister. Ons rechtstelsel zou er in elk geval mee gebaat zijn.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones voor het stellen van zijn vraag om uitleg.

De heer Loones (VU). — Mevrouw de voorzitter, de heer Goovaerts heeft de problematiek in een ruimer kader geplaatst.

Bij deze vragen om uitleg mogen we de interpellaties die in de Kamer over de rechtshulp werden gehouden niet uit het oog verliezen. Wij moeten dit onderwerp echter diepgaander onderzoeken en ons in de eerste plaats bezinnen over de organisatie van de rechtshulp in ons land. De heer Boutmans zal hierover een aantal vragen stellen. Voorts moeten wij ons buigen over de situatie van de Nationale Orde van Advocaten, na het recente incident waarbij het belangrijk is te weten wat het standpunt is van de regering over de communautaire consequenties van deze controverse.

Wat de rechtshulp betreft, zouden wij graag de bedoelingen van de minister kennen. Ik beperk me tot deze vraag en laat de specifieke vragen in dit verband over aan de heer Boutmans.

Wat de controverse binnen de orde betreft, hebben de auteurs Huysse en Sabbe er in hun boek *De mensen van het recht* op gewezen hoe terughoudend de advocatuur was bij het installeren van het systeem van overheidsrechtshulp. Het was dan ook verrassend dat de orde hierover later een specifiek standpunt heeft ingenomen en dat hierover een controverse is ontstaan. Toch is dit in zeker opzicht ook niet verrassend. Het domein van de door de overheid gesteunde rechtshulp wordt immers alsmar belangrijker, een element waaraan de orde uiteraard aandacht moet besteden. Zoals in andere grote dossiers worden de problemen in de beide landsgedeelten op een verschillende wijze behandeld. Dat een conflict is ontstaan, is dan ook niet verwonderlijk, aangezien er hoe langer hoe meer materiële belangen mee gemoeid zijn.

Het ontstaan van een communautair dispuut is al evenmin verwonderlijk, aangezien dit zich bij alle belangrijke dossiers in ons land voordoet.

Ik kom niet terug op de cijfers, omdat die al voldoende aan bod kwamen bij de interpellatie in de Kamer. De minister heeft gepoogd het conflict te minimaliseren en de scheeftrekkingen te verklaren. Als federaal minister van Justitie kan hij niet anders, maar toch liet hij blijken dat er onverklaarbare verschillen bestaan.

Op de interpellatie van 22 september 1997 in de Kamer antwoordde de minister volgens commissieverslag nummer 393 het volgende: «Of er daadwerkelijk onverantwoord grote verschillen zijn in de wijze waarop de verschillende voorzitters van de bureaus punten toekennen voor gelijkaardige zaken, kan alleen worden gecontroleerd door contacten met de respectievelijke voorzitters die op dat punt over een zekere autonomie beschikken. De verslagen die onlangs door de Nationale Orde van Advocaten werden opgestuurd, worden thans onderzocht. Ik heb deze verslagen onlangs ontvangen en, indien nodig, zullen bijkomende verklaringen worden gevraagd.»

Als reactie hierop werd ook door de heer Van Herstraeten, een partijgenoot van de minister, aangedrongen op externe controle. Aangezien de minister in zijn antwoord een onderzoek belooft, is mijn eerste vraag dan ook wat dit onderzoek heeft opgeleverd.

Een andere vraag, die ook al schriftelijk werd gesteld, betreft het resultaat van deze contacten met de Nationale Orde van Advocaten zowel in verband met de rechtshulp als met betrekking tot de plannen om de Orde te splitsen. Intussen werd in dit verband in de Kamer een wetsvoorstel ingediend, mede ondertekend door de meerderheidspartijen, dat waarschijnlijk deze namiddag op de agenda van de Kamer zal staan. Hoe beoordeelt de minister de verschillende standpunten over de bevoegdheid voor rechtshulp en de verdeling van de kredieten, een vraag die eveneens schriftelijk werd gesteld?

Het laatste onderdeel van mijn vraag om uitleg acht ik het belangrijkste omdat we het standpunt van de minister hierover nog niet kennen.

Wat denkt de minister van de standpunten van de nationale orde die door minister-president Van den Brande namens de Vlaamse regering werden overgenomen in een antwoord op een interpellatie van de heer Paul Demeë, Vlaams volksvertegenwoordiger, over het betrekken van overheidsrechtshulp bij een eventuele herziening van de Grondwet?

Collega Demeë heeft er mijns inziens terecht op gewezen dat de bijstandsregelingen tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren. Dit standpunt wordt overigens bevestigd door professor Alen.

Ik citeer nu even de verklaring van de Vlaamse minister-president: «Ik kan het uitgangspunt van de heer Demeë bijtreden. De bijstandregeling is geen sociale zekerheidsregeling, het is een essentiële bijstand aan personen die geen toegang hebben tot een basisrecht: namelijk het recht op justitie. Ongetwijfeld moeten we dit punt betrekken bij ons onderzoek in de commissie-Staatshervorming. Veel argumenten pleiten ervoor dit onder de bevoegdheid van de gemeenschappen te brengen. Meer in het algemeen vangen we ook vanuit de gerechtelijke wereld signalen op dat er een verschil naar voren komt in de aanpak van bepaalde justitiële problemen. Het luik Justitie kan dan ook niet buiten ons onderzoek worden gehouden. Ik wil daarbij ook verwijzen naar andere gefederaliseerde landen, meer bepaald in verband met dat deel van de rechterlijke macht dat verband houdt met de bevoegdheden van de gewesten en de gemeenschappen. De Vlaamse regering meent dan ook dat dit punt aan het dossier moet worden toegevoegd.»

Gaat het hier opnieuw om communautaire scherpslijperij? Persoonlijk denk ik het niet. De signalen zijn immers afkomstig van de Nationale Orde van advocaten. De stafhouders van de balies staan niet bekend als communautaire diehards, die extreme standpunten innemen om een nodeloos debat op gang te brengen. Voor het voeren van een echt beleid inzake hulpverlening en rechtsbijstand, ook in andere sectoren, is de discussie echter niet van belang ontbloot.

In het licht van wat op ons afkomt, wil ik graag opnieuw verwijzen naar het boek van Huysse en Sabbe die op zeer indringende wijze aantonen dat het bestaande systeem van rechtshulp in een zeer nabije toekomst onhoudbaar wordt.

Op de laatste bladzijde van het boek wordt een apocalyptisch beeld van de huidige justitie in volgende bewoordingen opgehangen: «Het is zeer de vraag of er geen ingrijpende transformaties op komst zijn, die inhouden dat advocaten, notarissen, gerechtsdeurwaarders en bedrijfsjuristen, als autonome beroepen zullen verdwijnen. Niet dat zij via één of andere ingreep van de Staat opgaan in de publieke sector, wel dat hun dienstverlening morgen gebracht zal worden door multifunctionele kantoren, waar de klant experts zal vinden voor de procedures bijstand, voor een akte, voor een beslag op goederen van een schuldenaar en voor algemene welzijnsassistentie. Drastisch aanpassen of verdwijnen, het lijkt wel of het om een eenvoudige keuze gaat. Mercantilisme zal het draagvlak zijn waarop deze handelaars in rechtshulp opereren. Op zich hoeft dat geen nefaste evolutie te zijn, tenzij deze op lucratieve zaken gerichte bedrijfscultuur zich over de hele sector verspreidt. Er rijst dan een ernstig probleem voor al wie niet kapitaalkrachtig genoeg is om een competente jurist te betalen. Een uitbreiding van het pro Deo-stelsel zal niet volstaan. Deze vorm van goedkope dienstverlening is hoofdzakelijk op procedurele bijstand gericht, op rechtshulp voor wie naar de rechtbank wil of moet. Andere noden, vooral op het gebied van adviesverstrekking blijven zo grotendeels onbeantwoord en waarschijnlijk zal een grotere overheidsactiviteit op dat domein niet te ontwijken zijn om te vermijden dat het recht zijn ziel verliest.»

De minister zal het met mij eens zijn dat een dergelijk brede opdracht niet uitsluitend aan een nationale orde van advocaten kan worden overgelaten. Ik ben er ook van overtuigd dat men dit niet kan overlaten aan een Belgisch systeem dat telkens weer terugrijpt naar compromissen en de problemen niet werkelijk

aanpakt. We moeten dit beschouwen als een welzijnsprobleem dat het efficiëntst kan worden opgelost door de overheden die bevoegd zijn voor persoonsgebonden materies, namelijk de gemeenschappen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor het stellen van zijn vraag om uitleg.

De heer Boutmans (Agalev). — Mevrouw de voorzitter, ik liep al enige tijd rond met het plan de minister uitleg te vragen over zijn beleid inzake het organiseren van rechtshulp en rechtsbijstand. Door allerlei omstandigheden heb ik dit plan niet meteen kunnen uitvoeren. Het is dus niet naar aanleiding van de directe actualiteit dat ik deze vraag stel, die ik overigens reeds verscheidene weken geleden heb ingediend, maar zij wordt natuurlijk wel door deze actualiteit gekleurd.

Zoals het vandaag de rigueur lijkt te zijn, wil ook ik de minister een pluim geven omdat hij zeer terecht de rechtsbijstand aan minvermogenen tot de volledige advocatuur heeft uitgebreid, in overleg overigens met de balies. Dat is inderdaad niet meer dan normaal in een systeem waarin de Grondwet bepaalt dat het recht op rechtsbijstand behoort tot de essentie van de rechtsstaat. We stellen reeds lang vast dat het belangrijkste van alle problemen die Justitie te verwerken krijgt, zelden wordt genoemd en ook nu naar de achtergrond is verdwenen, namelijk dat we in vele gevallen te maken hebben met wat we met een ouderwets woord «klassenjustitie» noemen. De meest gehoorde klacht is immers dat het oplossen van een geschil, in welke vorm ook, bijna niet meer betaalbaar is voor mensen met een laag of zelfs gemiddeld inkomen.

Uiteraard hangt dat ook een beetje van de procedure af. De gerechtskosten zijn hoog en zijn de afgelopen jaren nog aanzienlijk toegenomen en de kosten van de juridische bijstand door een advocaat zijn nog veel hoger. Worden advocaten dan zo rijk? Dat gebeurt, maar het is zeker niet de algemene regel. De infrastructuur nodig om op een behoorlijke wijze het beroep uit te oefenen en de vaste kosten voor de instandhouding van een kantoor lopen immers bijzonder hoog op.

In de inleiding op het koninklijk besluit van 23 mei 1997 tot reorganisatie van de regeling van de rechtsbijstand blijkt dat steeds meer mensen een beroep doen op rechtsbijstand. Dat heeft vooral te maken met de voor vele mensen verslechterde sociale omstandigheden, maar ook met het feit dat meer mensen zich bewust zijn van hun rechten en vlugger geneigd zijn die rechten ook op te eisen. Traditioneel werden de mensen met onvoldoende middelen verwezen naar het Bureau voor Consultatie en Verdediging, waar stagiairs, dus zeer jonge advocaten, hun verdediging op zich namen.

Ik wil hier toch even benadrukken dat vele stagiairs dit met veel engagement hebben gedaan en kwaliteit leverden. Door de massificatie van de advocatuur enerzijds en de toename van het aantal zaken anderzijds, kon deze kwaliteit echter steeds minder worden gegarandeerd. Bovendien was de situatie vermeerderend voor beide partijen, dus zowel voor de zogenaamde minvermogenende, die geen beroep kan doen op normale rechtshulp, als voor de advocaat die oorspronkelijk gratis en tegenwoordig tegen een zekere vorm van betaling deze zaken op zich moet nemen.

Dat is nu opgelost, de pro Deo-cliënt kan nu op gelijk wel advocaat een beroep doen. De vraag is echter of het probleem ook aan de andere kant is opgelost. Als men wil dat advocaten die rechtshulp behoorlijk verlenen, vooral als het om een groot aantal zaken gaat, dan moet men ze ook fatsoenlijk vergoeden. Men kan een sociale maatregel niet door een bepaalde beroeps categorie laten betalen. Dat zal zijn weerslag hebben op de kwaliteit van de rechtshulp en dus ten nadele zijn van de betrokkene.

Er wordt een budget uitgetrokken, vorig jaar was dit een half miljard, voor de pro Deo-zaken. Op basis van het aantal zaken en het aantal punten, berekend volgens een ingewikkeld puntensys-

teem, blijkt een jaar nadien op welke vergoeding een advocaat recht heeft voor de behandeling ervan. Vorig jaar was dat circa 500 frank per punt. Dat wil zeggen dat een zaak voor de politierechtbank ongeveer 2 500 frank opbracht. Een zaak voor de correctionele rechtbank leverde min of meer 8 000 frank op.

Het afhandelen van een correctionele zaak vraagt in vele gevallen een urenlange studie van het dossier, enkele gesprekken met de cliënt en het behandelen ervan voor de rechtbank.

Waarschijnlijk wordt de zitting dan nog enkele malen uitgesteld. De vergoeding komt neer op een uurloon waarvoor een universitair gediplomeerde niet zal willen werken, vooral niet omdat het hier om een totale vergoeding gaat waarin de vaste kosten en de eigen kosten van de advocaat vervat zijn.

Voor stagiairs, die het gewend zijn nauwelijks betaald te worden, is zo'n vergoeding misschien een nuttige aanvulling, vooral als ze niet zelf voor de investeringskosten instaan. Voor een kantoor dat financieel zelfbedruipend moet zijn en een kleine en middelgrote, hier en daar zelfs een grote onderneming is, is dat evenwel een verliespost. Elk kantoor kan wel enkele verliesposten dragen, advocaten hebben dat trouwens traditioneel altijd gedaan, maar de afgelopen jaren is het beroep van advocaat meer gecommmercialiseerd. Bovendien kan geen enkel kantoor, zelfs als het niet gecommmercialiseerd is, zich permitteren met veel verliesposten te worden geconfronteerd.

Een zeer goede principemaatregel zou wel eens tot gevolg kunnen hebben dat een aantal mensen het financieel bijzonder moeilijk krijgt. Bovendien zou de kwaliteit van de rechtshulp, die men toch wil verbeteren, wel eens kunnen verslechteren. Er is maar één oplossing, namelijk voor de afhandeling van een zaak van een zogenaamde minvermogende een normaal honorarium en een normale onkostenvergoeding betalen. Het systeem van budgettering waarbij pas een jaar later wordt uitgemaakt hoe hoog de vergoeding is voor een concrete zaak, lijkt mij op termijn onverdedigbaar, zeker als het leidt tot een vergoeding die in de meeste gevallen niet een derde of een kwart van het normale honorarium en de normale kostenvergoeding omvat.

Hoe ziet de minister de ontwikkeling in de toekomst? Is hij bereid af te stappen van het systeem van punten dat eigenlijk een loterij is waarbij achteraf wordt uitgemaakt hoeveel een punt waard is, zodat er geen verhouding bestaat tussen werk, kosten en vergoeding, maar enkel en enkel een verhouding bestaat binnen een totaal budget?

In de marge wijs ik erop dat de communautaire discussie over deze kwestie hier zijn oorsprong vindt. Als het globale budget tussen de verschillende balies en advocaten wordt verdeeld volgens criteria die geen rechtstreeks verband hebben met het gepresteerde werk, dan proberen een aantal balies en advocaten natuurlijk het laken naar hun kant te trekken. Men zegt mij dat er op dat vlak alleszins flagrante misbruiken bestaan. Dit pleit natuurlijk voor een externe controle, waartegen de balie zich altijd heeft verzet. Net als de magistratuur heeft zij zich altijd in staat geacht om dergelijke toestanden zelf recht te trekken. Nu zij erkent dat de interne controle niet goed werkt is dit het moment om een of andere vorm van externe controle in te voeren. Hoe dan ook, de bron van de moeilijkheden ligt in de regeling waarbij een advocaat die een echtscheiding of een politie-zaak behandelt geen recht heeft op een bepaalde vergoeding, maar op een aantal punten waarvan de waarde achteraf, met heel wat trekken en duwen, wordt vastgelegd.

Naast de vraag hoe de minister de rechtshulp in de toekomst wil organiseren en welke budgetten hij daarvoor zal vrijmaken, lijkt het mij ook belangrijk te weten hoe de minister reageert op het alternatief dat door de heer Hans Smeyers vorig jaar werd uitgewerkt. Hij pleit ervoor dat op de drempel van de 21e eeuw iedereen een verplichte rechtsbijstandverzekering aangaat. Hij heeft berekend dat elk gezin, mits het betalen van een premie van zo'n 3 000 frank aan een privé-verzekering — ik onthoud vooral dat het geen gigantische premie is — zich moet kunnen verzekeren van rechtsbijstand. Burgers die deze premie niet kunnen betalen, moeten volgens hem worden verzekerd door een fonds, dat zelf op de privé-markt een verzekeringsovereenkomst sluit. Ziet de minister een toekomst in een dergelijke regeling met twee pijlers: een verplichte verzekering voor de gezinnen en aansluiting bij een

fonds voor mensen die zich niet verzekerd hebben enerzijds en een verplichte aanneming door de verzekeringsmaatschappijen en een solidariteitsfonds voor wat daarbuiten valt anderzijds? Ziet de minister daar in een mogelijkheid? Zo ja, welke initiatieven zal hij op dit vlak nemen?

De minister heeft onlangs in de kamercommissie voor de Justitie aangekondigd dat hij een wetsontwerp over de rechtsbijstand zou indienen. Misschien heeft hij daarover reeds meer informatie gegeven in het Kamerdebat dat gisteren heeft plaatsgevonden. Aangezien ik daarover nog geen verslag heb gekregen, wil ik hem vragen wat de grote lijnen van zijn ontwerp zijn.

Ten slotte heb ik nog enkele specifieke vragen. De eerste betreft de inkomensgrens vanaf waar rechtsbijstand wordt toegekend. Voor het ogenblik ligt die op een 30 à 32 000 frank, dat wil zeggen het bestaansminimum lichtjes verhoogd naar gelang van het aantal personen ten laste. Deze grens is nergens in de wet beschreven. Voor heel wat mensen met een inkomen van minder of ongeveer 40 000 frank blijven zware procedures nog onbetaalbaar. Voor hen ligt een normale bekostiging van een procedure met expertises en dergelijke veel te hoog. Nochtans houden sommige bureaus van consultatie en verdediging en een aantal rechtbanken zich zeer strikt aan die drempel, hoewel die nergens in de wet precies is omschreven.

De tweede vraag betreft de overheveling van de rechtsbijstand naar de gemeenschappen. Ik wil mij daar niet principieel tegen verzetten. Men kan in ons land immers nooit uitsluiten dat dit vroeg of laat toch zal gebeuren. Wel wil ik opmerken dat iedereen zich uitspreekt voor homogene bevoegdheidspakketten. Overheveling maakt het zeker niet gemakkelijker. Vraag maar eens aan de sector wat die denkt over de overheveling van de parajuditiële hulp aan personen. Die werkt blijkbaar niet. Ook de coördinatie tussen het justitiële en het gemeenschapsniveau loopt niet goed. Voor wie met het gerecht te maken krijgt, is de spreiding van de bevoegdheden over verschillende niveau's nadelig. Die spreiding zal zich in de toekomst misschien nog verder zetten.

Ik weet wel dat wat mensen over justitie denken in het debat nauwelijks een rol speelt, evenmin als de voor- of nadelen die zij ondervinden aan het systeem. Uiteindelijk draait alles om structuren en centrifugale krachten die in het land niet geremd kunnen worden. Ik wil enkel zeggen dat ik de huidige evolutie niet goedkeur.

Wat de ruzie binnen de Nationale Orde van Advocaten betreft, vernam ik dat de betaling van de pro Deo-advocaten de drempel was die de emmer deed overlopen. Men verwijt de orde een immobiele instelling te zijn en niet democratisch te functioneren. Ik ben blij dat het woord «democratie» hier eindelijk valt. Geen enkele stafhouder die de pers heeft medegedeeld een Vlaamse Orde van advocaten te willen oprichten, heeft vooraf zijn balie geraadpleegd. Verschillende onder hen hebben zelfs de Raad van de Orde van advocaten niet geconsulteerd. Als dat de democratie is die ons te wachten staat!

Personen die hiervoor niet gemandateerd zijn en die binnen een wettelijk systeem moeten functioneren, moeten niet aan de pers verkondigen dat zij een wettelijk instituut willen opblazen, dan nog zonder zich zorgen te maken over wat het Parlement ervan vindt... Ik wil niet zeggen dat deze personen geen eigen mening mogen hebben of niet voor hervormingen mogen pleiten, maar door hun gedrag zijn ze zeker geen toonbeeld voor het ordelijk verloop van een staatshervorming.

De Nationale Orde van Advocaten moet in de toekomst zeker worden hervormd. Ik hoop dat ze democratischer zal worden en dat bijvoorbeeld de stafhouder van mijn balie eens een algemene vergadering met zijn advocaten zal bijeenroepen om dit probleem te bespreken. Waarschijnlijk zal de orde in de toekomst gedeeltelijk worden geregionaliseerd. De manier waarop dit nu gebeurt is echter beneden peil. Juristen, personen waarvan verantwoordelijkheidsgevoel kan worden verwacht, horen zich niet zo te gedragen.

Het probleem ligt op tafel en het lijkt mij interessant te horen wat de minister van Justitie ervan denkt.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hauthem voor het stellen van zijn vraag om uitleg.

De heer Van Hauthem (Vl. Bl.). — Mevrouw de voorzitter, ook wij schrokken enigszins toen we vernamen dat 13 van de 14 Vlaamse stafhouders besloten hadden zich af te scheuren van de Nationale Orde van Advocaten en een Vlaamse Orde van Advocaten op te richten.

Zijn deze Vlaamse stafhouders dan extremisten of opportunisten? Ik denk van niet. Helemaal niet. Dit feit illustreert eens te meer dat men er op zowat alle domeinen in Vlaanderen andere visies op nahoudt dan in Wallonië. De concrete aanleiding om de nationale orde te verlaten, was de verdeling van de pro Deo-gelden — ongeveer 450 miljoen — die jaarlijks door Justitie aan de Nationale Orde van Advocaten ter beschikking worden gesteld. Sedert jaren krijgen de Franstalige balies ongeveer 55 % van dit bedrag. Bovendien is gebleken dat geknoeid wordt met het puntensysteem waarop de verdeling gebaseerd is.

Zo is uit een kleine steekproef gebleken dat bijvoorbeeld de balie van Bergen honderdduizend punten te veel had gekregen, goed voor ongeveer vijf miljoen frank. Blijkbaar bestaat er ook op dat vlak een scheeftekening.

Dat men nu niet komt vertellen dat dit maar normaal is omdat aan Franstalige kant het aantal behoeftigen groter is. Indien dat het geval zou zijn, indien deze situatie volledig objectief verklaarbaar zou zijn — en dan spreken we in termen die ook in een ander debat worden gebruikt — zou een externe controle, zoals de Vlaamse stafhouders hadden gevraagd, toch geen enkel probleem mogen zijn. Dan hebben de Franstalige leden van de nationale orde toch geen enkele reden om zich daartegen te verzetten.

Het tegendeel is waar. Er wordt in Vlaanderen meer pro Deo gepleit met minder geld. Het is precies de botte weigering van de Franstalige leden om dat externe onderzoek toe te laten die de zaak heeft laten ontploffen. De Franstaligen konden die externe controle verhinderen omwille van de paritaire samenstelling van de orde. Het gaat ook hier om een typisch Belgische constructie waarbij de Franstaligen — althans wanneer zij in de minderheid zijn — pariteit eisen, verkrijgen en nadien misbruiken om hun eigen wil op te leggen.

Ik wens van de minister in de eerste plaats te vernemen waarom hij niet heeft ingegrepen in de verdeling van de pro Deo-gelden. Het ligt voor de hand dat zijn voorgangers nagelaten hebben hieraan iets te doen omdat het ging om Franstalige ministers van Justitie, maar van de huidige minister verwondert mij dat ten zeerste. Ik mag toch aannemen dat de Nationale Orde van Advocaten geregeld, misschien elk jaar, verantwoording aflegt over de wijze waarop de gelden zijn besteed. Waarom heeft de minister niet gecontroleerd wat er met deze gelden is gebeurd en op basis van welke criteria zij werden verdeeld? Is de minister van plan alsnog iets te ondernemen of is hij van oordeel dat het beter is deze zaak zo te laten om de gemoederen niet nog meer op te hitsen? Kan hij uitleggen waarom die nationale orde nog altijd paritair is samengesteld?

Terloops stellen we daarbij vast dat de Franstaligen konden rekenen op de steun van de Gentse stafhouder die de Franstalige steun voor zijn kandidatuur voor de functie van deken niet wilde verliezen. Hij werd om die reden door sommigen bedacht met de bijnaam «leliaard».

Zal de minister die Vlaamse Orde van Advocaten erkennen als volwaardige gesprekspartner? Hoe zullen die pro Deo-gelden in de toekomst worden verdeeld en aan wie zullen ze worden toegerekend? Zullen ze worden gegeven aan de rest van de nationale orde of aan de nieuw opgerichte Vlaamse orde?

Mijn tweede bedenking sluit aan bij een opmerking van de heer Loones. Het ter beschikking stellen van pro Deo-advocaten aan mensen die behoeftig zijn, is uiteraard een mooi principe waarvan niet mag worden afgeweken. Het gaat hier echter, hoe men het ook bekijkt, om een vorm van bijstand aan personen en dat is een bevoegdheid van de gemeenschappen. Het gaat om mensen die bijstand nodig hebben, in dit geval rechtsbijstand. Is het dan niet logisch dat de minister de bedragen die in zijn begroting voor 1998 zijn ingeschreven, doorschuift naar de respectieve gemeenschapsregeringen? Daarvoor heeft men zelfs geen staatshervorming nodig.

Deze centenkwesatie is echter een symptoom van een kwaal die veel dieper zit. De nationale orde en de wijze waarop in die orde aan besluitvorming wordt gedaan — of de laatste tijd niet meer wordt gedaan — is de afspiegeling van het Belgische huishouden. Het is een volkomen onwerkzaam instrument geworden, omwille van het hemelsbrede verschil in visie tussen noord en zuid over de organisatie van de rechtsbedeling.

De impasse is compleet. Hoe kan men anders verklaren dat de nationale orde het afgelopen jaar gedaan heeft alsof er geen Dutroux-affaire is geweest? Zij heeft zich maandenlang in stilzwijgen gehuld en is volkomen afzijdig gebleven in het maatschappelijk debat waarin zij een grote rol had moeten spelen. Men kan zichzelf moeilijk een duidelijker brevet van onbekwaamheid en immobilisme geven.

Het gaat zelfs zo ver dat de stafhouder van Hasselt, de heer Fisette, onomwonden pleit voor de splitsing van de gehele justitie. De oprichting van een eigen Vlaamse Orde van Advocaten is voor hem slechts een eerste stap daartoe, want zegt hij: «In de magistratuur is het allemaal nog veel erger.» Hij gaat verder: «De voorbeelden zijn gekend. De Rechtbank van Eerste Aanleg van Bergen telt 22 rechters, die van Hasselt 14, terwijl het gerechtelijk arrondissement Hasselt meer inwoners heeft. In de provincie Luxemburg is er één vrederechter voor 20 000 inwoners, in Limburg is er één voor 75 000. De Limburgse vrederechters zijn bedolven onder het werk, die van Luxemburg gaan op woensdagmiddag vissen of jagen. Wat met de taalpariteit in het Hof van Cassatie waar 50 % meer Nederlandstalige dan Franstalige zaken behandeld worden?»

Dit zijn geen woorden van een Vlaams-Blokker, een separatist of een extremist, maar van iemand die zeer nuchter en na veel geduld te hebben opgebracht conclusies trekt uit de halsstarrige weigering van de Franstaligen om middels een gesprek een billijke verdeling van middelen en mensen tot stand te brengen.

De Franstalige politieke partijen, waarvan hier vandaag niemand aanwezig is, het interesseert hen immers niet, en die nu al een front vormen om in 1999 een communautaire dialoog uit de weg te gaan, zouden er goed aan doen de evolutie bij de orde te volgen. Daar zijn de bruggen immers reeds opgeblazen en hoeft een gesprek niet meer. Dit is een schoolmodel voor wat met België kan gebeuren als een van de partners het gesprek blijft weigeren. Bovendien blijkt een meerderheid van de Vlaamse advocaten achter de idee van het opsplitsen van Justitie te staan.

De minister heeft sinds zijn aantreden nog niet veel geluk gehad. Hij werd met het ene incident na het andere geconfronteerd. Dit is het zoveelste in de rij. Ik meen dat de minister niet voorbij kan gaan aan de gebeurtenissen die zich de jongste tijd bij de orde hebben afgespeeld en waarvan de kwestie van de pro Deo-gelden slechts de druppel is die de emmer doet overlopen. Fundamenteel is er veel meer aan de hand. Het moet de minister nu toch gaan dagen dat Noord en Zuid er fundamenteel verschillende visies op nahouden over de organisatie van de rechtsbedeling. Gaat hij hiermee rekening houden bij de hervorming van Justitie?

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mevrouw de voorzitter, het verheugt mij dat de vragen werden samengevoegd, omdat op die manier de coherentie van de problematiek niet uit het oog wordt verloren.

In de eerste plaats zal ik ingaan op de vragen die door de heer Boutmans zijn gesteld met betrekking tot de rechtshulp. Voorts zal ik de voorstellen toelichten die terzake door de regering werden geformuleerd. Op basis hiervan kan worden ingegaan op de behandeling van een aantal aanverwante problemen zoals de werking van de Nationale Orde van Advocaten, de federalisering van de justitie en de problematiek van de bemiddeling — *Alternative of Creative Dispute Resolution* — die door de heer Goovaerts werd uiteengezet.

Ik ontken met klem dat in ons land sprake is van «een onstellige vorm van klassenjustitie». Wanneer men de kostprijs van een proces in ons land vergelijkt met deze in het buitenland, ook met deze in de ons omringende landen, kan men vaststellen dat de

financiële drempel tot het gerecht in ons land laag is, zelfs zo laag dat hij wellicht het omgekeerde effect veroorzaakt en de basis is van de overbevraging van onze rechtbanken.

De eigenlijke kosten voor het functioneren van de rechtbanken zijn uitermate laag, zodat de term «hoge gerechtskosten» toch wel moet worden genuanceerd. Ik ontken niet dat de kosten voor deskundige juridische bijstand inderdaad hoog kunnen oplopen, al mag dit ook niet worden veralgemeend. Dit fenomeen doet zich trouwens ook voor op tal van andere domeinen in het maatschappelijk leven. De oplappende infrastructuurkosten en de kosten voor de instandhouding van een advocatenkantoor hebben geleid tot wezenlijke organisatorische veranderingen binnen het advocatenberoep. Het feit dat de justitiële wereld niet even snel op deze maatschappelijke veranderingen heeft gereageerd, dwingt ons thans tot een inhaalbeweging op dit gebied.

Een goed georganiseerde rechtsbijstand in een steeds ingewikkelder en steeds meer gejuridiseerde samenleving kan inderdaad bijdragen tot meer gelijkheid en rechtvaardigheid, al spelen andere factoren hierbij een even belangrijke rol. Ik denk in dit verband aan onze regelgeving.

De jongste decennia hebben wij te maken met een explosie van regelgeving, die niet altijd uitblinkt door helderheid en verstaanbaarheid. Kennis van of toegang tot het recht zijn nochtans primordiale voorwaarden om tot meer rechtvaardigheid te komen. Ik verwijs naar mijn oriëntatienota over een betere rechtshulp voor mindergegoede groepen, waarin ik ook initiatieven in het vooruitzicht heb gesteld om met de moderne technologie het recht beter tot bij de rechtzoekende te brengen.

Onze samenleving wordt ook gekenmerkt door een toenemend individualisme, minder sociale controle of sociale opvang en een steeds lagere tolerantiegrens. Dit vertaalt zich soms ten onrechte in een grotere procesdrang.

Deze maatschappelijke fenomenen kunnen uiteraard in alle lagen van de bevolking worden waargenomen, ook bij de mindergegoeden. In die zin is het dan ook niet verwonderlijk dat steeds meer mensen rechtshulp vragen. Ik heb reeds meermaals betreurd dat wij niet over voldoende gegevens beschikken om na te gaan op welke domeinen de vraag naar rechtshulp precies bestaat. Ook hieraan willen wij verhelpen met het hervormen van de rechtshulp. Statistieken en een juistere analyse zijn op dit vlak noodzakelijk.

Dit alles belet niet dat ondertussen een antwoord moet worden gegeven op de problemen waarmee minvermogenden worden geconfronteerd. Tot 1980 werd de rechtshulp aan minvermogenden inderdaad helemaal ten laste gelegd van de advocatenstagiars. Ik heb voor mijn pro Deo-zaken nooit een vergoeding ontvangen. Dat pro Deo-cliënten dikwijls slechts tweedetransrechtshulp zouden hebben gekregen of als proefobject fungeerden, ontken ik ten stelligste. Vele pro Deo-advocaten hebben meer dan behoorlijk werk verricht. Tal van jonge advocaten kregen inderdaad effectief hulp van hun stagemester of van andere kantorgenoten en compenseerden hun gebrek aan ervaring ruimschoots door hun inzet.

Vanaf 1980 werden de advocaten-stagiars vergoed voor deze dienstverlening, al was het aanvankelijk op een eerder symbolische wijze. De jongste tien jaar steeg het bedrag op de begroting hiervoor evenwel van 75 miljoen naar 500 miljoen — de precieze cijfers zijn ter beschikking — terwijl het aantal toewijzingen van een pro Deo-advocaat in dezelfde periode toenam van 16 000 tot 53 000.

Vanaf 1 september werd het ook mogelijk pro Deo-zaken te verdelen onder de advocaten ingeschreven op het tableau van de orde. Dit is een wezenlijke vooruitgang.

Deze evoluties zijn positief op voorwaarde dat de advocaten die bijstand verlenen, hiervoor behoorlijk worden vergoed. Uit ondervragen blijkt dat deze vergoeding ook de dure infrastructuur, computers en de communicatiemedia van het advocatenkantoor, de bibliotheek, de personeelskosten en de sociale bijdrageverplichtingen van de advocaten zou moeten dekken.

Dat brengt ons bij de principiële vraag naar de omvang van deze vergoeding. Volgens de heer Boutmans zou de vergoeding thans enkel de kantoorkosten betreffen en zou bij het behoud ervan de geboden rechtsbijstand ontegensprekelijk benedenmaats blijven.

In de nota *Toegang tot justitie op mensenmaat*, die door de Ministerraad van 17 oktober laatstleden werd goedgekeurd, wordt vermeld dat behoudens een aantal bedragen voor de werking van de justitiehuizen, waarop ik later terugkom, voor de jaren 1998, 1999 en 2000 volgende bedragen worden ingeschreven: voor de eerstelijnsrechtshulp, een nieuw initiatief, respectievelijk 43, 101 en 104 miljoen en voor de rechtshulp respectievelijk 598, 758 en 1 008 miljoen, of meer dan een verdubbeling. Over de exacte besteding van deze bedragen is verder overleg uiteraard noodzakelijk, doch het gaat duidelijk om substantiële verhogingen.

Bij dit overleg zal ook de vraag aan bod komen in welke mate de rechtshulp gratis moet zijn en blijven en/of in welke mate en in welke voorwaarden de verleende rechtshulp eventueel kan worden teruggevorderd. Uit de mij verstrekte informatie kan ik niet opmaken in welke mate aan de betrokkenen een eigen bijdrage wordt gevraagd en of die wordt betaald. Enkel voor het ambtshalve toevoegen van een advocaat aan personen die later wel vermogend blijken en die nalaten of weigeren het bedrag te betalen dat door het bureau voor consultatie en verdediging werd bepaald, beschik ik over bijzonder summier cijfers. Precies omdat deze cijfers van balie tot balie verschillen, heb ik de orde hieromtrent om bijkomende informatie gevraagd.

In de oriëntatienota wordt gesteld dat met de advocaten die bereid zijn aan minvermogenden tweedelijnsrechtshulp te verlenen, een overeenkomst kan worden gesloten, wat een engagement van de betrokken advocaat impliceert. Ik kan me voorstellen dat advocaten die het behandelen van pro Deo-zaken als een offer beschouwen, minder geneigd zullen zijn een dergelijke overeenkomst te ondertekenen. Ik durf evenwel te veronderstellen dat de balie en een aantal gespecialiseerde advocaten hun sociale verantwoordelijkheid op zich zullen nemen om de belangen van minvermogenden te blijven behartigen, wat zij al 150 jaar doen, ook al worden zij hiervoor niet tegen markttaarif vergoed. De pro Deo-zaken worden dus niet het monopolie van wat de meer sociale advocatuur wordt genoemd.

Voorlopig verzet ik mij dus tegen het invoeren van een systematisch onderscheid tussen een vorm van sociale advocatuur en de normale advocatuur, die zowel voor individuele tussenkomsten als voor gespecialiseerde dossiers ook pro Deo ter beschikking blijft. Alle advocaten van de balie moeten mijns inziens bij de oefening worden betrokken, zonder dat dit ons belet onze inspanningen op twee vlakken verder te zetten.

Bij de uitbouw van de eerstelijnsrechtshulp zullen advocaten financieel dienen te worden ondersteund, niet voor het pleiten van individuele zaken, maar wel voor het verlenen van adviezen en voor het wegwijsmaken van rechtzoekenden. De middelen die voor de uitbouw van justitiehuizen werden uitgetrokken, kunnen ook hiertoe worden aangewend.

Verder zullen er ook overeenkomsten kunnen worden gesloten met advocaten opdat zij ter beschikking zouden zijn van een bepaald doelpubliek, zoals minderjarigen en geesteszieken. Dit hoeft niet steeds te leiden tot het inleiden van een procedure; het verstrekken van informatie kan vaak volstaan. De Gentse wachtdienst vormt in dit verband een interessant experiment. Er blijft op de rechtbank steeds een advocaat ter beschikking voor het geval een magistraat oordeelt dat het onverantwoord is een rechtzoekende zonder bijstand voor de rechtbank te laten verschijnen.

Deze suggesties tonen aan dat we de klassieke benadering van het pro Deo-stelsel aan het doorbreken zijn.

De open enveloppe waarvoor sommigen pleiten, is budgettair evenwel niet haalbaar en evenmin verantwoord. Volgens de huidige reglementering kent de voorzitter van het bureau van consultatie en verdediging punten toe voor iedere aanwijzing of ambtshalve toevoeging waarvoor de advocaat bewijst tijdens het afgelopen gerechtelijke jaar of tijdens de voorgaande jaren werkelijke prestaties te hebben volbracht. Die punten worden toege-

kend per prestatie en met toepassing van een puntentabel vastgelegd bij ministerieel besluit van 28 mei 1997, die voorziet in een billijke vergoeding rekening houdend met de beschikbare begroting.

Dat dit systeem meer dan een ander zou leiden tot misbruik, hetzij door sommige balies, hetzij door individuele advocaten, betwijfel ik voorlopig, zonder het evenwel formeel te kunnen tegenspreken. In dit verband sluit ik mij aan bij de cijfers die door collega Boutmans werden aangehaald. Op dit ogenblik is een punt goed voor 560 frank. Zo worden voor de vordering van dringende en voorlopige maatregelen of voor een onderhoudsvordering bij de vrederechter vijftien punten toegekend, wat neerkomt op 7 600 frank. Een echtscheiding met getuigenverhoor kost 30 600 frank. Een verdediging voor de politierechtbank komt op een goede 2 500 frank. De verdediging in een strafzaak voor de correctionele of voor de jeugdrechtbank komt op bijna 7 700 frank. Een consultatie in de gevangenis kost 1 500 frank. Dat zijn de tarieven die volgens het huidige puntenstelsel worden aangerekend. De verhouding die werd aangebracht, komt dus in grote mate met de werkelijkheid overeen.

Het toekennen van punten is slechts één element. Er zijn ook nog de criteria voor de minvermogensheid van een rechtzoekende. Het onderzoek naar het vermogen behoort niet tot de bevoegdheid van mijn departement. De criteria worden ontleend aan andere stelsels zoals dat voor het toekennen van het bestaansminimum. De discussie hierover blijft open. In antwoord op een andere vraag kom ik daarop straks nog terug.

Op het standpunt dat er in het ene landsgedeelte meer misbruiken zijn dan in het andere, wil ik voorlopig nog niet reageren. Nadat het conflict is losgebroken, hebben de verschillende balies met elkaar afspraken gemaakt. Onlangs zijn vijf Nederlandstalige en vijf Franstalige staphouders met elkaar rond de tafel gaan zitten om over een aantal problemen tot een akkoord te komen. Zo hebben zij een mechanisme van kruiscontrole in het leven geroepen. Gemengde équipes zullen zich buigen over de cijfers van het gerechtelijk jaar 1996-1997, die op het ogenblik per balie bekend zijn en conform de wet vóór 31 oktober ook aan mij moeten worden bezorgd. Deze gemengde équipes zullen dus zorgen voor een interne controle en eventuele problemen onderzoeken. Ik vind dit een positieve stap. Ikzelf heb ook vragen geformuleerd en uit de interne controles en de antwoorden op deze vragen zal ik kunnen afleiden of er nog problemen zijn.

Na deze analyse moet het bedrag normaal op het einde van dit jaar of in het begin van het volgende jaar in zijn totaliteit aan de nationale orde worden overgemaakt. Zij is dan verantwoordelijk voor de verdeling tussen de verschillende balies. In het huidige systeem kan ik dus niet bepalen hoeveel er naar elke balie gaat. Ik heb geen vat op wat de orde doet.

De heer Van Hauthem (Vl. Bl.). — Zegt dus dat het niet tot uw bevoegdheid behoort elke balie te controleren.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Toch wel, ik controleer de balies, maar ik heb geen vat op de manier waarop de orde het geld verdeelt. Natuurlijk kan ik weigeren het bedrag aan de nationale orde over te maken.

De heer Van Hauthem (Vl. Bl.). — Indien wordt vastgesteld dat er iets niet klopt, dan kunnen toch bepaalde voorwaarden worden opgelegd. Men kan het geld dan inhouden tot de criteria beter worden gerespecteerd. Daarover heeft de minister toch een en ander te zeggen.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Ik heb inderdaad bepaalde mogelijkheden, maar wilde er vooral op wijzen dat de orde verantwoordelijk is voor de verdeling van het geld tussen de verschillende balies.

Mijn oriëntatienota bevat de volgende punten. Zowel voor de eerstelijns- als voor de tweedelijnsrechtshulp zal een uniforme vorm van rapportering worden ingevoerd waaruit onder meer de precieze vraag naar rechtshulp moet blijken. Het verslag over de geboden rechtshulp zal worden geëvalueerd door een nieuw, paritair samengesteld orgaan. Per gerechtelijk arrondissement wordt immers een commissie rechtshulp geïnstalleerd die zal functione-

ren in de marge van de justitiehuisen. Deze commissie heeft geenszins de opdracht de verschillen tussen de arrondissementen af te vlakken, maar wel de in het arrondissement geboden rechtshulp kwalitatief te evalueren. Op basis van dit evaluatieverslag en in overleg met de nationale orde zal de efficiëntie van de inzake rechtshulp bestede middelen beter kunnen worden gecontroleerd. Deze evaluatie en controle moeten het meer dan vroeger mogelijk maken het gebruik van de middelen voor rechtshulp te optimaliseren of te corrigeren. Dit staat allemaal duidelijk vermeld in het akkoord dat de regering hierover bereikte.

Wat de volksverzekering voor rechtsbijstand en rechtshulp betreft, meer bepaald het voorstel van Hans Smeyers, moet worden opgemerkt dat de verzekeraars zelf afwijzend reageren. Een dergelijk systeem vermindert niet alleen de marktmededinging, maar sommige risico's zullen ook worden uitgesloten. Er rijzen bovendien problemen betreffende de premie en de controle. De verzekeraars menen dat een dergelijk systeem procesbevorderend zal werken. Dit is trouwens ook mijn vrees. Het procesvoeren wordt erdoor aangemoedigd en er zal een versterking van de agressiviteit worden uitgelokt, omdat de verzekering toch moet betalen.

De verzekeraars zijn eerder voorstander van een verbetering van het imago en van een vrijwillige verzekering. Persoonlijk ben ik geen verdediger van een dergelijke volksverzekering, omdat ze een ethisch nefast effect heeft. Het conflict wordt te gemakkelijk als een middel beschouwd. Men zal te vaak beroep doen op de rechtbank en de spontane pogingen om tot een oplossing te komen zullen achterwege blijven.

Nu de nota *Toegang tot de justitie op mensenmaat* door de Ministerraad is goedgekeurd, zal ik zo snel mogelijk een wetsontwerp met betrekking tot de rechtsbijstand indienen. De grote lijnen daarvan zijn reeds vermeld in de oriëntatienota. Bovendien is gisteren, samen met de advocatuur, in de Kamer gedebatteerd over een aantal wetsvoorstellen die de basis kunnen zijn voor amendering van het regeringsontwerp, zodat we een coherent systeem kunnen ontwikkelen.

Een aantal vragen van de heren Goovaerts, Loones en Van Hauthem zijn reeds onrechtstreeks beantwoord. In mijn antwoord op een interpellatie van de heer Bourgeois in de Kamer op 22 september jongstleden, heb ik reeds meegedeeld dat de huidige reglementering inzake het toewijzen van een zaak aan een pro Deo-advocaat bepaalt dat men als minvermogen wordt beschouwd wanneer het inkomen lager is dan het bestaansminimum. Dit kan als een objectief criterium worden beschouwd, aangezien de lokale gemeenschappen terzake ook financiële medeverantwoordelijkheid dragen. Op 1 januari 1996 waren er in het Vlaamse Gewest per 1 000 inwoners gemiddeld 4,7 bestaansminimumtrekkers, in het Waalse Gewest 10,7 en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 12,1. Het Waalse Gewest telde 35 435 bestaansminimumtrekkers of 7 592 meer dan in Vlaanderen.

Een ander mogelijk objectief criterium is het aantal gezinnen waaraan een gewaarborgde gezinsbijslag wordt uitbetaald. Blijkens het jaarverslag van 1995 van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers woont 30 % van deze gezinnen in Vlaanderen, 44 % in het Waalse Gewest en 25 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In mijn oriëntatienota staat dat voor de gratis eerstelijnsrechtshulp, dat is de eerste opvang van minvermogende rechtzoekenden, bijkomende middelen zullen worden vrijgemaakt. Deze zullen op basis van objectieve criteria worden verdeeld. De criteria zullen, in overleg met alle betrokkenen, worden bepaald. Deze verdeling kan evenwel vooralsnog niet zonder meer worden doorgetrokken voor de tweedelijnsrechtshulp, zijnde de geïndividualiseerde bijstand. Op basis van de evaluatieverslagen die door de commissies rechtshulp van elk justitiehuis zullen moeten worden overgemaakt, zowel over de eerstelijns- als over de tweedelijnsrechtshulp, zal in overleg met de Nationale Orde van Advocaten de efficiëntie van de bestede middelen worden gecontroleerd. Hieruit zal moeten blijken of bijsturingen inzake het gebruik van de middelen voor rechtshulp noodzakelijk zijn.

De moeilijkheden bij de Nationale Orde van Advocaten, onder meer over de verdeling van de middelen voor de rechtshulp, zijn mij uiteraard bekend. Uit verschillende informele contacten die ik

ondertussen had met een aantal stafhouders van beide taalgemeenschappen en met de deken en vice-deken blijkt dat de gesprekken nog altijd verder lopen. Zoals ik reeds zegde organiseert de commissie van de vijf Nederlandstalige en de vijf Franstalige stafhouders thans balies in de kruiscontroles. Uit deze nieuwe controles moet blijken of de verdeling van de middelen door het bureau van de nationale orde op correcte gegevens is gebaseerd. Vermoedelijk zal hieromtrent uitsluitel kunnen worden gegeven op de volgende bijeenkomst van de algemene raad die plaatsvindt op 25 november eerstkomend. Deze algemene raad is trouwens ook wettelijk bevoegd om mij voorstellen te doen.

Het verdient aanbeveling in de eerste plaats na te gaan of in de Nationale Orde van advocaten een consensus omtrent oplossingen voor de verschillende problemen, nog tot de mogelijkheden behoort. Deze geschillen hebben niet alleen betrekking op de verdeling van de middelen voor rechtshulp, maar ook op de toekomstige organisatie van het beroep zelf. Ik heb de betrokken personen expliciet gevraagd dat zij op de algemene raad van 25 november een kader zouden schetsen waarin ofwel op hun eigen initiatief ofwel op initiatief van mijzelf of van een door mij aangewezen deskundige, verder aan een oplossing kan worden gewerkt.

De verdeling van de centen was in feite slechts de druppel die de emmer deed overlopen. De fundamentele discussie gaat duidelijk veel verder. De hele advocatuur beseft wel degelijk dat de huidige structuur zeker niet optimaal is en dat de wijze waarop de advocatuur op het ogenblik is georganiseerd, met de algemene raad en het bureau van de Nationale Orde van Advocaten, leidt tot immobilisme. Er heerst heel wat ongenoegen over het gebrek aan slagkracht en dynamisme bij de advocatuur. Het punctuele dossier over de verdeling van de middelen voor rechtshulp en de controle hierop moet natuurlijk tot een oplossing worden gebracht, maar tegelijk moeten we van de gelegenheid gebruik maken om de hele organisatie van de advocatuur te herzien en om te onderzoeken op welke manier wij tot een meer performante organisatie kunnen komen. Dat is alleszins de boodschap die ik aan iedereen heb medegedeeld. We kunnen ons er niet toe beperken om eenmaal een controle te organiseren, de bladzijde om te draaien en verder te handelen zoals voorheen. Dit kan niet de oplossing zijn.

Deze kwestie is ondertussen ook uitgegroeid tot een punt op de politieke agenda. In de Kamer werden verschillende wetsvoorstellen ingediend, waarvan er één, dat de splitsing van de orde vraagt, eveneens werd ondertekend door de meerderheidspartijen.

Ik ga ervan uit dat ik, ook tijdens de politieke debatten, met de Nationale Orde van Advocaten zal kunnen blijven samenwerken en dat deze de reeds toegezegde engagementen zal nakomen. Ik herinner eraan dat de orde een instelling is met rechtspersoonlijkheid, waarvan de samenstelling, de bevoegdheid en de opdracht in het Gerechtelijk Wetboek zijn vastgelegd. Het zou bijzonder jammer zijn dat precies op het ogenblik dat wij de discussie over de rechtshulp aanvatten en de financiële middelen en de mankracht daarvoor optrekken, de gesprekspartner bij uitstek hierover het zou laten afweten. Het is absoluut nodig dat de orde op de vergadering van 25 november een mechanisme vindt om representatief te blijven optreden, ook in deze overgangsperiode.

Ik wil er ook op wijzen dat de Nationale Orde van Advocaten, als centrale autoriteit, belast is met de toelating van advocaten uit lidstaten van de Europese Unie, een functie die niet zonder meer kan worden gedelegeerd. De vraag rijst hoe dit moet worden opgelost indien de orde gesplitst wordt.

In artikel 498 van het Gerechtelijk Wetboek wordt wel verwezen naar Nederlandstalige en Franstalige balies. In het huidige stemmechanisme moet er een meerderheid in beide taalgroepen worden bereikt. Er wordt dus reeds in zekere mate een onderscheid gemaakt. Het lijkt mij logisch dat de evolutie verder gaat in die richting.

De vraag is echter hoe ver men in deze opsplitsing wil gaan. Het voorstel dat in de Kamer werd ingediend, gaat in de richting van een volledige splitsing van de bevoegdheden voor de Nederlandstalige en Franstalige balies. Een aantal Nederlandstalige stafhouders denken in dezelfde richting. Ikzelf wil hieromtrent

geen definitief standpunt innemen. We moeten nauwkeurig bepalen welke bevoegdheden de eventuele overkoepelende nationale orde behoudt en welke bevoegdheden aan de eventueel op te richten Nederlandstalige en Franstalige orde zouden worden toegekend.

Het Gerechtelijk Wetboek kent de Nationale Orde van de advocaten vijf grote bevoegdheden toe.

Ten eerste moet ze de eer, de rechten en de gemeenschappelijke beroepsbelangen van de advocaten verdedigen.

Ten tweede moet ze de raden van de orde voorlichten omtrent vraagstukken die voor de advocaten van belang zijn.

Ten derde moet zij de regels en gebruiken van het beroep bepalen. De vraag rijst of de deontologie van de ene orde kan verschillen van die van de andere orde. Dit moet worden onderzocht. Kunnen we aanvaarden dat de Franstalige advocaten twee, drie of vier kantoren hebben, terwijl de Nederlandstalige slechts één kantoor mogen hebben? Moet het vertrouwelijk karakter van de briefwisseling al dan niet nationaal geregeld worden? We moeten op al deze vlakken nagaan wat mogelijk is, wat wenselijk is en hoe er efficiënt kan worden samengewerkt.

Ten vierde moet de nationale orde de vergoedingen uitbetalen voor rechtshulp aan minvermogenen.

Ten vijfde is de nationale orde belast met de erkenning van buitenlandse diploma's en kan zij eventueel bekwaamheidsproeven organiseren.

Een splitsing van deze bevoegdheden moet gepaard gaan met een analytisch onderzoek. Ik wacht nu af welk standpunt de algemene vergadering van de Nationale Orde van advocaten eind november zal innemen.

Ik heb ook kennis genomen van de uitspraken op dit vlak van politici, onder meer van de Vlaamse minister-president. De communautarisering van de justitie staat niet op de agenda. Het is juist dat rechtshulp verwant is aan bijstand aan personen. De justitiehuisen hebben precies tot doel ervoor te zorgen dat in de parajudiciële dienstverlening de gemeenschap- en de gewestbevoegdheden, die inderdaad vaak heel dicht bij elkaar liggen, goed op elkaar afgestemd zijn.

We moeten er echter vooral voor zorgen dat iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt. Het heeft geen zin dat één gemeenschap haar verantwoordelijkheid op zich neemt, terwijl voor de andere gemeenschap nog alles op federaal niveau geregeld wordt. Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt zodat scheefftrekkingen uitgesloten zijn.

Dit soort problemen is overigens elke dag aan de orde. De jeugdbijstand bijvoorbeeld is naar de gemeenschappen overgeheveld. Er werd echter vastgesteld dat de gemeenschappen geen advies meer wilden geven in gevallen van een echtscheiding, omdat zij oordeelden dat het om een federale bevoegdheid ging. Daardoor moest ik nu opnieuw 48 sociaal assistenten aanwerven opdat er advies zou kunnen worden verleend bij een geding.

Met de seksuele delinquentie maak ik nu hetzelfde mee. De Justitie moet inderdaad bijzondere aandacht besteden aan dit probleem. De wet bepaalt dat het advies van gespecialiseerde instellingen moet worden ingewonnen en dat de delinquent moet worden behandeld. Men stelt nu echter het federale niveau verantwoordelijk voor de behandeling van seksuele delinquenten. De therapeutisch georiënteerde begeleiding van seksuele delinquenten valt evenwel volgens de staatsvorming onder de bevoegdheid van welzijns- en gezondheidszorg, wat een gemeenschapsbevoegdheid is. In Brussel werd recentelijk een uitspraak gedaan over het Brusselse centrum CASC dat naar de rechter ging en op basis van de bestaande wetgeving eiste dat de minister van Justitie hen verder zou subsidiëren. De rechter in kort geding is daarop ingegaan en heeft mij erop gewezen dat ik, aangezien het om een federale bevoegdheid gaat, het centrum moest blijven subsidiëren.

Het is gemakkelijk om wettelijk na te gaan wat tot de bevoegdheden van de gewesten en de gemeenschappen en wat tot de federale bevoegdheden behoort. Wat mij en wat de burger interesseert, is dat de dienstverlening wordt verzekerd. We moeten binnen Justitie nog ontzettend veel realiseren. Iedereen moet alles in het werk stellen om de nieuwe normen te realiseren, maar de

inspanningen moeten in de eerste plaats worden geleverd door degenen die over de meeste mogelijkheden beschikken. Dit ondermijnen door te stellen dat men moet stoppen omdat men iets onderneemt wat tot de bevoegdheden van een ander behoort, zou zeer nefast zijn. Wel is het zo dat we voortdurend met elkaar overleg moeten plegen, waar nodig samenwerkingsakkoorden moeten afsluiten en moeten nagaan hoe we via duidelijke afspraken de krachten kunnen bundelen in plaats van mekaar te immobiliseren. Dit is mijn dagelijkse opdracht. We moeten oplossingen vinden voor iedereen die geconfronteerd wordt met problemen rond Justitie.

Ik ben het met de heer Goovaerts eens dat bemiddeling een absoluut noodzakelijke toevoeging moet zijn aan ons veel te gepolariseerd en veel te agressief uitgebouwde stelsel van conflictbehandeling. Ik ben dan ook spontaan geneigd om in te gaan op alle initiatieven voor buitengerechtelijke oplossingen of voor oplossingen waarbij de rechter de mogelijkheid wordt gegeven om op een bepaald ogenblik een bemiddelaar in te schakelen. We kunnen dit debat, waarin nog geen definitieve standpunten zijn ingenomen, voortzetten. Ik heb zopas van de Raad van State een wetsontwerp om arbitrage te vergemakkelijken teruggekregen. Het zal binnenkort bij het Parlement worden ingediend.

Bemiddeling gaat echter veel verder dan arbitrage. Hoe meer ik erover nadenk, hoe meer ik professor Fischer van de Universiteit van Harvard, die ik tijdens een studiereis in de Verenigde Staten aanhoorde, gelijk moet geven. Hij zei dat we zo «verkokerd» zijn in ons rechtssysteem, dat we zo gebonden zijn door procedures, schema's en strikte afhandelingen en dat het recht zo abundant is geworden dat onze opdracht erin bestaat om rekening houdende met het recht, het recht te overstijgen.

We moeten creatieve oplossingen vinden waardoor we beantwoorden aan de redelijke vraag van de betrokkenen eerder dan te kijken hoe die vraag kan worden gejuridiseerd. Dit is een zeer mooie opgave voor de toekomst.

We zijn echter nog niet zo ver. Ik hoop dat we vlug ruimte kunnen creëren om daar werk van te maken. We hebben ons nu moeten concentreren op andere prioriteiten, maar hopelijk keert het klimaat spoedig en kunnen we van gedachten wisselen over dergelijke buitengerechtelijke, alternatieve en creatieve systemen van geschillenafhandeling. Ook dit moet een deel zijn van de rechtshulp en van de uitbouw van een modern apparaat waarbij ook de advocatuur een cruciale rol speelt.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mevrouw de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord op de verschillende vragen. Ik heb in zijn antwoord een aantal positieve punten voor de toekomst gehoord. Ik blijf er echter bij dat men er niet aan zal kunnen ontsnappen om minstens op termijn de tarieven voor pro Deo-rechtshulp vast te leggen in een akkoord met een of andere vertegenwoordiger van de advocatuur. Dit moet gebeuren in de vorm van tarieven en niet in de vorm van een soort van trekkingsrechten op een te bepalen budget.

Het idee om ook aan de preventieve rechtshulp specifiek aandacht te besteden is goed. Ik neem aan dat de minister ons de nota *Toegang tot de justitie op mensenmaat* zal bezorgen. De minister heeft tevens gezegd dat hij rechtshulpcommissies zal instellen. Zullen deze commissies zich uitsluitend bezig houden met de evaluatie van de verlening van de rechtshulp of krijgen zij ook een andere rol? Hoe zullen ze samengesteld zijn?

Ik ben het eens met wat de minister op het einde heeft gezegd over alle mogelijke vormen van overheveling naar andere bevoegdheidsniveaus. Ik stel in de praktijk alleen maar vast dat de jeugdbescherming in Vlaanderen tien jaar lang niet gewerkt heeft en nu nog altijd grote problemen geeft omdat de wil er in Vlaanderen niet is om deze bevoegdheid op te nemen. Men is wel sterk in het eisen van nieuwe bevoegdheden, maar ik vraag mij af of het niet beter is eerst de bestaande bevoegdheden optimaal uit te oefenen.

De voorzitter. — Het woord is aan minister De Clerck.

De heer De Clerck, minister van Justitie. — Mevrouw de voorzitter, ik stel de nota *Toegang tot de justitie op mensenmaat* ter beschikking. Daarin staat dat er per gerechtelijk arrondisse-

ment een commissie rechtshulp wordt opgericht. Deze commissie is paritair samengesteld. Ze bestaat voor de helft uit advocaten en voor de helft uit andere personen die betrokken zijn bij de rechtshulp. Dat kunnen gemeenten of OCMW's zijn, of andere diensten of organisaties die met rechtshulp begaan zijn. Het is de bedoeling op die manier de totaliteit van de rechtshulp te bekijken. Er zal worden nagegaan wat de OCMW's doen, de privé-organisaties, de balie. Er zal worden geoordeeld over de bindingen, de permanenties. Er zal worden onderzocht hoe men kan decentraliseren in een arrondissement. Het mechanisme van doorverwijzing zal worden geëvalueerd. Zij zullen jaarlijks verslagen opmaken over de kwaliteit van de geboden rechtshulp. Er zal worden gesproken over akkoorden met de advocatuur, over vernieuwing, enzovoort. Het gaat hier dus in de eerste plaats om een brede kwalitatieve opdracht en minder om de verdeling van centen.

Ik was in de veronderstelling dat deze nota aan iedereen bezorgd was, maar indien dit niet het geval is, zal ik daarvoor het nodige doen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mevrouw de voorzitter, het antwoord van de minister stelt ons niet volledig tevreden. Met betrekking tot het dispuut in de nationale orde heeft hij verwezen naar nieuwe stukken die hem vóór 31 oktober moesten bereiken. In een antwoord op een interpellatie in de Kamer van volksvertegenwoordigers in september, verwees hij naar stukken die toen reeds in zijn bezit waren. De minister heeft ons vandaag in ieder geval niets gezegd over het resultaat van het onderzoek naar de vroegere stukken. Hij heeft ons ook weinig gezegd over de contacten die hij daarover heeft gehad, meer in het bijzonder over de regeling van dit dossier.

De minister heeft wel opnieuw verwezen naar dezelfde cijfers met betrekking tot de onderscheiden sociale situaties in Vlaanderen en Wallonië. Ik kan dan ook niet anders dan opnieuw verwijzen naar de argumentatie die toen werd ontwikkeld. Het bekende cijfer van de balie van Bergen werd hier genoemd, naast dat van de arrondissementen, Doornik en Tongeren, waar het gemiddeld inkomen gelijk is, maar waar toch een aanzienlijk verschil is in de rechtshulpvergoeding per inwoner. In Tongeren komt dat op 23,39 en in Doornik op 61,60. Men kan zo nog verdergaan.

Ik wens nog even ons standpunt te verduidelijken over de overheveling van bevoegdheden naar de gemeenschappen en de huidige stand van communautarisering. Het is al te gemakkelijk te zeggen dat het systeem niet werkt en ook wij onderschrijven volledig de roep naar homogene bevoegdheidspakketten, waar zowel de minister als de heer Boutmans naar hebben verwezen. Daarbij rijst onvermijdelijk de vraag welke richting daarbij moet worden uitgegaan. Wij kiezen voor de toewijzing van homogene bevoegdheidspakketten aan degenen die de bijstand aan personen moeten regelen, namelijk de gemeenschappen.

Er wordt hier gezegd dat het huidige systeem niet functioneert. Ik vraag mij daarbij toch af hoe de toestand zou zijn geweest indien alles federaal zou zijn gebleven. Ik denk dan onder meer aan de hele sector van de jeugdbescherming, aan de bijstand aan delinquenten. Ik ben ervan overtuigd dat wij er niet beter aan toe zouden zijn geweest indien die materies nog federaal zouden worden geregeld. De samenwerking zou tot tekortkomingen leiden, maar de federale justitie vertoont zeer veel grote tekortkomingen. De gebeurtenissen van de jongste twee jaar hebben dit ten overvloede aangetoond.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Tot besluit van deze vragen om uitleg heb ik drie moties ontvangen.

De eerste, ingediend door de heer Van Hauthem, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg van de heren Goovaerts, Boutmans, Loones en Van Hauthem;

Gehoord het antwoord van de minister;

Vraagt de minister van Justitie dat de pro Deo-gelden volgens een objectieve verdeelsleutel worden doorgestort naar de gemeenschappen, aangezien deze pro Deo-bijstand beschouwd dient te worden als 'bijstand aan personen', en derhalve een bevoegdheid is van de gemeenschappen.»

De tweede, ingediend door de heer Loones, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Loones en het antwoord van de minister van Justitie over 'de federalisering van de rechtshulp en van de justitie';

Vraagt de regering de bevoegdheid voor rechtshulp over te dragen naar de gemeenschappen;

Vraagt daartoe de nodige gesprekken op te starten met de diverse actoren van justitie en gemeenschapsregeringen.»

De derde, ingediend door de dames Merchiers en Milquet, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vragen om uitleg van de heren Goovaerts, Loones, Boutmans en Van Hauthem en het antwoord van de minister van Justitie;

Gaat over tot de orde van de dag.»

«Le Sénat,

Ayant entendu les demandes d'explications de MM. Goovaerts, Loones, Boutmans et Van Hauthem et la réponse du ministre de la Justice;

Passe à l'ordre du jour.»

Wij stemmen later over de moties.

Nous procéderons ultérieurement au vote sur les motions.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME MILQUET AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LES MAISONS DE JUSTICE»

Ajournement

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW MILQUET AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE JUSTITIEHUIZEN»

Verdaging

Mme la présidente. — Mesdames, messieurs, Mme Milquet vient de communiquer au bureau qu'elle souhaite ajourner sa demande d'explications.

Aan het bureau wordt medegedeeld dat mevrouw Milquet haar vraag om uitleg wenst te verdagen.

Par conséquent, cette demande d'explications est reportée à une date ultérieure.

Bijgevolg wordt deze vraag om uitleg tot een latere datum verdaagd.

Nous poursuivrons nos travaux cet après-midi, à 15 heures.

Wij zetten onze werkzaamheden voort vanmiddag om 15 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 11 h 50.)

(De vergadering wordt gesloten om 11.50 uur)

SÉANCE DE L'APRÈS-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRÉSIDENTICE DE M. SWAELEN, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 05.
De vergadering wordt geopend om 15.05 uur.

EXCUSÉS — VERONTSCHULDIGD

Mme Mayence-Goossens, MM. Olivier, pour d'autres devoirs;
Busquin et Jonckheer, en mission à l'étranger, demandent
d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Mayence-
Goossens, de heren Olivier, wegens andere plichten; Busquin en
Jonckheer, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAPPEN

Kamer van volksvertegenwoordigers

MESSAGES

Chambre des représentants

De voorzitter. — Bij boodschappen van 23 oktober 1997,
ontvangen op 24 oktober 1997, heeft de Kamer van volksverte-
genwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergade-
ring van 23 oktober 1997 werden aangenomen:

1° Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 27 juni 1921
waarbij aan de vereniging zonder winstgevend doel en aan de
instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt
verleend met betrekking tot de aansprakelijkheid van de leden;

2° Wetsontwerp houdende regeling van de inlichting- en
veiligheidsdiensten;

3° Wetsontwerp tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen
La Louvière en Bergen;

4° Wetsontwerp tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen
La Louvière en Manage;

5° Wetsontwerp tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen
La Louvière en Morlanwelz;

6° Wetsontwerp tot wijziging van de grenzen tussen de
gemeenten Grimbergen, Vilvoorde en Zemst;

7° Wetsontwerp tot wijziging van de gemeentegrenzen tussen
Grimbergen en Vilvoorde.

Deze wetsontwerpen regelen aangelegenheden als bedoeld in
artikel 78 van de Grondwet. De uiterste datum voor evocatie is
maandag 17 november 1997.

Anderzijds heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers, bij
boodschap van 23 oktober 1997, aan de Senaat laten weten dat zij
heeft geamendeerd:

1° Wetsontwerp met betrekking tot de rechtsbijstand inzake
de afgifte van afschriften van stukken uit het gerechtss dossier in
strafzaken.

Dit ontwerp regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78
van de Grondwet. De onderzoekstermijn verstrijkt op
17 november 1997.

Bij boodschap van 23 oktober 1997, heeft de Kamer van volks-
vertegenwoordigers aan de Senaat laten weten dat zij heeft aange-
nomen, zoals het haar door de Senaat werd overgezonden:

1° Wetsontwerp tot wijziging van de gewone wet van
16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur.

Bij boodschap van 23 oktober 1997 heeft de Kamer van volks-
vertegenwoordigers aan de Senaat laten weten dat zij heeft aange-
nomen en aan de Koning ter bekrachtiging zal voorleggen:

1° Wetsontwerp houdende derde aanpassing van de Algemene
Uitgabenbegroting voor het begrotingsjaar 1997 — Sectie 13 —
«Binnenlandse Zaken».

Par messages du 23 octobre 1997, reçus le 24 octobre 1997, la
Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été
adoptés en sa séance du 23 octobre 1997:

1° Projet de loi modifiant la loi du 27 juin 1921 accordant la
personnalité civile aux associations sans but lucratif et aux
établissements d'utilité publique, en ce qui concerne la responsa-
bilité des membres;

2° Projet de loi organique des services de renseignement et de
sécurité;

3° Projet de loi modifiant les limites entre les communes de La
Louvière et de Mons;

4° Projet de loi modifiant les limites entre les communes de La Louvière et de Manage;

5° Projet de loi modifiant les limites entre les communes de La Louvière et de Morlanwelz;

6° Projet de loi portant modification de limites entre les communes de Grimbergen, Vilvorde et Zemst;

7° Projet de loi modifiant les limites entre les communes de Grimbergen et de Vilvorde.

Ces projets de loi règlent des matières visées à l'article 78 de la Constitution. La date limite pour l'évocation est le lundi 17 novembre 1997.

D'autre part, par message du 23 octobre 1997, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a amendé :

1° Projet de loi relative à l'assistance judiciaire pour la délivrance de copies de pièces du dossier judiciaire en matière pénale.

Ce projet de loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution. Le délai d'examen s'expire le 17 novembre 1997.

Par message du 23 octobre 1997, la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté, tel qu'il lui a été transmis par le Sénat :

1° Projet de loi modifiant la loi ordinaire du 16 juillet 1993 visant à achever la structure fédérale de l'État.

Par message du 23 octobre 1997 la Chambre des représentants a fait connaître au Sénat qu'elle a adopté et soumettra à la sanction royale :

1° Projet de loi portant troisième ajustement du budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1997 — Section 13 — «Intérieur».

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

Arbitragehof — Cour d'arbitrage

De voorzitter. — Met toepassing van artikel 76 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van :

1. het beroep tot vernietiging van artikel 1 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 20 december 1996 houdende de tweede aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van de Franse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996 en houdende aanpassing van het decreet houdende de Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1997, in zoverre dat artikel een krediet opent van 32 miljoen frank, en ten minste het daarin begrepen krediet van 10,5 miljoen frank voor steun voor de Franstalige verenigingen van de gemeenten met een speciale taalregeling, in programma 1 «Informatie over, bevordering, uitstraling van de Franse taal en cultuur en de Franse Gemeenschap» van organisatie-afdeling 31 («Algemene Zaken») van de sector «Secretariaat-Generaal» in tabel II — «Ministerie van Cultuur en Sociale Zaken», en van de artikelen 2 en 4 van hetzelfde decreet, ingesteld door de voorzitter van het Vlaams Parlement (numéro du rôle 1158);

2. het beroep tot vernietiging en de vordering tot schorsing van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 6 februari 1997 tot wijziging van de ordonnantie van 9 september 1993 tot wijziging van de Huisvestingscode voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en betreffende de sector van de sociale huisvesting, ingesteld door F. De True (rolnummer 1159).

En application de l'article 76 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. le recours en annulation de l'article 1er du décret de la Communauté française du 20 décembre 1996 contenant le deuxième ajustement du budget général des Dépenses de la Communauté française pour l'année budgétaire 1996 et adaptant le décret contenant le budget général des Dépenses de l'année 1997

en tant qu'il ouvre un crédit de 32 millions de francs, et à tout le moins le crédit de 10,5 millions de francs qu'il contient pour l'aide aux associations francophones des communes à statut linguistique spécial, figurant au programme 1 «Information, promotion, rayonnement de la langue et de la culture française et de la Communauté française» de la division organique 31 («Affaires générales») du secteur «Secrétariat général» du tableau II «Ministère de la Culture et des Affaires sociales» ainsi que des articles 2 et 4 du même décret, introduit par le président du Parlement flamand (numéro du rôle 1158);

2. le recours en annulation et la demande de suspension de l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 6 février 1997 modifiant l'ordonnance du 9 septembre 1993 portant modification du Code du logement pour la Région de Bruxelles-Capitale et relative au secteur du logement social, introduit par F. De True (numéro du rôle 1159).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van :

1. de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 366 tot en met 377 van het Wetboek der Inkomstenbelastingen 1992, gesteld door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Namen (rolnummer 1157);

2. de prejudiciële vraag betreffende artikel 332, vierde en vijfde lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Leuven (rolnummer 1161);

3. de prejudiciële vraag betreffende de wet van 9 maart 1993 ertoe strekkende de exploitatie van huwelijksbureaus te regelen en te controleren, gesteld door de vrederechter van het tweede kanton Kortrijk (rolnummer 1162).

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. la question préjudicielle concernant les articles 366 à 377 du Code des impôts sur les revenus 1992, posée par le Tribunal de première instance de Namur (numéro du rôle 1157);

2. la question préjudicielle concernant l'article 332, alinéas 4 et 5, du Code civil, posée par le Tribunal de première instance de Louvain (numéro du rôle 1161);

3. la question préjudicielle concernant la loi du 9 mars 1993 tendant à réglementer et à contrôler les activités des entreprises de courtage matrimonial, posée par le juge de paix du deuxième canton de Courtrai (numéro du rôle 1162).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Met toepassing van artikel 113 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof kennis aan de voorzitter van de Senaat van :

1. het arrest nr. 62/97, uitgesproken op 28 oktober 1997, in zake de prejudiciële vraag over artikel 1, § 1, van de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Brussel (rolnummers 1022, 1023 en 1024);

2. het arrest nr. 63/97, uitgesproken op 28 oktober 1997, in zake de vordering tot schorsing van de artikelen 102, tweede lid, en 103 van de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen, ingesteld door M. Berg en S. Barreca (rolnummer 1135).

En application de l'article 113 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

1. l'arrêt n° 62/97, rendu le 28 octobre 1997, en cause de la question préjudicielle relative à l'article 1er, § 1er de la loi du 1er avril 1969 instituant un revenu garanti aux personnes âgées, posée par le Tribunal du travail de Bruxelles (numéros du rôle 1022, 1023 et 1024);

2. l'arrêt n° 63/97, rendu le 28 octobre 1997, en cause de la demande de suspension des articles 102, alinéa 2, et 103 de l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 5 juin 1997 relative aux permis d'environnement, introduit par M. Berg et S. Barreca (numéro du rôle 1135).

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

Verdrag van Amsterdam — Traité d'Amsterdam

De voorzitter. — Bij brief van 15 oktober 1997 zendt de minister van Buitenlandse Zaken de definitieve versie van het Verdrag van Amsterdam over alsmede de geconsolideerde versies van het Verdrag betreffende de Europese Unie en van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Par lettre du 15 octobre 1997, le ministre des Affaires étrangères transmet la version définitive du Traité d'Amsterdam ainsi que les versions consolidées du Traité sur l'Union européenne et du Traité instituant la Communauté européenne.

— Verzending naar de Commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Envoi à la commission des Affaires étrangères.

Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Commission de la protection de la vie privée

De voorzitter. — Bij brief van 8 oktober 1997, heeft de voorzitter van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer aan de voorzitter van de Senaat overgezonden, een kopie van het advies nr. 22/97, uitgebracht door de commissie op 11 september 1997 in toepassing van artikel 29, § 5, tweede lid, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, met betrekking tot het wetsontwerp houdende verscherping van het toezicht op personen die in vrijheid zijn gesteld of veroordeeld na zedenfeiten met minderjarigen.

Par lettre du 8 octobre 1997, le président de la Commission de la protection de la vie privée a transmis au président du Sénat, une copie de l'avis n° 22/97 que la commission a émis le 11 septembre 1997 par application de l'article 29, § 5, alinéa 2, de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, concernant le projet de loi visant à renforcer la surveillance des libérés et des personnes condamnées pour faits de mœurs commis sur la personne d'un mineur.

— Verzending naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

VERZOEKSCHRIFT — PÉTITION

De voorzitter. — Bij verzoekschrift uit Luik zendt de gouverneur van de provincie Luik aan de Senaat een motie over inzake de gevolgen van het wetsontwerp houdende verbod op de reclame voor tabaksproducten voor de economie van de provincie, aangenomen door de provincieraad op 24 oktober 1997.

Par pétition établie à Liège, le gouverneur de la province de Liège transmet au Sénat une motion relative aux conséquences pour l'économie de ladite province du projet de loi interdisant la publicité pour les produits à base de tabac, adoptée par le conseil provincial le 24 octobre 1997.

— Neergelegd ter griffie.

Dépôt au greffe.

WETSVOORSTELLEN — PROPOSITIONS DE LOI

Verwijzing — Renvoi

De voorzitter. — Aan de Senaat wordt voorgesteld de volgende wetsvoorstellen te verwijzen naar de commissie voor de Justitie:

tot wijziging van artikel 1 van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond (van mevrouw Milquet);

tot wijziging van het decreet van 4 juli 1806 aangaande de manier van opstelling van de akte waarbij de ambtenaar van de burgerlijke stand constateert dat hem een levenloos kind werd vertoond (van de heer Anciaux).

Deze wetsvoorstellen werden eerder verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden.

Il est proposé au Sénat d'envoyer à la commission de la Justice les propositions de lois suivantes:

modifiant l'article 1er du décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de Mme Milquet);

modifiant le décret du 4 juillet 1806 concernant le mode de rédaction de l'acte par lequel l'officier de l'état civil constate qu'il lui a été présenté un enfant sans vie (de M. Anciaux).

Ces propositions de loi avaient été envoyées précédemment à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

Geen bezwaar?

Pas d'opposition?

Dan is aldus besloten.

Il en est donc ainsi décidé.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — De volgende voorstellen werden ingediend:

A. Wetsvoorstellen:

Artikel 77

1° Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 juli 1990 tot regeling van de wijze waarop de Raad van de Duitstalige Gemeenschap wordt verkozen (van de heer Chantraine c.s.);

Artikel 81

2° Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 betreffende den eed (van de heer Van Hauthem).

B. Voorstel van bijzondere wet:

Artikel 77

1° Voorstel van bijzondere wet tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (van de heer Van Hauthem).

C. Voorstel van resolutie:

1° Voorstel van resolutie over de toestand van de mensenrechten in Algerije (van mevrouw Delcourt-Pêtre c.s.).

Les propositions ci-après ont été déposées:

A. Propositions de loi:

Article 77

1° Proposition de loi modifiant la loi du 6 juillet 1990 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Communauté germanophone (de M. Chantraine et consorts);

Article 81

2° Proposition de loi modifiant l'article 2 du décret du 20 juillet 1831 concernant le serment (de M. Van Hauthem).

B. Proposition de loi spéciale :

Article 77

1° Proposition de loi spéciale modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles (de M. Van Hauthem).

C. Proposition de résolution :

1° Proposition de résolution sur la situation des droits de l'homme en Algérie (de Mme Delcourt-Pêtre et consorts).

Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Ces proposition seront traduites, imprimées et distribuées.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

VRAGEN OM UITLEG — DEMANDES D'EXPLICATIONS

Indiening — Dépôt

De voorzitter. — De Senaat heeft volgende vragen om uitleg ontvangen :

1. van de heer Van Hauthem aan de minister van Justitie over «de moeilijkheden tussen de Nederlandstalige en Franstalige stafhouders»;

— Verzending naar de plenaire vergadering

2. van de heer Foret aan de staatssecretaris voor Veiligheid en aan de staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «het in werking treden van de bepalingen betreffende de 'onbemande camera's' in het wegverkeer»;

— Verzending naar de plenaire vergadering.

3. van de heer Goovaerts aan de eerste minister over «de beperking van de verkiezingsuitgaven»;

— Verzending naar de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden.

4. van de heer Santkin aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de vrijstelling van de aangifte inzake personenbelasting»;

— Verzending naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

5. van de heer Hostekint aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de verdwijning en de moord op vier Belgische paters in Guatemala».

— Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Le Sénat a été saisi des demandes d'explications suivantes :

1. de M. Van Hauthem au ministre de la Justice sur «les difficultés entre les bâtonniers francophones et néerlandophones»;

— Envoi à la séance plénière.

2. de M. Foret au secrétaire d'État à la Sécurité et au secrétaire d'État à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur «la mise en œuvre des dispositions relatives aux 'radars automatiques'»;

— Envoi à la séance plénière.

3. de M. Goovaerts au Premier ministre sur «la limitation des dépenses électorales»;

— Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

4. de M. Santkin au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la dispense de déclaration de revenus à l'impôt des personnes physiques»;

— Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

5. de M. Hostekint au ministre des Affaires étrangères sur «la disparition et l'assassinat de quatre pères belges au Guatemala».

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.

PROPOSITIONS — VOORSTELLEN

Prise en considération — Inoverwegingneming

M. le président. — L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

La liste des propositions à prendre en considération, a été distribuée, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les envoyer.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et envoyées aux commissions indiquées par le bureau.

De lijst van de in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het bureau van plan is ze te verzenden, is rondgedeeld.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die voor het einde van de vergadering te doen kennen.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, neem ik aan dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verzonden naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER GORIS AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE OPSLAG VAN VERVUILDE GROND NA EEN F16-CRASH TE LINTER»

QUESTION ORALE DE M. GORIS AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «LA MISE EN DÉCHARGE DE LA TERRE POLLUÉE APRÈS L'ÉCRASEMENT D'UN F16 À LINTER»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging.

Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de voorzitter, enkele maanden geleden stelde ik de minister de vraag op welke termijn de vervuilde gronden, afgegraven na een F16-crash te Geetbets, uit de militaire opslagplaats van mobilisatiekern 29, depot 3, te Linter zouden worden verwijderd. De minister antwoordde mij dat deze vervuilde grond slechts heel korte tijd te Linter zou worden opgeslagen, dat een definitieve oplossing in de maak was en dat de vervuiling niet verontrustend zou zijn voor de lokale inwoners.

Volgens onze inlichtingen is de toestand sindsdien echter volstrekt ongewijzigd. We vernemen ook dat de extra tank die dient voor het heropstarten van de F16-motor in geval van nood en die uiterst giftige stoffen bevat, zich eveneens in deze opslagplaats zou bevinden.

Kan de minister dit laatste bevestigen? Wat is de stand van zaken? Kan de minister een concrete timing voorstellen voor de verwijdering van deze vervuilde grond?

Gaat de minister ermee akkoord om samen met zijn diensten en de lokale overheid een plaatsbezoek te brengen en staat hij toe dat de lokale overheid een staalname laat verrichten door een erkend bodemkundig labo? Zou dit binnen de kortst mogelijk termijn kunnen gebeuren?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Poncelet.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de voorzitter, na het vliegtuigongeval met een F16 te Geetbets werd grond afgegraven rond de plaats van de impact die inderdaad werd afgevoerd naar een militaire opslagplaats te Linter.

Na ruggespraak met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij OVAM werd een erkend bodemkundige aangeduid om een onderzoek uit te voeren. De analyses hebben uitge-

wezen dat er geen enkele gevaarlijke stof is. Alleen de minerale oliën overtreffen de bestaande normen. De extra tank heeft zich echter nooit in Linter bevonden.

Wat de verwijdering van de afgegraven grond betreft, werd een contract gesloten met een van de twee firma's in ons land bevoegd voor de behandeling van afvalgrond. De behandeling moet in de installaties van de firma geschieden. De werken zullen voor eind november aanvangen en voor 15 december van dit jaar worden beëindigd.

Aangezien een officieel onderzoek gebeurde, lijken een bezoek ter plaatse en een bijkomende staalname me overbodig. Indien de heer Goris dit echter wenst, ben ik bereid om zijn vraag in te gaan.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris voor een repliek.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik meen eruit te kunnen opmaken dat de tank zich volgens de verantwoordelijke van zijn departement niet in Linter bevindt. Toch durf ik erop te rekenen dat er ook een analyse wordt verricht voor rekening van de gemeente Linter. Deze analyse kan dan plaatsvinden in aanwezigheid van het departement.

Voorts zou ik ook graag vernemen aan welke firma deze opruimingswerken zullen worden toevertrouwd.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de voorzitter, ik kan de naam van de firma niet voor de vuist weg citeren, maar ik ben bereid om hem straks aan senator Goris te laten geworden.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik mag dus noteren dat de werken voor eind november zullen worden aangevat en ten laatste vóór half december zullen zijn beëindigd?

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de voorzitter, vóór 15 december zullen de opruimingswerken zijn beëindigd.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HOSTEKINT AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «HET WANGEDRAG VAN BEPAALDE BELGISCHE MILITAIRES»

QUESTION ORALE DE M. HOSTEKINT AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «L'INCONDUITE DE CERTAINS MILITAIRES BELGES»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Hostekint aan de minister van Landsverdediging.

Het woord is aan de heer Hostekint.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de voorzitter, tijdens de voorbije weken kwam andermaal aan het licht dat Belgische militairen zich hadden misdragen in Oost-Slavonië. Het ging om ernstig drankmisbruik, lijkschennis en de bedreiging van een ondergeschikte met een vuurwapen. Deze incidenten zetten een domper op de schitterende prestaties van onze soldaten in Oost-Slavonië. België heeft zich voor deze zware incidenten trouwens diplomatiek verontschuldigd bij Kroatië.

Vóór de zomer heeft generaal Schoups een rapport opgesteld over de tuchtproblematiek bij vredesoperaties. Hij heeft de problemen beschreven en oplossingen voorgesteld. Hij heeft gewezen op het overmatig drankgebruik, op hiaten in de opleiding en in de selectie van militairen, alsook op de traagheid waarmee de procedures van het tuchtreglement worden toegepast. Om aan dit laatste te verhelpen zijn er wetgevende initiatieven nodig.

Het probleem van een overmatig drankmisbruik werd reeds vóór het zomerreces gesignaleerd. Toch blijkt ook nu weer dat de manschappen betrokken bij het incident in Vukovar dronken waren.

Hoe is het mogelijk dat in tegenstrijd tot de recente richtlijnen van de legerleiding zich opnieuw een incident heeft voorgedaan dat werd veroorzaakt door ernstig drankmisbruik? Werden de richtlijnen niet opgevolgd of moeten zij nog worden verscherpt?

Welke maatregelen heeft de minister genomen om de opleiding met betrekking tot vredesmissies nog te verbeteren? Wanneer zullen zij worden toegepast?

Welke concrete maatregelen werden er genomen om reeds bij de selectie van het personeel potentieel wangedrag op te sporen? Wat is de timing voor deze maatregelen?

Wanneer zal de minister een ontwerp tot wijziging van het tuchtreglement indienen?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Poncelet.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de voorzitter, ik dank de heer Hostekint voor zijn vraag. Net zoals hij zijn de legerleiding en ikzelf geschokt door het betreurenswaardige gedrag van enkele militairen in Vukovar. Alvorens in te gaan op de vragen, wil ik echter enkele zaken preciseren.

Op het ogenblik voert het militaire gerecht tegen vier militairen een strafrechtelijk — en dus geen tuchtrechtelijk — onderzoek. Om het principe «*non bis in idem*» niet te schenden kan voor eenzelfde feit niet tegelijkertijd strafrechtelijk en tuchtrechtelijk worden vervolgd. Het strafrechtelijk onderzoek heeft voorrang. Ongetwijfeld kent de heer Hostekint het verschil tussen een tuchtprocedure en een statutaire procedure. Ongeacht het resultaat van het strafrechtelijk onderzoek blijft het mogelijk statutaire maatregelen te nemen en dit gebeurt dan op initiatief van de minister.

Wat er precies gebeurd is, moet het militair gerecht uitmaken, dat volkomen onafhankelijk van het ministerie van Landsverdediging optreedt. De omstandigheden wijzen er inderdaad op dat overmatig drankgebruik aan de oorzaak lag van de laakbare feiten. De legerleiding heeft snel gereageerd. Nog vóór de feiten publiek waren gemaakt, was de verantwoordelijke officier reeds op transport naar België gezet. Intussen heb ik hem bij ordemaatregel geschorst.

Eigenlijk hadden de feiten niets te maken met de vredesopdracht zelf. Uit het eerste onderzoek is immers gebleken dat ze gebeurden op een verlofdag. Het drankmisbruik werd niet begaan in een militaire instelling, maar in het burgermilieu. Met uitzondering van de officier waren de betrokken manschappen trouwens in burger. Aangezien de uitstap in de operatiezone plaats had, had de verantwoordelijke militair uit voorzichtigheid ten minste het drankgebruik moeten temperen of zelfs verbieden. Op zichzelf hebben de feiten dus niets te maken met de vredesmissie of de opleiding daartoe.

Hetzelfde gedrag zou in België trouwens even laakbaar zijn. Manschappen in het buitenland wordt in elk geval op het hart gedrukt dat ze door slecht gedrag ook het imago van België schenden. Ontsporingen zijn echter nooit helemaal te voorkomen, hoe goed de opleiding ook is.

Het is niet eenvoudig tijdens de selectieprocedures potentieel wangedrag op te sporen. Het gaat hier immers allerm minst om een exacte wetenschap en men kan hooguit peilen naar eventueel overdreven agressief gedrag. Het lijkt me gewaagd te veronderstellen dat potentieel een occasioneel drankmisbruik preventief op te sporen valt. Reeds vele tientallen jaren worden kandidaat-officieren aan psychologische tests onderworpen en de nu beschuldigde officier had deze overigens met succes afgelegd. Dit toont aan dat niet alle heil te verwachten is van betere selectieprocedures. Het invoeren en verfijnen van dergelijke tests, waarbij rekening wordt gehouden met een feedback, is hoe dan ook een werk van jaren.

Over de concrete voorstellen van generaal Schoups inzake wijzigingen in het tuchtreglement zal in de komende maanden met de vakbonden worden onderhandeld. Men weet ongetwijfeld dat ik voor een dergelijk overleg minimumtermijnen moet respecteren

en dat de eerste reacties van sommige vakbonden zeer negatief waren. Blijkbaar verzetten zij zich zowel tegen strengere straffen als tegen een snellere berechting. Ik hoop nochtans dat ik op de steun van het Parlement kan rekenen voor het uitwerken van een betere en snellere tuchtregeling die dergelijke incidenten kan helpen voorkomen.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Hostekint voor een repliek.

De heer Hostekint (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Ontsporingen zijn inderdaad moeilijk te voorkomen. Welke maatregelen men ook neemt, hoe het tuchtreglement ook wordt aangepast, men zal nooit kunnen vermijden dat bepaalde mensen wandaden plegen. Daarin heeft de minister gelijk, maar het is niet de eerste keer. Het duurde een tijdje vooraleer de feiten van Somalië bekend geraakten. Voor de incidenten in Vukovar nam de minister onmiddellijk de nodige maatregelen ten aanzien van de verantwoordelijke officier.

Soldaten nemen deel aan vredesoperaties en krijgen daarvoor een opleiding, voornamelijk een gevechtsopleiding. Zijn er reeds maatregelen genomen met betrekking tot de opleiding? De minister wacht het overleg af met de vakbonden, mijn vraag is: wanneer zal het Parlement zich over het tuchtreglement kunnen uitspreken?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Poncelet.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de voorzitter, gelet op de onderhandelingen met de vakbonden, meen ik dat die aanpassing van het tuchtreglement eerder een paar maanden dan een paar weken zal vergen.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER D'HOOGHE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «HET COLLECTIEF ONTSLAG VAN DE RAAD VOOR DE MEDEDINGING»

QUESTION ORALE DE M. D'HOOGHE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA DÉMISSION COLLECTIVE DU CONSEIL DE LA CONCURRENCE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer D'Hooghe aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie.

Het woord is aan de heer D'Hooghe.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de senaatscommissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden vergaderde op 16 en 21 oktober jongstleden, met de problematiek van de wet op de mededinging aan de agenda. Uit de pers verneem ik dat 19 van de 24 leden van de Raad voor de Mededinging hun ontslag hebben ingediend bij de minister van Economie en Telecommunicatie. Hoewel ik in de commissie en in openbare vergadering op een spoedige aanpassing van de mededingingswet van 1991 heb aangedrongen hebben noch de vice-eerste minister, noch zijn kabinetschef over de ontstane impasse iets hierover aan de senatoren meegedeeld. Meer zelfs, tijdens de commissievergadering van 21 oktober werd mij gevraagd nog wat geduld te oefenen voor de behandeling van mijn wetsvoorstel, dat reeds in april werd ingediend.

Graag kreeg ik van de vice-eerste minister antwoord op volgende vragen: welke motieven had hij om de senaatscommissie de informatie te onthouden omtrent het collectief ontslag binnen de Raad voor de Mededinging?

Welke initiatieven nam de vice-eerste minister om de impasse te doorbreken? Diende hij al dan niet reeds een wetsontwerp in in de Kamer?

Volgens bepaalde persberichten zou er een bemiddelaar zijn aangesteld. Klopt deze informatie? Zo ja, wie neemt de taak op zich en welke criteria werden hierbij gehanteerd?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Di Rupo.

De heer Di Rupo, vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie. — Mijnheer de voorzitter, in antwoord op de vraag van de heer D'Hooghe herinner ik in de eerste plaats aan de maatregelen die de voorbije maanden werden getroffen en aan deze die worden voorbereid om de werking van de Raad voor de Mededinging te verbeteren.

Zo werd door de Ministerraad van 27 september 1996 een wetsontwerp goedgekeurd dat de functie van voorzitter van de Raad voor de Mededinging voltijds maakt. De regering onderzoekt op het ogenblik het voorstel van de Raad voor de Mededinging om hetzelfde principe in te voeren voor andere leden van de raad. De raad zal over zijn eigen budgetten beschikken vanaf 1 januari 1998. Er worden bijkomende middelen uitgetrokken om het kader van de dienst voor de mededinging te versterken. Eerlang worden twee ontwerpen van koninklijk besluit ter verbetering van de samenwerking tussen de overheden bevoegd voor de mededinging, die na een advies van de Raad van State nog werden gewijzigd, ter ondertekening aan het Staatshoofd voorgelegd. Bovendien heb ik mijn diensten opgedragen een voorontwerp van wet uit te werken ten einde de moeilijkheden bij de toepassing van de huidige wet op te lossen. De Raad voor de Mededinging werd van bij het begin op de hoogte gehouden van de overwegingen betreffende de wijziging van de wet van 5 augustus 1995.

Ce conseil — en particulier sa présidente — continue d'être associé à la phase de finalisation de l'avant-projet de loi que je présenterai au Conseil des ministres dans les toutes prochaines semaines.

Compte tenu des difficultés que je rencontre, j'ai demandé à M. Verougstraete, conseiller général à la Cour de cassation, de coordonner certains travaux. M. Verougstraete, qui est également l'ancien président du Conseil du contentieux économique, me remettra un rapport dans les semaines qui viennent.

Le 7 octobre 1997, la plupart des membres du Conseil de la concurrence, dont la présidente, ont effectivement décidé de présenter leur démission. L'ensemble des membres de ce conseil, démissionnaires ou non, continuent d'exercer leurs fonctions tant qu'il n'est pas pourvu aux remplacements. De mon côté, je tiens les démissions en suspens jusqu'à ce que le Conseil des ministres se prononce sur l'ensemble du dossier et que l'on puisse procéder aux remplacements qui s'imposent.

Je comprends l'impatience de certains mais, pour ma part, je suis optimiste quant à l'issue de ce dossier. Si tout le monde collabore, je pense que nous pourrions dégager une solution satisfaisante pour chacun ainsi que pour le secteur de la concurrence dans notre pays.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer D'Hooghe voor een repliek.

De heer D'Hooghe (CVP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de vice-eerste minister voor zijn antwoord. Het zou van meer elegantie getuigd hebben indien de vice-eerste minister deze uitleg in de commissie had verstrekt in plaats van pas te reageren nadat hierover berichten zijn verschenen in de pers en na deze mondelinge vraag.

In *De Morgen* van 31 oktober, las ik dat de vice-eerste minister van mening is dat de verbetering van de werking van de raad nog enige tijd kan aanslepen, omdat het Parlement nog een aantal wetten hieromtrent moet behandelen. Nochtans heeft de Senaat deze kwestie reeds in januari 1997 besproken en heb ikzelf in april van dit jaar een wetsvoorstel ingediend. De verklaring van de minister in *De Morgen* vind ik dan ook voor het Parlement ronduit beledigend.

M. le président. — La parole est à M. Di Rupo, vice-Premier ministre.

M. Di Rupo, vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Monsieur le président, je comprends parfaitement la préoccupation de l'honorable membre. Je voudrais néanmoins le rassurer en lui affirmant que nous faisons le maximum pour atteindre un résultat satisfaisant dans les meilleurs délais.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER LOONES AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «HET BRANDSTOFTEKORT BIJ DE RIJKSCHACHT»

QUESTION ORALE DE M. LOONES AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LE MANQUE DE CARBURANT À LA GENDARMERIE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Loones aan de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken.

Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, vanuit de IPZ's meldt men steeds ernstiger wordende brandstoftekorten en wijst men op het onmiddellijk effect hiervan op de operationele werking van de rijkswacht. De minister van Binnenlandse Zaken heeft na vroegere klachten een budgetverhoging in het vooruitzicht gesteld. Twee weken geleden sprak hij tijdens het debat over de politiehervorming over een bijkomend budget ter waarde van 40 miljoen frank.

Aan de betreffende districten werd in een dienstnota van 1 augustus 1997 gemeld dat alle maatregelen die de operationele werking van de rijkswacht in het gedrang kunnen brengen, onmiddellijk mochten worden opgeheven.

Sindsdien blijken de problemen helemaal niet opgelost. Integendeel! De rijkswacht wijdde er enkele dagen geleden zelfs een persconferentie aan. Bij de IPZ's van De Panne en van Koksijde, die beide behoren tot het district Ieper, werden de normale bijkomende dagelijkse ploegen, de patrouille en het vakantietoezicht afgeschaft. Bovendien mag de ploegenpermanentie onder geen beding meer dan 40 km per shift afleggen.

Vandaag vernemen we trouwens dat dergelijke toestanden zich ook in de Kempen voordoen. In de praktijk betekent dit dat combi's meestal worden bemand door vier personen in plaats van twee en dat men zich tot staande controles op verschillende plaatsen beperkt om zo weinig mogelijk kilometers af te leggen. Soms worden de burgers op één bepaalde plek op één dag zelfs driemaal gecontroleerd.

In de brigade van De Panne is het algemeen geweten dat de operationaliteit in het gedrang komt. De demotivatie neemt er toe: de rijkswachters trekken er enkel nog op uit indien ze worden opgeroepen; er zijn geen nachtpatrouilles meer; wie meer dan 40 kilometer aflegt, moet zich hiervoor verantwoorden. De noodzakelijke samenwerking tussen rijkswacht en plaatselijke politie wordt aldus een lachertje.

Hoeveel bedraagt de in het vooruitzicht gestelde budgetverhoging van de post brandstof in absolute en in procentuele cijfers? Wat betekent dit, concreet voor het district Ieper? Welke maatregelen zal de vice-eerste minister nemen om dergelijke absurde toestanden in de toekomst te vermijden?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, oorspronkelijk was het de bedoeling dat de rijkswacht circa 303 miljoen zou

krijgen voor de aankoop van voertuigbrandstof. Er kwamen echter enkele extra uitgaven bij, zoals de beveiliging van de geldtransporten. Daarom ontving de rijkswacht in oktober 40 miljoen extra. Dit betekent een stijging van de post brandstof met 13,2%. Daarvan werd melding gemaakt aan de verschillende districtscommandanten. 13,2% extra middelen is niet niets.

Het district Ieper krijgt in plaats van 5,04 miljoen nu 5,46 miljoen, wat neerkomt op een verhoging van 8%. Wanneer wij de maandelijkse uitgaven van Ieper nagaan, constateren wij echter dat ongeveer 2% van de middelen niet wordt gebruikt. Ik heb dan ook de indruk dat een overijverig iemand — ik weet nog niet wie — hier aan het werk is. In juli en augustus kampte het district Ieper inderdaad met brandstofproblemen. Vandaar trouwens de bijkomende middelen. De districtscommandant en ik kunnen dan ook niet aanvaarden dat men beweert dat de operationaliteit van het district wegens brandstoftekort wordt aangetast. Wij zullen deze zaak bijgevolg nog verder onderzoeken.

Voor 1997 had men dus iets meer dan 300 miljoen uitgetrokken. Voor 1998 zal dat evenwel 334,5 miljoen frank worden. Dat betekent een verhoging van meer dan 10%. Bovendien moet men er nog rekening mee houden dat er nog extra-inkomsten zijn, omdat die waardetransporten extra worden betaald. Ik ben bijgevolg van oordeel dat deze financiële inspanningen moeten volstaan.

Ik betreur met de heer Loones dat er in Ieper blijkbaar toch nog altijd problemen zijn. Ik heb de districtscommandant van Ieper gevraagd een einde te maken aan deze situatie en ervoor te zorgen dat niet alleen de operationaliteit wordt verzekerd, maar dat er ook opnieuw op een normale manier kan worden gewerkt.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones voor een repliek.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de vice-eerste minister voor zijn duidelijk antwoord.

De financiële middelen werden gemiddeld met 13,2% verhoogd. Voor Ieper was er een verhoging met 8%. In dit district had men echter na zes maanden, dus nog vóór de drukke zomerperiode, al 58% van het budget verbruikt. Het is dus nu al duidelijk dat deze geringe stijging absoluut onvoldoende is om de behoeften te dekken.

Men kan nog lang discussiëren over afgesproken budgetten en de aanwending ervan, maar het is duidelijk dat hier iets aan de hand is. In andere arrondissementen verklaart men bijvoorbeeld dat men niet meer brandstof kan geven, maar wel een ander type van wagen. Dat is toch al te gortig.

Bovendien stel ik vast dat in de dienstnota's niet wordt gezegd dat de problemen met betrekking tot de operationaliteit zijn opgelost, maar wel dat er over die problemen niet meer mag worden gesproken. De plaatselijke commando's zouden een uitdrukkelijk verbod gekregen hebben zich hierover nog uit te laten. Ik ben ervan overtuigd dat de rijkswachtvakbonden het hiermee niet eens zullen zijn.

Ik vraag de vice-eerste minister bijgevolg nog andere maatregelen te nemen om de operationaliteit en de werksfeer te bevorderen en in ieder geval om voor dit dossier een bijkomend onderzoek te gelasten. Alleen zo kan worden voorkomen dat de toestand verder escaleert.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE TOP VAN DE FRANCOFONIE»

QUESTION ORALE DE M. VERREYCKEN AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES SUR «LE SOMMET DE LA FRANCOFONIE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Verreycken aan de minister van Buitenlandse Zaken. Vice-eerste minister Vande Lanotte antwoordt namens zijn collega.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, uit de recentste mededelingen van de Ministerraad leer ik dat de minister van Wetenschapsbeleid de Belgische delegatie voor een ministeriële conferentie van de francophonie in Hanoi zal leiden. Deze conferentie zal de Top van de Francophonie, eveneens in Hanoi, voorafgaan. Over die top zijn er vanmiddag ook in de Kamer vragen gesteld.

Ik heb enkele vragen met betrekking tot de ministeriële conferentie. Hoeveel leden zal de Belgische delegatie omvatten en wat is de kostprijs van deze missie? Dezelfde vragen gelden voor de daarbij aansluitende Top van de Francophonie.

Wat de top betreft, heb ik nog een ideologische vraag. Acht de minister het aanvaardbaar dat een land met meer dan zes miljoen Nederlandstaligen en 3,5 miljoen Franstaligen een federale minister afvaardigt om deel te nemen aan een dergelijke conferentie en zelfs een federale eerste minister afvaardigt om deel te nemen aan een dergelijke top?

Zou geen beter beeld van de werkelijkheid worden gegeven indien ministers van de Waalse deelregering aan dergelijke conferenties en toppen deelnemen? Wordt door deze deelname niet zeer bewust het beeld gecreëerd van een hoofdzakelijk Franstalig België, hetgeen dus een minachting inhoudt voor de cultuur van de meerderheid van de bevolking?

Is het bovendien gepast dat de socialistische republiek Vietnam, een communistische dictatuur, een schijn van legitimiteit krijgt door het bezoek van delegaties uit democratische landen?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, de federale delegatie zal vanaf 12 november bestaan uit minister Ylief, zijn adjunct-kabinetschef en mevrouw Franquinet, ministerraad op de Belgische ambassade te Parijs, die de kwesties aangaande de francophonie volgt en de contacten met het secretariaat van de top verzorgt. De totale kost voor de zending van deze drie personen bedraagt ongeveer 300 000 frank.

Van 14 tot 16 november vervoegen premier Dehaene en zijn diplomatiek raadgever, de heer Geerkens, de zending. De kost voor deze twee personen bedraagt 200 000 frank.

De heer Verreycken vindt het een minachting voor Vlaanderen dat de eerste minister naar een dergelijke top gaat. Dit zegt meer over het minderwaardigheidsgevoel van de heer Verreycken dan over iets anders. Ik zie niet in welke problemen de Vlaamse Gemeenschap ermee zou hebben dat een eerste minister naar de top van de francophonie gaat. Ik verwijs in dit verband naar Canada, waar er een Engelstalige meerderheid is en waar Engelstalige ministers zonder enig probleem naar zo'n top gaan. Nochtans staan die Engelstalige ministers niet steeds op goede voet met de Franstalige minderheid.

Mevrouw Onkelinx zal aanwezig zijn met een delegatie van de Franse Gemeenschap.

Al heeft Vietnam nog een lange weg af te leggen vooraleer het een democratische rechtsstaat kan worden genoemd, toch zijn er een aantal gunstige evoluties. Wegblijven is dan ook niet noodzakelijk de beste aanzet om die evoluties te ondersteunen. België probeert hierin een zo actief mogelijke rol te spelen. De aanwezigheid van buitenlandse correspondenten en hoogwaardigheidsbekleders zien wij als een steun voor het democratiseringsproces.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een repliek.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, dat de vice-eerste minister er geen graten in ziet dat de Top van de Francophonie wordt bijgewoond door een Vlaamse minister, zegt veel over het cultuurbewustzijn van de Belgische federale ministers. Een half uur geleden beweerde premier Dehaene in de Kamer dat hij ook aan een gelijkaardig Nederlandstalig of Duitstalig initia-

tief zou deelnemen. Ik zou hiervoor bedanken, want het taalgebruik van sommige federale ministers zou ons op een top van de «Nederlandofonie» in verlegenheid brengen.

Wanneer de vice-eerste minister verwijst naar Canada, moet hij alle Canadese voorbeelden naar waarde schatten. Zo moet hij dan ook toejuichen dat in Québec zeer strenge maatregelen worden genomen en wetten worden uitgevaardigd tegen de verengelsing en de onderdrukking van het Frans. Men vindt het daar zeer normaal dat het Frans wordt beschermd tegen de verengelsing. Ik neem dan ook aan dat de minister van Binnenlandse Zaken al onze initiatieven tegen de verengelsing in ons land zal toejuichen.

Vandaag blijkt uit de houding van de Franstaligen tegenover de faciliteiten in de Vlaamse rand van Brussel dat zij er nog altijd van overtuigd zijn dat België een francofoon land is en dat de Vlamingen een minderheid vormen. We mogen weliswaar beschermd worden, maar we moeten ons zo nederig opstellen dat we onze mensen moeten afvaardigen om aan de Top van Francophonie deel te nemen. Hiermee heb ik problemen.

Ik lees vandaag in mijn krant dat vijfhonderd buitenlandse journalisten uitsluitend in het Frans en via Franstalige media informatie krijgen over ons land. Op die manier wordt in de hele wereld de indruk gewekt dat België een Franstalig land is. Uit het antwoord van de vice-eerste minister kan ik enkel afleiden dat hij dit standpunt verdedigt. Hij heeft er geen enkel probleem mee dat België deelneemt aan de Top van de Francophonie en in de wereld bekend staat als een Franstalig land. Dit is een kaakslag voor de zes miljoen Nederlandssprekenden. Deze houding is typerend voor de federale ministers, die ik hierdoor bijna zou moeten minachten.

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de voorzitter, om het met een boutade te zeggen, de minachting van de heer Verreycken is mij een grote troost.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DEVOLDER AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «HET OPTREDEN VAN HET EERSTE BSE-GEVAL (BOVIENE SPONSFORMIGE ENCEPHALOPATHIE) IN BELGIË EN DE NOODZAKELIJKHEID VAN EEN MEERSPOREN-ONDERZOEK»

QUESTION ORALE DE M. DEVOLDER AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «L'APPARITION DE LA PREMIÈRE E.S.B. (ENCÉPHALOPATHIE SPONGIFORME BOVINE) EN BELGIQUE ET LA NÉCESSITÉ DE NE PAS LIMITER L'ENQUÊTE À UNE SEULE PISTE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen.

Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, het eerste geval in ons land van de gekkekoeienziekte krijgt terecht de nodige media-aandacht. Tot op heden bestaat er immers nog altijd geen wetenschappelijke duidelijkheid over de vraag of de mens door het eten van besmet vlees de ziekte van Kreutzfeld-Jakob, een variante van de gekkekoeienziekte, kan krijgen.

Men zou dus moeten oppassen met de consumptie of het verwerken tot consumptie van ruggenmerg, ogen, hersenen, milt en amandelen.

Het enige waarover voor het ogenblik een wetenschappelijke consensus bestaat, is dat niet-normaal evoluerende lichaamseigen eiwitten, prionen genaamd, de oorzaak zijn — zowel bij de dieren als bij de mensen — van de fataal aflopende aandoening.

Een nieuwe wetenschappelijke denkrichting die meer en meer aanhang vindt, gaat ervan uit dat bepaalde insecticiden op basis van organofosfaten of bepaalde gassen die vrijkomen bij verbranding van organofosfatenbevattende stoffen, de boosdoeners zouden zijn voor het op hol slaan van de prionen.

Graag vernam ik van de minister of het reeds gestarte epidemiologisch onderzoek zich uitsluitend zal beperken tot de erfelijkheidsscreening en tot het gebruik van dierlijk meel of ook de mogelijke oorzakelijke verbanden met organofosfaten zal nagaan. Zal er worden onderzocht of er op het betrokken bedrijf aan horzelbestrijding werd gedaan met organofosfaten of er in de omgeving veel gebruik wordt gemaakt van organofosfatische sproeistoffen die via groenvoer in de voedselketting kunnen terechtkomen, en of er organofosfaten in de omgeving kunnen worden verspreid via rookgassen of op andere manieren?

De voorzitter. — Het woord is aan minister Pinxten.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Mijnheer de voorzitter, de hypothese dat de organofosforinsecticiden — organische producten die fosfor bevatten — worden aangeduid als oorzaak van de gekkekoelziekte werd lang besproken door het wetenschappelijk comité van de Europese Unie. Deze benadering is gebaseerd op het feit dat een vergiftiging veroorzaakt door dit type van producten, eveneens aanleiding geeft tot zenuwstoornissen. Datzelfde stoornissen treden trouwens op met producten van de familie van de carbamaten.

De organofosforverbindingen worden in de Angelsaksische landen frequent gebruikt voor de bestrijding van ectoparasieten, parasieten op de huid, in tegenstelling tot endoparasieten, bij vee, en voornamelijk bij schapen, die op regelmatige tijdstippen worden ondergedompeld in een bad met een verdunde oplossing van dit insecticide. Een vergissing in de concentratie zou natuurlijk kunnen leiden tot zenuwstoornissen en ongecontroleerde bewegingen, maar volgens wetenschappers zijn die niet helemaal vergelijkbaar met de symptomen bij gevallen van BSE.

Bovendien is aangetoond dat de boviene spongiforme encefalopathie jammer genoeg een overdraagbare ziekte is, wat niet het geval is wanneer een dier vergiftigd wordt door een te grote blootstelling aan organofosforverbindingen.

Het wetenschappelijk veterinaire comité is van oordeel dat de naar voor gebrachte hypothese geen enkele wetenschappelijke grond heeft.

Om de heer Devolder gerust te stellen, kan ik nog vermelden dat in ons land één poeder op basis van propethamfos in 1996 als insecticide ter bestrijding van ectoparasieten bij rundvee werd verhandeld. De insecticiden die traditioneel voor deze toepassing het meest in België gebruikt worden, zijn producten van de familie van de synthetische pyrethroiden of geneesmiddelen die door het ministerie van Volksgezondheid werden geregistreerd en eveneens een efficiënte bestrijding toelaten van ectoparasieten, aanwezig onder de huid van het dier en oorzaak van schurft.

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder voor een repliek.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik heb duidelijk gesteld dat op het ogenblik de wetenschappelijke discussie over de rol van organofosfaten bij het tot stand komen van BSE nog aan de gang is. Het antwoord van de minister gaat echter ver door te vermelden dat men deze mogelijkheid op Europees vlak uitsluit, want aan de universiteit van Colorado trekt men precies de tegenovergestelde conclusie. Uit in-vitro proeven blijkt daar dat organofosfaten een ontarding tot gevolg kunnen hebben die kan worden vergeleken met de symptomen van de ziekte van Kreuzfeldt-Jacob.

Ik ben het dus niet eens met de minister. Ik weet uiteraard dat de Amerikanen ook een ander standpunt over het gebruik van hormonen innemen. Voor deze materie zijn ze lakser dan de Europeanen, terwijl hun normen voor BSE strenger zijn.

Ik kan de defensieve houding van de minister enigszins begrijpen. Hij heeft immers nog heel wat werk op de plank.

Het verwerken van het karkas tot dierlijk meel wijst erop dat de bestaande procedure niet volstaat. Zolang er geen definitieve uitspraak is over de oorzaken van de dood van het betrokken dier, zou het karkas niet mogen worden verwerkt.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Pinxten.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Mijnheer de voorzitter, wat de wetenschappelijke aspecten betreft, herhaal ik mijn antwoord van daarnet: «Het wetenschappelijk veterinaire comité is van oordeel dat de naar voor gebrachte hypothese geen enkele wetenschappelijke grond heeft.»

Wat de tweede opmerking van de heer Devolder betreft, kan ik nog vermelden dat wetenschappers onderzoek hebben gedaan over de verwerking van BSE-materiaal volgens de methode die onder meer bij Rendac in Denderleeuw, met naleving van de strikte Europese normen, wordt gebruikt. Zoals dokter Vanopdenbosch gisterenavond duidelijk verklaarde, bleek daaruit dat er voor de verwerking van gezonde dieren uiteraard geen enkel probleem rijst, maar dat zelfs voor met BSE besmette dieren de wetenschappers die de Europese Commissie terzake hebben geadviseerd, garanderen dat bij het respecteren van de voorwaarden inzake druk, temperatuur en duur van de verwerking, die zijn opgenomen in het besluit dat op 1 april aanstaande van kracht wordt, er geen enkel besmettingsgevaar bestaat. Ik kan alleen pogen mijn beleid zo nauw mogelijk te laten aansluiten bij dit wetenschappelijk advies.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. HAPPART AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LA CARCASSE DE LA VACHE ATTEINTE DE LA MALADIE DE L'E.S.B.»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HAPPART AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «HET KARKAS VAN DE MET BSE BESMETTE KOE»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Happart au ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises.

La parole est à M. Happart.

M. Happart (PS). — Monsieur le président, dimanche dernier, lors d'un débat télévisé à la R.T.B.F., vous avez déclaré, monsieur le ministre, que la carcasse de la vache atteinte de l'E.S.B. avait été incinérée dans la région d'Anvers.

Les rumeurs actuelles laissent entendre que ce ne fut pas le cas. J'aimerais savoir ce qu'est devenue cette carcasse.

M. le président. — La parole est à M. Pinxten, ministre.

M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises. — Monsieur le président, vous savez que j'ai toujours voulu être très précis dans ce dossier capital pour l'ensemble du secteur de la viande bovine.

La R.T.B.F. a indiqué ce matin que cette problématique avait été clairement abordée dans ma conférence de presse du 31 octobre dernier. Lors du débat télévisé auquel j'ai participé,

sur cette même chaîne, avec le député européen Happart, je me suis évidemment basé sur les textes de cette conférence de presse et sur toutes les données dont je disposais.

J'ai exposé longuement hier la situation en commission de la Chambre en insistant particulièrement sur le fait que la carcasse de l'animal avait été transformée en farine animale. Il me semble qu'il y a eu confusion entre les termes *vernietigd*, soit «détruite», et *verast*, c'est-à-dire «incinérée».

Lors de la conférence de presse du 31 octobre et dans le communiqué de presse distribué à cette occasion, il était précisé que l'animal contaminé avait été «détruit» par la société Rendac à Denderleeuw. Le terme «détruit» a toujours été utilisé pour désigner une transformation en farine animale. Ce fut notamment le cas cet été dans la lutte contre la peste porcine. J'ai toujours parlé de *vernietiging*, de «destruction». Cet été, les médias ont d'ailleurs été invités à visiter les installations de transformation de la société Rendac. Je dois dire également que cette terminologie — «destruction», d'une part, «incinération», d'autre part — est celle qui est également utilisée dans la réglementation communautaire européenne.

Toujours lors de cette même conférence de presse à la R.T.B.F., j'ai nettement fait la distinction entre l'animal contaminé, détruit par la société Rendac, et les 33 autres bovins de l'exploitation qui seraient incinérés. Je crois même avoir précisé que cette incinération aurait lieu chez Indaver à Anvers, pour bien établir la distinction entre ce que l'on appelle communément «destruction» dans la réglementation européenne et dans mon département et «incinération», qui signifie tout à fait autre chose.

L'origine de cette différence de traitement est due au fait que l'animal en question était suspecté d'être atteint de la rage. En cas de suspicion d'E.S.B., il aurait dû être incinéré.

Toutefois, je puis vous dire que dès le 30 octobre, soit la veille de la conférence de presse et alors que les suspicions n'avaient pas encore été confirmées par le laboratoire de Weybridge en Grande-Bretagne, la procédure a été modifiée afin que les animaux suspects de rage soient également traités comme suspects d'E.S.B. Ils doivent donc dorénavant être incinérés et non détruits.

M. le président. — La parole est à M. Happart pour une réplique.

M. Happart (PS). — Monsieur le président, on croit rêver: ainsi, l'animal malade a été recyclé. Pour moi, détruire et recycler n'ont pas la même signification. Les autres bêtes ont été incinérées, c'est un bon début, mais il me semble que l'on a procédé à l'envers.

Mon intervention porte sur une question d'éthique fondamentale: combien de temps va-t-on continuer à faire «bouffer» n'importe quoi à n'importe qui, fût-ce à des animaux? Certains rapports attestent du fait que des produits issus des clos d'équarrissage sont encore incorporés tant aux nourritures animales qu'aux nourritures humaines, notamment dans les gélatines. Dans quelle pièce joue-t-on?

Monsieur le ministre, je pense qu'il est grand temps de suspendre toute incorporation de viande dans les farines pour l'alimentation, quelles qu'elles soient. Comment la population pourrait-elle avoir confiance alors que l'animal malade a été recyclé avec toutes les interrogations que cela suppose et que l'on n'a même pas pris la précaution élémentaire de conserver la carcasse durant le temps de l'analyse? La situation est encore plus grave que je ne l'imaginai! De quelles garanties disposons-nous quant à la manière dont ce traitement est assuré? Des risques importants sont pris à l'égard de la santé des gens. Si votre collègue de la Santé publique était présent, nous aurions volontiers entendu ses explications.

Monsieur le ministre, je suis extrêmement inquiet et je vous demande, en mon nom personnel et probablement aussi au nom de mon groupe, que toute incorporation de viande dans les farines, que ce soit pour les porcs, les volailles ou les bovins, soit suspendue jusqu'à nouvel ordre. Il reste suffisamment de problèmes à élucider pour ne pas prendre ce risque inconsidéré d'empoisonner la population qui a désormais peur de manger. C'est une catastrophe.

J'espère que l'exemple que nous venons de connaître sera le seul, mais il pourrait être suivi de beaucoup d'autres. Les attitudes prises jusqu'à présent et les explications que j'ai reçues me laissent pantois. Il est inacceptable de continuer à prendre les risques actuels.

M. le président. — La parole est à M. Pinxten, ministre.

M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises. — Monsieur le président, lorsque l'on doit assumer la responsabilité politique de ce genre de matière, il convient de respecter l'avis des scientifiques. Il faut également tenir compte de la réglementation européenne qui se fonde également sur les mêmes avis.

Je vous rappelle que depuis juillet 1994, il est interdit dans tout l'Union européenne de nourrir les ruminants avec des farines animales étant donné que c'est là précisément que résiderait le risque. Cette règle est bien entendu appliquée dans notre pays.

Par ailleurs, depuis le 1er avril 1997, les conditions de destruction et de transformation des carcasses font également l'objet d'une réglementation précise de la Commission européenne. Si ces mesures sont imposées par la Commission depuis cette date, dans notre pays, des mesures au moins aussi strictes étaient déjà en vigueur depuis l'an passé.

La Commission européenne, pour élaborer sa politique, s'est inspirée des avis des scientifiques. Vous l'aurez certainement entendu hier soir sur les ondes de la BRT, le Dr Vanopdenbosche, éminent spécialiste en matière d'ESB, a été tout à fait formel. Il a indiqué que si les conditions de traitement préconisées avaient été respectées — je puis vous garantir que ce fut le cas — le risque était négligeable. Vous savez que cette expression en usage dans la littérature scientifique signifie normalement que le risque est nul. Selon lui, il n'y a donc aucun risque.

On peut par ailleurs s'interroger sur l'opportunité de rendre plus sévère encore la réglementation européenne actuelle en interdisant l'utilisation des farines animales, non plus pour les seuls ruminants, mais pour tous les animaux. Je pense qu'il y a lieu sur ce point aussi de se baser sur les avis scientifiques adressés à la Commission européenne et sur les propositions qu'elle formule à cet égard.

Vous comprendrez que l'on ne peut baser une politique aussi délicate sur des opinions qui ne sont pas nécessairement fondées; il faut être rationnel et s'en remettre aux avis des spécialistes, comme la Belgique l'a d'ailleurs toujours fait.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW DUA AAN DE MINISTER VAN LANDBOUW EN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN OVER «DE DOLLEKOEIENZIEKTE»

QUESTION ORALE DE MME DUA AU MINISTRE DE L'AGRICULTURE ET DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES SUR «LA MALADIE DE LA VACHE FOLLE»

M. le président. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Dua aan de minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen.

Het woord is aan mevrouw Dua.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, mijn vraag sluit eigenlijk perfect aan bij de vraag van de heer Happart. We hebben in ons land nu ook het eerste geval van dollekoeienziekte. Dit komt niet geheel onverwacht. Eigenlijk was het bijna een wonder dat wij er nog niet mee geconfronteerd werden, want ook bij ons wordt massaal dierlijk afval gebruikt voor de productie van veevoeder. Blijkbaar bestaat er nog steeds geen duidelijkheid

over de oorzaken van het geval in België, maar allicht is het te wijten aan het gebruik van veevoeders waarin besmet slachtafval was verwerkt.

Intussen is gebleken dat het besmette dier via de normale verwerkingsketen in de voedingscyclus is terechtgekomen. Natuurlijk kunnen we discussiëren over de terminologie die de minister het voorbije weekend gebruikte. Ik meen echter dat iedereen hem anders heeft begrepen en dacht dat het dier inderdaad vernietigd was en niet in de voedingscyclus was terechtgekomen. Dit nieuws heeft in de publieke opinie niet alleen verontwaardiging, maar ook ongerustheid teweeggebracht.

Ik hoor de minister graag zeggen dat wij het probleem rationeel moeten benaderen. Dit is geen louter rationeel probleem. Het gaat om de kwaliteit van ons voedsel en daaraan is ook een ethisch aspect verbonden. In België wordt nog steeds massaal dierlijk afval tot veevoeder verwerkt en men is blijkbaar niet van plan dit in de toekomst te veranderen, want deze werkwijze is zeer lucratief voor de agro-industrie. Het is een goedkope grondstof die een hogere productie geeft. Dat dit enorme risico's inhoudt, zeker wanneer men ook zieke dieren verwerkt, bewijst het hele drama van de dollekoeciëziekte, die zelfs mensenlevens kost.

Vanaf 1 januari 1998 zou men willen werken met een strengere reglementering, waarbij er een verbod komt op het verwerken van risicomateriaal. Volgens ons biedt dit geen sluitende bescherming en gaat deze maatregel dus niet ver genoeg. In elk geval is het vertrouwen van de consument ernstig geschaad en verwacht de bevolking maatregelen van de overheid.

Daarom kreeg ik graag een antwoord op volgende vragen. Welke garanties heeft de minister dat er niet nog meer zieke dieren in de verwerkingsketen zijn terechtgekomen? Als het blijkbaar zo moeilijk is de symptomen van hondsdolheid en dollekoeciëziekte uit elkaar te houden, dan zijn er misschien honderden gevallen waar men een verkeerde diagnose heeft gesteld. Waarom wordt de strengere reglementering pas op 1 januari 1998 van kracht? Welke hoeveelheden dierlijk afval worden momenteel verwerkt tot veevoeder en is men zich bewust van de risico's voor de consument?

Ik ben het ook eens met wat de heer Happart heeft gezegd. Wordt het niet hoog tijd eens een grondig debat te voeren over het verwerken van dierlijk afval tot veevoeder? Het vertrouwen van de minister in de wetenschap gaat mij toch iets te ver. Als er meningsverschillen bestaan tussen verschillende wetenschappers, moet men het voorzichtigheidsprincipe toepassen: steeds kiezen voor het standpunt dat de meeste veiligheid biedt en niet voor het standpunt dat de status-quo verdedigt.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Pinxten.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Mijnheer de voorzitter, in verband met mijn verklaringen van afgelopen weekend verwijs ik naar het antwoord op de vraag van de heer Happart. Ik dacht dat ik zeer duidelijk was. Ik heb gewezen op de consistentie in het gebruik van de terminologie sinds afgelopen zomer, een terminologie die trouwens in de Europese Unie wordt gebruikt. Het onderscheid tussen verbranding enerzijds en destructie anderzijds, moet toch duidelijk zijn, zeker als dit laatste genoemd wordt in combinatie met Rendac, waarvan toch iedereen de activiteiten kent.

Er worden strenge voorwaarden opgelegd voor vernietiging, namelijk een verbranding bij 133 graden en een druk van drie bar gedurende 20 minuten met een maximum diameter van de deeltjes van 50 mm. Bij Rendac is dit laatste in de regel een stuk lager. Dit geldt als waarborg bij het verwerken van zieke dieren.

De bedoeling van de Europese Commissie en van de wetenschappers die de commissie geadviseerd hebben is voorwaarden op te leggen voor de verwerking van zieke dieren. Voor de verwerking van gezonde dieren moeten er uiteraard geen voorwaarden worden opgelegd.

Tot op 28 oktober werden in ons land 1 011 hersenen, waarvan 651 afkomstig van runderen en 307 afkomstig van schapen, onderzocht op de aanwezigheid van BSE. Alle resultaten waren negatief.

Wat betreft het verdwijnen van sommige organen uit de menselijke consumptiecyclus heb ik geen enkel bezwaar tegen een rechtstreekse verwijdering in het slachthuis. Ik heb dit trouwens in *tempore non suspecto*, met name op 2 juli, reeds voorgesteld.

De productie van dierenmeel verschilt jaarlijks naargelang het aangebrachte basismateriaal. In 1995 werden bij het toenmalig Animalia, nu Rendac, 343 880 ton uiteenlopende dierenproducten verwerkt, onder meer krenten, slachtafval, bloed en haar. De totale Belgische productie dierenmeel schommelt tussen 160 000 en 165 000 ton.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Dua voor een repliek.

Mevrouw Dua (Agalev). — Mijnheer de voorzitter, de minister beweert dat er op heel wat hersenen onderzoek naar BSE is gedaan. Betekent dit dat ook deze krenten reeds verwerkt waren vooraleer het resultaat van het onderzoek gekend was?

De discussie gaat erom of de minister het in eer en geweten verantwoord vindt dergelijke risico's te lopen, meer bepaald door met BSE besmette dieren toch nog in de voedingscyclus terecht te laten komen. Op die cruciale vraag moeten wij een antwoord krijgen. Ondanks alle Europese normen wordt niet betwist dat deze krenten in het dierenmeel terecht komen. Ik vind dit onaanvaardbaar.

De voorzitter. — Het woord is aan minister Pinxten.

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Mijnheer de voorzitter, sinds maart van dit jaar heb ik een koninklijk besluit uitgevaardigd met betrekking tot detectie en behandeling ingeval van besmetting met BSE. De veterinaire diensten van mijn departement hebben sinds juli een draaiboek ontvangen. Als er een verdenking is van besmetting met BSE geldt automatisch de regel dat er geen verwerking maar verbranding van het dier volgt. Na destructie is er ook bij Indaver verbranding. Sinds 1990 werden 651 runderen onderzocht op de aanwezigheid van BSE. In het ons gekende geval ging het niet om een verdenking van BSE, wel om een verdenking van hondsdolheid. De procedure die bij hondsdolheid wordt gevolgd dateert reeds van eind de jaren 60.

Mevrouw Dua (Agalev). — Wie heeft die regeling uitgevonden?

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Ik tracht de preciese gegevens mee te delen.

Ik wijs nogmaals op de uiterst strenge verwerkingsvoorwaarden die op Europees niveau werden uitgewerkt en die sinds april 1997 aan België werden opgelegd net als aan alle andere lidstaten van de Europese Unie. Dat was dus reeds lang voor deze feiten. In België wordt die regeling sinds vorig jaar toegepast. Ik wijs er bovendien op dat de besluitvorming in Europa alles behalve lichtzinnig gebeurt. De regeling is gebaseerd op de adviezen van wetenschappers die zitting hebben in een formeel georganiseerd wetenschappelijk comité.

Op de vraag of deze strenge verwerkingsvoorwaarden ook zijn nagekomen bij de verwerking van het betrokken dier, antwoord ik volmondig ja, zowel wat betreft de temperatuur, de druk en dergelijke meer. Bovendien is het verboden herkauwers met dergelijk dierenmeel te voeren. Wetenschappers zeggen immers dat dit niet zonder risico is. Ten slotte werden de Poolse autoriteiten op de hoogte gebracht en kennen zij perfect de in Europa geldende reglementering.

Wanneer men dit alles in aanmerking neemt, is het onverantwoord om rond deze zaak nog veel heisa te maken en te suggereren dat wij van meet af aan hadden moeten weten dat het hier om een BSE-besmetting ging. Hier hadden wij te doen met een verdenking van hondsdolheid, zoals er sinds 1990 reeds 1 011 maal hersenen werden onderzocht na verdenking van besmetting met hondsdolheid.

Mevrouw Dua (Agalev). — Dat is precies een deel van mijn vraag. Hoeveel gevallen zijn er die van hondsdolheid werden verdacht en die volgens de criteria voor hondsdolheid werden verwerkt, maar die misschien om BSE-besmetting gingen?

De heer Pinxten, minister van Landbouw en de Kleine en Middelgrote Ondernemingen. — Al deze 1 011 gevallen zijn na een onderzoek op hondsdolheid ook nog eens onderzocht op BSE-besmetting. In het laboratorium van dokter Vanopdenbosch werden sinds 1990, 651 krenten van runderen onderzocht. Zij waren allemaal negatief. Ik tracht zo nauwkeurig mogelijk en in een geest van zo groot mogelijke openheid over de feiten te informeren. In mijn beleid volg ik zo nauwgezet mogelijk de adviezen en richtlijnen van de Europese wetenschappelijke comités en van de in dit domein gespecialiseerde wetenschappers. Dit lijkt mij de enige correcte houding voor om het even wie die terzake politieke verantwoordelijkheid draagt.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW DE BETHUNE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «HET RECHT OP FISCALE AFTREK VAN DE PREMIE VOOR GROEPSVERZEKERING VOOR DE BESTUURDER VAN DE EENMANSVENNOOTSCHAP MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID»

QUESTION ORALE DE MME DE BETHUNE AU VICE-PREMIER MINISTRE EN MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LE DROIT À LA DÉDUCTION FISCALE DE LA PRIME D'ASSURANCE-GROUPE POUR L'ADMINISTRATEUR DE LA SOCIÉTÉ UNIPERSONNELLE À RESPONSABILITÉ LIMITÉE»

De voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw de Bethune aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel.

Het woord is aan mevrouw de Bethune.

Mevrouw de Bethune (CVP). — Mijnheer de voorzitter, artikel 195 van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992 bepaalt dat bestuurders van vennootschappen, vroeger waren dat beheerders en actieve vennoten, fiscaal worden gelijkgesteld met werknemers wat betreft hun vergoedingen en sociale lasten, daarbij inbegrepen de extra-legale voordelen. Dit impliceert dat vennootschappen ook voor hun bestuurders een groepsverzekering kunnen sluiten.

Ik verneem dat er nog heel wat onduidelijkheid bestaat betreffende het recht op fiscale aftrek van de premie voor groepsverzekering voor de bestuurder van een eenmansvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Sommige belastingcontroleurs zouden die wel aanvaarden, anderen niet.

Kan de vice-eerste minister mij meedelen of de fiscale aftrek van de groepsverzekeringspremie voor de EBA-bestuurder toegelaten is wanneer het contract voldoet aan alle vorm- en grondvereisten van de wet?

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Maystadt.

De heer Maystadt, vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel. — Mijnheer de voorzitter, eerst en vooral verwijs ik naar het antwoord, vooral naar het vierde lid ervan, dat de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie gaf op de parlementaire vraag nummer 45 van 19 maart 1996 van senator Hatry. De vice-eerste minister antwoordde toen dat de rechten en de verplichtingen inzake pensioenen van één of meer personeelscategorieën door een pensioenreglement worden geregeld. Een categorie kan al het personeel

van een onderneming omvatten of één enkele persoon, op voorwaarde dat die op een algemene en abstracte manier wordt gedefinieerd en dat de rechten en verplichtingen van het pensioenreglement slaan op elke persoon die deel uitmaakt van deze categorie.

Ik verwijs tevens naar de bepalingen van artikel 195 van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992. Dit artikel bepaalt dat bedrijfsleiders voor de toepassing van de bepalingen inzake beroepskosten met werknemers worden gelijkgesteld en hun bezoldigingen en de ermee gepaard gaande sociale lasten als beroepskosten worden beschouwd. Bovendien zijn onder de beperking bedoeld in artikel 59, de in artikel 52, 3°, b), bedoelde werkgeversbijdrage voor aanvullende verzekeringen tegen ouderdom en vroegtijdige dood slechts aftrekbaar als beroepskosten als het om bezoldigingen gaat die regelmatig en ten minste maandelijks worden betaald of worden toegekend voor het einde van het belastbare tijdperk waarin de ertoe aanleiding gevende bezoldigde werkzaamheden zijn verricht en mits zij door de vennootschap in de resultaten van dat tijdperk worden verrekend.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. PH. CHARLIER AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS SUR «L'ARRÊTÉ ROYAL DU 29 SEPTEMBRE 1997 PORTANT NOMINATION DES MEMBRES DU CONSEIL NATIONAL DE KINÉSITHÉRAPIE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER PH. CHARLIER AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN OVER «HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 29 SEPTEMBER 1997 HOUDENDE DE BENOEMING VAN DE LEDEN VAN DE NATIONALE RAAD VOOR DE KINESITHERAPIE»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Philippe Charlier au ministre de la Santé publique et des Pensions.

M. le ministre Pinxten répondra en lieu et place du ministre Colla.

La parole est à M. Philippe Charlier.

M. Ph. Charlier (PSC). — Monsieur le président, je souhaitais interroger le ministre Colla sur l'arrêté royal du 29 septembre 1997, paru au *Moniteur belge* du 4 novembre 1997, et portant nomination des membres du Conseil national de la kinésithérapie.

Au sein de ce conseil, parmi les quatorze membres représentant les kinésithérapeutes, jusqu'à présent huit représentaient des gradués et six des licenciés.

Or, le nouvel arrêté inverse cette proportion en prévoyant désormais huit représentants des licenciés et six des gradués.

Sachant qu'en Belgique, 20% des kinésithérapeutes — soit seulement un sur cinq — sont licenciés, il est clair que la proportion de répartition des membres n'est pas représentative.

En outre, je souhaitais également demander au ministre pourquoi la proportion d'un tiers de femmes n'a pas été respectée dans la composition de ce conseil.

M. le président. — La parole est à M. Pinxten, ministre.

M. Pinxten, ministre de l'Agriculture et des Petites et Moyennes Entreprises. — Monsieur le président, le ministre Colla, absent pour raison médicale, m'a prié de vous donner lecture de sa réponse à la question de M. Philippe Charlier.

«L'affirmation selon laquelle le Conseil national de la kinésithérapie serait composé jusqu'à présent de quatorze kinésithérapeutes, dont huit gradués et six licenciés, doit provenir d'un malentendu.

La nomination des membres du Conseil national de la kinésithérapie a été réalisée la première fois sur la base de l'arrêté royal du 29 septembre 1997.

Cet arrêté royal a été pris en application de l'article 21ter de l'arrêté royal numéro 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'art de guérir, à l'art infirmier, aux professions paramédicales et aux commissions médicales.

Les dispositions sont les suivantes.

Le Conseil national de la kinésithérapie est composé de quatorze membres, kinésithérapeutes, pratiquant la kinésithérapie et ayant une expérience d'au moins dix ans. Parmi ceux-ci, au moins quatre personnes exercent leur profession depuis au moins dix ans dans le secteur de l'enseignement universitaire en kinésithérapie ou de l'enseignement supérieur non universitaire en kinésithérapie.

Chaque membre du conseil est pourvu d'un suppléant répondant aux mêmes conditions que lui.

Les membres sont nommés sur des listes doubles présentées par leurs associations et organisations professionnelles représentatives.

Lors de la première constitution du Conseil national de la kinésithérapie, peuvent être considérées comme kinésithérapeutes les personnes agréées par le service des soins de santé de l'INAMI, et ce sur proposition du Conseil d'agrément des kinésithérapeutes de cet institut.

La loi ne fait donc pas de distinction entre les gradués et les licenciés en kinésithérapie car, à l'avenir, selon l'article 21bis de l'arrêté royal numéro 78, il n'y aura qu'une seule sorte de kinésithérapeutes. La reconnaissance comme kinésithérapeute ne pourra être octroyée qu'au titulaire d'un diplôme universitaire en kinésithérapie ou d'un diplôme d'enseignement supérieur non universitaire en kinésithérapie qui couronne une formation de l'enseignement à temps plein comprenant au moins quatre années d'études, excepté la mesure transitoire concernant les gradués actuels.

Le nombre de gradués et de licenciés qui siègent actuellement au conseil national n'est en fait lié qu'à l'ordre de présentation des candidats par les organisations professionnelles représentatives.

Si un problème subsistait à cet égard, je suis prêt à me mettre en contact avec lesdites organisations afin de trouver une *modus vivendi*.

M. le président. — La parole est à M. Philippe Charlier pour une réplique.

M. Ph. Charlier (PSC). — Monsieur le président, je remercie M. le ministre de m'avoir communiqué la réponse de son collègue M. Colla.

Le sujet est assez technique mais, si la loi ne prévoit rien, force est de constater que, dans les faits, le conseil compte actuellement six représentants des gradués au lieu de huit. La proportion a donc été inversée et ne représente pas correctement le nombre de kinésithérapeutes actuellement sur le marché, puisqu'il ne comporte que 20% de licenciés.

Puis-je vous demander, monsieur le ministre, de bien vouloir informer votre collègue de cette situation? Sur le terrain, les intéressés perçoivent mal que les licenciés soient «surreprésentés» par rapport aux gradués. Ils considèrent qu'il y a en quelque sorte mainmise des licenciés sur le Conseil national de la kinésithérapie.

Par ailleurs, je constate que M. Colla ne répond nullement à ma question portant sur la proportion d'un tiers de femmes. Or, il y a, à l'heure actuelle, une obligation légale à cet égard. La loi n'est dès lors pas appliquée en l'occurrence.

M. le président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE MME LIZIN AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «L'AFFAIRE LECRENIER»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE ZAAK-LECRENIER»

M. le président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Lizin au ministre des Affaires étrangères et au ministre de la Justice.

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (SP). — Monsieur le président, la personne soupçonnée de l'assassinat de trois jeunes filles et de leur mère a été arrêtée en France, à Ramatuelle, le 12 juillet 1997, en exécution d'un mandat d'arrêt international délivré à son encontre par le juge d'instruction faisant fonction au Tribunal de première instance de Huy.

La procédure, multiple, s'est poursuivie en France pendant les mois de juillet, d'août et de septembre.

À chaque étape de la procédure, lors de chaque interrogatoire, l'intéressé a manifesté sa volonté d'être remis au plus tôt aux autorités belges et de renoncer à toute formalité.

La circulaire ministérielle du 24 avril 1995, publiée le 2 juin 1995, dispose que la procédure prévue par la Convention de Schengen n'est que la consécration de la pratique actuelle. Il s'agit d'une procédure simplifiée.

Je me permets, monsieur le ministre, de vous poser les questions suivantes.

Selon le gouvernement, aussi bien le ministre de la Justice que le ministre des Affaires étrangères, la procédure simplifiée de l'article 66 de la Convention de Schengen doit-elle être appliquée dans le cadre des relations extraterritoriales entre les parties contractantes?

Dans le cadre de ses relations avec la France et compte tenu de la circulaire du 24 avril 1995, le gouvernement applique-t-il la procédure simplifiée visée par l'article 66 lorsque la Belgique est l'État requis?

Selon le gouvernement, chargé de veiller au respect des traités, la France applique-t-elle l'article 66 de la Convention de Schengen?

Dans la négative, le gouvernement compte-t-il interpellier le gouvernement français sur ce sujet et dans quel délai? Dans l'intérêt de tout le monde cette affaire devrait en effet être très rapidement traitée.

M. le président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le président, l'article 66 de la Convention d'application de l'Accord de Schengen ne prévoit que la faculté, et non l'obligation, pour l'État requis, d'autoriser une extradition sans procédure formelle. Le gouvernement applique la procédure d'extradition simplifiée dans la mesure où, conformément à la disposition précitée, la personne réclamée y consent expressément. De nombreux cas se sont déjà présentés en Belgique. Le cas échéant, l'intéressé consent expressément et éventuellement en présence d'un avocat, devant le procureur du Roi compétent et après audition par celui-ci aux fins de l'informer de son droit à une procédure formelle d'extradition. Il s'agit donc d'un choix.

La France, en ratifiant la Convention d'application de l'Accord de Schengen, a entendu appliquer celle-ci dans ses relations bilatérales avec la Belgique et les autres parties à ladite convention. Cela étant, la procédure d'extradition, dans le cas de figure où la France est l'État requis, est exclusivement française et l'article 66 n'oblige pas la France, comme je l'ai indiqué, à autoriser une extradition sans procédure formelle.

Dès lors, le gouvernement n'est pas en mesure d'émettre la moindre observation à cet égard ni d'intervenir formellement. J'ajoute que, selon mes informations, la réforme de la législation

française en matière d'extradition est à l'étude, comme chez nous d'ailleurs, afin d'adapter celle-ci à l'ensemble des conventions internationales signées récemment ou en voie d'élaboration. Il faut vous rappeler qu'à la fin de l'année dernière, nous avons signé une convention destinée à faciliter les procédures d'extradition.

Je ne crois donc pas qu'il nous appartienne d'interpeller le gouvernement français. Cela ne signifie pas que je ne puisse pas m'informer auprès de mon collègue français, Mme Gigou, avec laquelle j'entretiens de bons rapports.

M. le président. — La parole est à Mme Lizin pour une réplique.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le président, je remercie M. le ministre de bien vouloir concrétiser ses propos par une démarche pratique auprès de Mme Gigou. Cela pourrait s'avérer très efficace. Il est exact que nous avons pensé que le délai était imputable aux vacances d'été, mais nous en sommes déjà loin. La durée de cette procédure est assez inexplicable. Une lettre de votre part pourrait permettre que le dossier soit traité en Belgique.

M. le président. — L'incident est clos.
Het incident is gesloten.

PROJET DE LOI VISANT À COMBATTRE LA VIOLENCE AU SEIN DU COUPLE

Discussion générale

*Examen d'articles
(art. 61-1 du règlement)*

WETSONTWERP STREKKENDE OM HET GEWELD TUSSEN PARTNERS TEGEN TE GAAN

Algemene bespreking

*Artikelsgewijze bespreking
(art. 61-1 van het reglement)*

M. le président. — Nous abordons l'examen du projet de loi.
Wij vatten de bespreking aan van het wetsontwerp.

Conformément à notre règlement, le texte adopté par la commission servira de base à notre discussion. (*Voir documents n° 1-269/10 de la commission de la Justice du Sénat. Session 1997/1998 et — 949/9 — 96/97 de la Chambre des représentants de Belgique, session ordinaire 1997/1998.*)

Overeenkomstig het reglement geldt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de bespreking. (*Zie documenten nr. 1-269/10 van de commissie voor de Justitie van de Senaat. Zitting 1997/1998 en — 949/9 — 96/97 van de Kamer van volksvertegenwoordigers van België, gewone zitting 1997/1998.*)

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

La parole est à la rapporteuse.

Mme Delcourt-Pêtre (PSC), rapporteuse. — Monsieur le président, la commission de la Justice du Sénat a été amenée à rediscuter de la violence au sein du couple, et ce dans le cadre d'une proposition de loi devenue projet, après avoir été amendée par la Chambre.

La Chambre a modifié le texte transmis par le Sénat sur deux points.

Elle a étendu le champ d'application de l'article 410 du Code pénal en stipulant que des peines plus lourdes ne s'appliquent pas seulement aux personnes qui cohabitent maritalement, mais également aux personnes qui ont cohabité, ainsi qu'aux personnes qui entretiennent ou ont entretenu une relation affective et sexuelle durable. La Chambre a voulu ainsi prendre en compte des violences qui s'exercent entre ex-partenaires, qu'il s'agisse d'ex-partenaires hétérosexuels ou homosexuels.

Le deuxième point de modification du texte transmis par le Sénat à la Chambre concerne la possibilité d'ester en justice accordée aux associations qui accueillent les victimes de violences au sein du couple. La Chambre a voté cet amendement en séance plénière.

Le débat a donc été réouvert sur ces deux aspects au sein de la commission de la Justice.

Le ministre de la Justice a soulevé deux problèmes apparus à la suite de l'adoption de ces amendements. En effet, il s'interrogeait quant à la possibilité pour le ministère public de prouver l'existence d'une relation affective et sexuelle durable. Par ailleurs, un deuxième problème se posait concernant l'utilité d'accorder à des associations un droit d'action distinct du ministère public pour des violences commises au sein du couple. L'admettre pour ce type de violences pourrait justifier d'appliquer également ce droit d'action en matière de violences perpétrées à l'égard des enfants ou encore, par exemple, dans le domaine de la sécurité routière. Le ministre a toutefois rappelé qu'au cours de ces dernières années un droit d'ester en justice a été reconnu aux organisations tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme.

Après l'intervention du ministre, la commission de la Justice a débattu de ces deux points.

À propos de la question des précisions à apporter à la notion de couple, certains intervenants étaient d'avis que la proposition du Sénat était plus claire car elle concernait les violences entre époux ou entre personnes vivant maritalement, ce terme visant les couples hétérosexuels. C'était d'ailleurs l'intention des auteurs de la proposition de loi lesquels, s'inspirant de la Conférence de Pékin, rencontraient toute la spécificité relative à la situation d'inégalité physique entre hommes et femmes.

D'autres intervenants estimaient qu'il était possible d'inclure sans inconvénient la notion de couple homosexuel en raison de l'évolution de la société, la tendance allant dans le sens de l'attribution de droits identiques aux couples homosexuels et hétérosexuels, tout au moins en ce qui concerne la protection des personnes et la lutte contre la violence.

Par ailleurs, les avis divergeaient quant à savoir s'il convenait, à l'instar de la Chambre, de considérer que les règles particulières adoptées par le biais de la présente proposition s'appliqueraient en cas de cessation de la cohabitation. Un membre de la commission a souligné que la dérogation faite à l'inviolabilité du domicile et au respect de la vie privée ne se justifie que si les partenaires cohabitent car, alors, la violence est immédiate et autorise la mise en œuvre de mesures urgentes. Par contre, lorsque la cohabitation a cessé, d'autres relations s'établissent et la distance entre les anciens partenaires permet de s'en remettre aux mesures classiques.

En ce qui concerne le droit d'ester en justice, il existait également deux positions distinctes. Certains jugeaient que le droit d'ester prévu dans la proposition était beaucoup trop vague. En outre, ils considéraient — comme le ministre — que, dans cette hypothèse, il était impossible d'accorder ce droit à toutes les associations luttant contre la violence envers les cohabitants sans l'accorder, par exemple, à celles qui défendent les enfants.

D'autres par contre, étaient d'avis qu'il convenait peut-être de préciser la notion « d'ester en justice », mais qu'il était important d'aider et d'assister la victime de violences au sein du couple dans sa démarche, tant auprès de la police que des tribunaux, d'autant plus que le texte de la Chambre prévoit explicitement le consentement de la victime, le droit d'action de l'association étant supprimé si la victime en décide ainsi.

Certains membres ont souligné qu'en cas de violence au sein du couple, la nature de l'intérêt défendu est non seulement individuel, mais aussi collectif et général, en ce sens qu'il s'agit d'une forme de violence particulière dans le cadre d'une relation intime de dépendance affective, souvent tue, et faisant rarement l'objet de procès-verbaux et de poursuites. En accordant le droit d'ester en justice aux associations avec le consentement de la victime, on contribue à dénoncer cette forme particulière de violence, à la rendre plus visible et à en saisir les tribunaux.

Pour le ministre, les termes « ester en justice avec l'accord de la victime », sont ambigus et évoquent l'idée d'une représentation en justice. Il pense que les risques sont réels d'induire une confusion entre l'intérêt individuel et les intérêts généraux que doit défendre une association.

Voilà pourquoi certains membres de la commission souhaitent voir supprimer la proposition reprise à l'article 7 prévoyant la possibilité d'ester en justice pour les associations, et revenir au texte initialement adopté par le Sénat. Ils ont déposé des amendements en ce sens.

Finalement, la commission a décidé de voter le texte adopté par la Chambre. Toutefois, l'amendement visant à supprimer l'article 7 est déposé à nouveau en séance plénière.

J'en termine avec le rapport et souhaite à présent formuler un bref commentaire personnel à propos des débats que nous avons eus.

En fait, deux conceptions se sont affrontées.

La première considère la relation homme/femme comme singulière en ce sens qu'elle touche à la différence fondamentale qu'est la différence sexuelle, avec ce qu'elle induit dans notre culture d'inégalités et de sentiments de domination et de dépendance entre les hommes et les femmes, sentiments encore renforcés par la relation sexuelle et affective. La violence au sein du couple et l'expression extrême et particulièrement douloureuse de cette différence devenue inégalité.

L'autre approche consiste à globaliser toutes les formes de violences entre les êtres humains en considérant uniquement des situations objectives d'inégalités, par exemple des violences vis-à-vis des enfants.

Ces deux conceptions se sont affrontées sur la notion de couple.

Elles étaient également sous-jacentes lors du débat sur le droit des associations d'ester en justice.

Au nom de cette forme particulière de violence, certains estimaient utile d'offrir un soutien à la victime, souvent atteinte dans son identité, et ce par l'intermédiaire d'une association qui, par ailleurs a pour objectif général de dénoncer cette forme de violence. D'autres jugeaient nécessaire de distinguer l'intérêt d'une victime qui peut se faire aider d'un avocat, de l'intérêt général pouvant être défendu par des associations.

C'est un beau débat. Il n'est certainement pas clos avec ce petit chapitre, mais personnellement j'ai estimé utile de soutenir le texte voté à la Chambre, malgré les imprécisions qu'il contient encore. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Nelis.

Mevrouw Nelis-Van Liedekerke (VLD). — Mijnheer de voorzitter, geweld tussen partners en huiselijk geweld in het algemeen zijn zeer ernstige maatschappelijke problemen die onze aandacht zeker verdienen. Deze problemen situeren zich meestal binnenshuis en zijn doorgaans weinig zichtbaar. Daardoor blijven ze grotendeels verborgen. Ter illustratie verwijs ik naar de resultaten van een recent onderzoek van het Nederlandse ministerie van Justitie waaraan meer dan duizend personen hebben meegewerkt. Uit dit onderzoek bleek dat meer dan 45% van de Nederlandse bevolking ooit slachtoffer is geweest van een of andere vorm van huiselijk geweld. Onder huiselijk geweld verstaat men in Nederland een aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer door iemand van de huiselijke kring, met name partners, ex-partners, gezins- of familieleden. Deze voorvallen behelzen zowel geestelijke, lichamelijke als seksuele vormen van geweld.

Uit dit onderzoek is ook gebleken dat bijna een derde van alle vormen van huiselijk geweld wordt gepleegd door de partner of de ex-partner van het slachtoffer. Tevens blijkt dat slechts 12% van alle gevallen wordt gemeld aan de politie. Slechts 6% van de slachtoffers doet ook werkelijk aangifte in de vorm van een proces-verbaal.

Alhoewel een strafrechtelijke benadering slechts een gedeeltelijke oplossing kan bieden voor de problemen die slachtoffers van partnergeweld ondervinden, is het belangrijk dat in ons strafrecht duidelijke bepalingen worden opgenomen waaruit blijkt dat onze

maatschappij partnergeweld en geweld in het algemeen afkeurt. Daarnaast dient zeker ook aandacht te worden besteed aan andere mogelijke maatregelen zoals preventie en voorlichting, wetenschappelijk onderzoek om een beter inzicht te krijgen in het fenomeen en deskundigheidsbevordering bij de politiediensten.

Het wetsvoorstel om het geweld tussen partners tegen te gaan werd in plenaire vergadering door de Senaat aangenomen op 27 februari 1997 en genoot de steun van de VLD. Het voorstel kwam volgens ons tegemoet aan de vraag naar een strengere bestraffing van de daders van partnergeweld en bevestigde de maatschappelijke afkeuring van dit geweld. Door het wetsontwerp dat nu voorligt kan partnergeweld in de toekomst even zwaar worden bestraft als geweld tussen ascendenten en descendenten.

In het Adviescomité voor Gelijke Kansen voor vrouwen en mannen en in de commissie voor de Justitie werd meermaals gedebatteerd over de zin en onzin van artikel 6 van het oorspronkelijk wetsvoorstel, dat aan verenigingen voor hulp aan slachtoffers van partnergeweld de mogelijkheid biedt om met instemming van het slachtoffer in rechte op te treden in dergelijke gevallen. De VLD kon en kan niet akkoord gaan met deze mogelijkheid. Uiteindelijk werd in de commissie voor de Justitie het amendement om dit artikel te doen vervallen eenparig aangenomen en werd ook het gehele geamendeerde wetsontwerp eenparig door de leden aangenomen.

De VLD betreurt dan ook dat in de tekst die in plenaire vergadering van de Kamer werd aangenomen dit artikel terug opduikt. Wij hebben begrip voor de achterliggende intentie, namelijk de bekommernis om de positie van het slachtoffer van partnergeweld, maar wij kunnen niet akkoord gaan met het betrokken artikel. De VLD verzet zich om drie redenen.

In de eerste plaats komt het het openbaar ministerie toe om een strafvordering in te stellen bij een overtreding van de strafwet. Privé-instellingen hebben die bevoegdheid niet. In geschillen over partnergeweld gaat het om het individueel belang van het slachtoffer en om het algemeen belang dat wordt verdedigd door het openbaar ministerie. Wij zijn van oordeel dat er in het geval van partnergeweld geen sprake is van een collectief belang dat zou kunnen worden verdedigd door de desbetreffende verenigingen.

Ten tweede lijden de verenigingen die voor het slachtoffer in rechte kunnen optreden, geen schade door het partnergeweld dat het slachtoffer ondervindt. De werkelijke schade wordt geleden door de partner-slachtoffer.

*De heer Moens, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Aangezien de verenigingen zelf geen nadeel ondervinden, kunnen zij niet optreden om voor het slachtoffer een schadevergoeding te eisen voor het leed dat het slachtoffer werd aangedaan.

Verenigingen voor hulp aan slachtoffers van partnergeweld hebben er wel degelijk belang bij dat de betrokken feiten worden vervolgd en zij kunnen uiteraard instaan voor de gewone bijstand aan het slachtoffer. Hiervoor is echter geen specifieke wettelijke bepaling nodig.

Wij stellen ten slotte vast dat wanneer de betrokken verenigingen in rechte kunnen optreden, zij ook alle rechten van de burgerlijke partij krijgen. Daarbij rijzen heel wat vragen over de samenstelling van de betrokken VZW's waarop weinig of geen controle is.

Om die redenen heeft de VLD zich in de commissie onthouden bij de stemming over het door de Kamer geamendeerde wetsontwerp. Zoals de rapporteur heeft vermeld, werd er na de goedkeuring van het verslag opnieuw een amendement ingediend door de senatoren Coveliers, Desmedt en Milquet, teneinde dit artikel 7 te doen vervallen. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le président, depuis la quatrième Conférence mondiale sur les femmes, organisée par les Nations unies à Pékin en septembre 1995, un long chemin a été parcouru en ce qui concerne cette problématique de la violence au sein du

couple. Un point de conclusion de cette conférence relatif à la situation des femmes dans nos pays avait précisément trait à cette violence spécifique.

À l'occasion de cette conférence, la plate-forme d'action avait appelé les gouvernements à combattre la violence contre les femmes, d'une part, en établissant un accès aux mécanismes de la justice et, d'autre part, en renforçant la législation en vigueur.

Je remercie Mme Delcourt de son rapport. S'il est vrai que, parfois, on hésite sur la voie à choisir, je crois en effet qu'en l'occurrence, nous avons répondu avec une solidarité exceptionnelle à cet appel de Pékin, vu le nombre de problèmes sans cesse croissant que cette violence peut créer au sein de la société. Nos services de police sont de plus en plus confrontés à de telles situations, face auxquelles ils sont très souvent impuissants.

De nombreuses discussions ont eu lieu tout au long de ce parcours parlementaire; en fait, elles n'avaient qu'un seul objectif, constructif je crois, celui de rédiger un texte adéquat qui réponde à toutes les attentes.

Je ne commenterai pas les deux dernières modifications, car le rapport de Mme Delcourt était parfait à cet égard. Nous sommes arrivés à un point où le texte ne devrait plus être modifié.

La première modification apportée à la Chambre vise la redéfinition du cadre de référence. La personne en cause sera non seulement un époux mais également la personne avec laquelle on cohabite ou a cohabité ou encore avec laquelle on entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable.

À l'évidence, cette disposition ouvre le champ, que nous avions prévu dans la proposition adoptée par le Sénat, aux hétérosexuels et aux homosexuels. À mes yeux, cette orientation est correcte.

La deuxième modification est de nature plus particulière puisque, en fait, le texte de départ signé par de nombreux membres de cette assemblée, portait déjà sur ce droit que nous souhaitons faire reconnaître aux associations. Via des arguments juridiques, finalement, le droit doit parfois être modifié. S'il est vrai que ce projet sera à l'origine d'une évolution, je crois que nous agissons positivement. Mme Delcourt a bien résumé nos hésitations mais aussi notre conclusion.

Le débat sur la violence conjugale n'est pas pour autant terminé. Lorsque nous aurons voté, nous n'aurons fait qu'un pas dans la bonne direction. Nous aimerions également que les procureurs généraux et les procureurs du Roi soient informés et sensibilisés à ce problème de même que les différents services de police, lesquels sont les premiers à devoir réagir.

Enfin, notre commission du suivi des Comités P et R a demandé au Comité P qu'un état des lieux soit établi sur la manière dont ces problèmes sont gérés au sein des différents services de police communale et de la gendarmerie. Aujourd'hui, le Comité P n'a pas encore entamé cette enquête mais nous sommes persuadés que notre président, qui préside également cette commission du suivi, veillera à une suite rapide en la matière.

Le travail fourni est positif, il résulte d'une très grande cohésion entre nous et d'une analyse détaillée des arguments juridiques émis de part et d'autre. Dans ce domaine, mieux vaut agir qu'ergoter, même si un certain nombre d'arguments sont fondés. Nous proposons donc d'adopter ce texte tel qu'il a été modifié à la Chambre. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw de Bethune.

Mevrouw de Bethune (CVP). — Mijnheer de voorzitter, de CVP-fractie steunt de geest van dit wetsontwerp. Wij hebben het bij een vorige behandeling in de Senaat overigens integraal goedgekeurd.

Vandaag beperk ik mij tot de nieuwe elementen in het debat. In de eerste plaats wil ik het hebben over de verruiming van het toepassingsgebied van de wet, zoals goedgekeurd in de commissie voor de Justitie. We menen dat het nuttig is dat de toepassing van deze wet niet wordt beperkt tot gehuwden, maar dat zij wordt verruimd tot samenwonenden en homoseksuele paren. Terecht verwerven samenwonenden en homoseksuele paren vandaag in tal van situaties dezelfde bescherming als gehuwden. Deze evolu-

tie in de maatschappij moet bij voorrang worden aangewakkerd wanneer het gaat om de bescherming van kwetsbare personen en de strijd tegen geweld.

Een tweede dimensie van het wetsontwerp dat opnieuw gronding werd besproken in de commissie voor de Justitie betreft het vorderingsrecht van verenigingen of van organisaties. De CVP is het volledig eens met deze verruimde toepassing. De verruiming kadert in de nieuwe tijdsgeest en de verruimde aandacht voor het slachtoffer.

Voorts is de verruiming verantwoord in de specifieke situatie die in dit wetsontwerp wordt behandeld. Het vorderingsrecht van verenigingen die de belangen van vrouwen verdedigen, sluit aan bij de algemene tendens die dienaangaande in het buitenland bestaat. In andere landen kunnen vrouwen een beroep doen op vrouwenorganisaties die hen bijstaan wanneer zij naar de rechter stappen om de bestraffing van sommige ongelijkheden en discriminaties af te dwingen.

In verband met de aard van het verdedigde belang moet worden opgemerkt dat het uiteraard om een individueel belang gaat, maar ten dele ook om een collectief en algemeen belang.

De heer Coveliers (VLD). — Betekent dit dat men aan die verenigingen een vorderingsrecht wil geven? In de tekst staat nochtans: «optreden in rechte». Kan mevrouw de Bethune mij uitleggen welk vorderingsrecht deze wet aan een privé-vzw geeft?

Mevrouw de Bethune (CVP). — Wij stellen niet voor de in het buitenland bestaande praktijken als dusdanig bij ons toe te passen. De bepalingen van het ontwerp dat vandaag wordt besproken, leunen aan bij een tendens die in het buitenland bestaat. Dit punt behoeft geen verdere uitleg.

De heer Coveliers (VLD). — Welk recht wordt toegekend aan de verenigingen: een vorderingsrecht of het recht om in rechte op te treden en wat houdt dit precies in?

Mevrouw de Bethune (CVP). — De verenigingen krijgen enkel het recht op te treden naast het slachtoffer.

De heer Coveliers (VLD). — Wat houdt dat optreden dan precies in?

Mevrouw de Bethune (CVP). — Ik hoef deze vraag niet te beantwoorden. Ik wens mijn uiteenzetting voort te zetten.

Het uitgangspunt van het ontwerp is de vaststelling dat echtelijk geweld niet leidt tot een proces-verbaal, niet wordt vervolgd en in de meerderheid van de gevallen wordt verzwegen. Hiermee wordt aangetoond dat dit probleem de individuele relaties overstijgt en dat het wel degelijk om een maatschappelijk fenomeen gaat. Men moet derhalve de moed opbrengen om het vorderingsrecht, het recht om in rechte op te treden, goed te keuren. Op die manier zal het recht van de verenigingen om met de instemming van het slachtoffer in rechte op te treden, kunnen bijdragen tot het zichtbaar maken van deze vorm van geweld. Deze zaken zullen voor de rechter worden gebracht en de noodzakelijke psychologische hulp zal aan de slachtoffers kunnen worden verleend.

Het partnergeweld is het resultaat van een fundamentele en eeuwenoude ongelijkheid tussen mannen en vrouwen, dat een maatschappelijk gegeven is. Ook deze belichting van de problematiek toont aan dat het individuele belang wordt overstegen en dat er dus eigenlijk ook een collectief belang op het spel staat.

Ten slotte benadruk ik namens de CVP-fractie dat het recht van verenigingen om in rechte op te treden in de toekomst voor andere situaties en andere doelgroepen moet worden overwogen. Wij denken hierbij in het bijzonder aan verdediging van de rechten van het kind. (*Applaus.*)

M. le président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, lors de la première discussion, le 27 février de cette année, j'avais, à cette tribune, apporté l'appui déterminé du groupe PRL-FDF à ce texte

qui vise à donner davantage de moyens judiciaires et policiers «pour lutter contre la violence physique s'exerçant au sein du couple à l'égard de la femme».

Le projet élargit à cet effet les possibilités d'action des parquets et des polices et prévoit des peines aggravées.

La proposition initiale, déposée par Mme Lizin et trois autres sénatrices, s'inspirait des conclusions de la quatrième Conférence mondiale sur les femmes, organisée à Pékin par les Nations unies en septembre 1995. Cette conférence invitait en effet les gouvernements participants à prévenir par la loi toute forme de violence à l'égard des femmes.

En commission, le texte avait fait l'objet de longues discussions, notamment sur la possibilité d'étendre la portée de la proposition aux couples homosexuels. La question de l'intervention à la procédure des établissements ou associations visant à prévenir la violence conjugale avait également été débattue. Finalement, la commission unanime, suivie par le Sénat, avait décidé de s'en tenir à l'objet initial de la proposition, c'est-à-dire de ne viser que la violence s'exerçant au détriment de la femme dans un couple homme-femme, mariés ou non.

En ce qui concerne le droit d'agir en justice, la commission avait décidé d'écarter cette possibilité pour les associations, qui peuvent certes assister la victime mais non se substituer à elle ou agir de façon distincte.

Le texte voté par le Sénat le 27 février respectait donc les intentions des initiateurs de la proposition; il ne s'éloignait pas de nos principes généraux en matière de représentation devant les tribunaux et était d'une réelle praticabilité.

La Chambre a considérablement amendé le texte que nous avons voté. Outre des modifications que l'on retrouve aux articles 4 et 6 et qui sont plutôt techniques, trois modifications essentielles ont été apportées: tout d'abord, le texte tel qu'il nous est soumis vise aussi bien les couples homosexuels qu'hétérosexuels; par ailleurs, il s'applique à des couples qui se sont dissociés et, enfin, le droit d'action en justice est reconnu aux établissements d'utilité publique et aux associations avec personnalité juridique qui se proposent de prévenir la violence au sein du couple. Cette possibilité d'action est cependant subordonnée à l'accord de la victime.

Ces modifications nous paraissent malheureuses et affaiblissent la portée de cette loi tout en la rendant plus difficilement applicable.

Fallait-il étendre la portée du texte aux couples homosexuels? Il est évident que l'on se trouve ainsi dans des situations tout à fait différentes de celles voulues par les auteurs de la proposition qui se plaçaient dans la ligne des directives de la Conférence de Pékin sur la protection des femmes. Faut-il par ailleurs, dès que l'on légifère dans le cadre de la vie de couple, placer sur le même pied des liaisons de type homosexuel? C'est là un problème délicat qui est certes à l'ordre du jour dans le contexte de libération des mœurs que nous connaissons mais qui mériterait un débat fondamental dans le cadre d'autres propositions sur ce sujet.

Dans la proposition de Mme Lizin, il s'agissait du problème bien particulier de la violence physique s'exerçant dans un couple au détriment de la femme. Nous regrettons que l'on ait, en quelque sorte, dénaturé ce texte en voulant par principe y inscrire l'égalité entre deux situations différentes, dont la seconde semble d'ailleurs beaucoup moins concernée par l'objet de la proposition.

En outre, le projet s'applique désormais à des couples séparés au moment des faits sans que le texte ne fixe une limite à la durée pendant laquelle, après une rupture, on peut encore l'invoquer.

Il s'agit ici d'un problème de praticabilité. Il sera parfois difficile d'établir l'existence d'une relation ancienne et il aurait été préférable pour ce genre de situations de s'en tenir au droit commun ou, à tout le moins, de fixer une limite dans le temps.

Enfin, l'article 7 établit le principe de l'intervention à l'action judiciaire des établissements ou associations visant à prévenir la violence au sein du couple.

Comme je l'ai déjà dit, la commission avait été unanime au début de l'année pour écarter cette possibilité.

Dans ce genre de procédure, l'intérêt général est représenté par le procureur du Roi et l'intérêt particulier par la victime. Quel est l'intérêt propre de ce type d'associations dans un procès particulier? En matière d'environnement ou de protection de la nature, le préjudice peut exister pour chacun mais, en matière de violence au sein du couple, la situation est évidemment différente.

Qu'une association aide la victime au point de vue moral et matériel est une excellente chose. Elle peut la conseiller, lui procurer un avocat, mais ester en justice est autre chose. Il n'existe pas ici, me semble-t-il, un intérêt collectif distinct de l'intérêt général dont la représentation doit être assurée par le procureur du Roi.

Au procès, on pourra ainsi retrouver côte à côte le parquet, la victime, partie civile, et une ou plusieurs associations luttant contre la violence au sein du couple. Est-ce raisonnable? Quelle est l'utilité de tout cela? Ne va-t-on pas ainsi encore alourdir les procédures judiciaires?

Cela paraît encore plus inutile lorsque l'on constate que cette action d'une association est subordonnée à l'accord de la victime. Il est évident que pour obtenir réparation de son préjudice, celle-ci aura intérêt à agir personnellement comme partie civile. Il s'agira donc bien, dans le chef de cette association, d'un rôle de double emploi.

Au niveau des principes juridiques, si l'on étend à de nouveaux domaines les possibilités pour des tierces associations d'intervenir dans des procès, on risque de s'engager dans des dérives avec des interventions diverses et qui peuvent s'avérer fantaisistes, et on oublie que dans notre système judiciaire, c'est le procureur du Roi qui représente l'intérêt général devant les tribunaux.

Monsieur le président, devant ces modifications importantes apportées par la Chambre au texte voté par le Sénat le 27 février dernier, j'avais pensé que la commission de la Justice ferait preuve de cohérence.

J'ai donc, en commission, déposé deux amendements. Le premier rétablissait le texte initial de l'article 2, c'est-à-dire qu'il ne rendait la loi applicable qu'aux couples hommes-femme qui vivaient encore ensemble au moment des faits.

Le second amendement déposé avec Mme Milquet visait à supprimer l'article 7 établissant le droit d'intervention des établissements et associations. La commission a cependant rejeté ces amendements, préférant suivre le texte de la Chambre et donc se déjuger totalement par rapport à sa précédente décision.

Je puis comprendre que lorsque des modifications non capitales ou techniques sont apportées à un texte, on puisse, pour éviter un retour à la Chambre et donc pour gagner du temps, se rallier à des modifications mais, ici, les changements paraissent vraiment trop importants.

Après réflexion, nous avons décidé de déposer à nouveau en séance publique les amendements que nous avons introduits en commission. M. Foret a contresigné avec moi l'amendement visant l'article 2. Avec Mme Milquet et M. Coveliers, j'ai déposé un amendement visant à supprimer l'article 7.

Bien entendu, si le Sénat nous suivait, nous pourrions approuver le projet, comme ce fut le cas au mois de février. Dans la négative, vous comprendrez que le groupe PRL-FDF ne pourra pas l'adopter dans son état actuel. (*Applaudissements.*)

M. le président. — La parole est à Mme Milquet.

Mme Milquet (PSC). — Monsieur le président, quelques mots pour justifier mon appui à l'amendement dont M. Desmedt a fait état et qui vise à supprimer l'article 7 du projet de loi.

Tout d'abord, et pour dissiper toute ambiguïté, je tiens à réaffirmer mon franc et entier soutien à la globalité de ce projet de loi et aux idées qu'il défend. Par contre, je peux difficilement me rallier à son article 7 qui, me semble-t-il, n'a pas sa place dans ce projet.

Outre les raisons qui ont été ou qui seront évoquées dans le présent débat, j'ajouterai que le libellé de l'article 7 est flou. Or, le droit pénal s'accommode mal de préceptes imprécis.

En fait, qu'est-ce que le droit d'ester en justice pour une association venant en aide aux victimes de violences conjugales? Convenons-en, la réponse ne peut être que floue.

Tout d'abord, le droit d'ester en justice est le droit d'intenter une action judiciaire. Cependant, le terme «ester» se rapporte essentiellement à une action civile. Dès lors, une association pourra-t-elle se prévaloir d'un dommage pour agir devant une chambre civile du tribunal de première instance plutôt que devant une chambre correctionnelle? Pourrait-elle se constituer partie civile au nom de la victime? La victime d'actes de violence conjugale sera-t-elle assistée de son propre avocat et de l'avocat de l'association? L'association a-t-elle un intérêt propre à défendre et peut-elle réclamer des dommages et intérêts pour elle-même? C'est toute la problématique de la notion d'intérêt collectif. Comment vérifier le consentement de la victime exigé par l'article 7, tout au long de la procédure?

Aucune de ces questions n'est résolue par le texte actuel et les discussions en commission de la Justice, tant à la Chambre qu'au Sénat, n'ont pas apporté de réels éclaircissements sur ce point.

La seule unanimité qui se soit dégagée en commission portait sur la nécessité pour ces associations de pouvoir continuer à assister les victimes en les guidant dans les méandres de la procédure et en leur facilitant l'accès à une défense de qualité. Elles peuvent aussi leur fournir éventuellement gratuitement les services d'un avocat. Je partage bien entendu cet objectif. Mais il ne me semble pas nécessaire de recourir pour ce faire au prescrit de l'article 7. Il faut surtout être conscient de ce que l'assistance aux victimes ne sera en rien menacée par la suppression de cet article.

Selon moi, l'article 7 est donc beaucoup trop imprécis mais, surtout, il risque d'engendrer des effets pervers. Il est utile de rappeler à ce sujet que la plupart des associations concernées par cet article ne sont pas spécialement heureuses de cette innovation. Elles craignent en effet que dorénavant, les femmes victimes de violence n'hésitent à se confier, de peur de voir leur litige porté immédiatement devant les tribunaux en vertu du droit d'action en justice de ces associations de protection.

Par ailleurs, il me semble malsain d'accorder ce droit d'accès direct au tribunal correctionnel. En effet, si l'on accorde ce genre de dérogation aux principes généraux de notre droit pénal, au profit d'associations venant en aide aux femmes battues, il faudra également le faire au profit des associations de défense des victimes d'infractions tout aussi graves: je pense aux associations qui s'occupent, par exemple, des mineurs en danger ou des victimes d'accidents de la route. Si cette solution se concrétisait, le débat correctionnel risquerait d'en être dénaturé à jamais. Il deviendrait une sorte de spectacle où les associations joueraient le rôle de ministère public et confisqueraient la place des victimes. Le magistrat pénal n'aurait alors plus à juger un délinquant ni à veiller à ce que les intérêts de la victime soient au mieux pris en compte, il devrait se prononcer sur un phénomène de société. Je crains que la victime n'y gagne rien et qu'au contraire, elle n'en ressorte plus traumatisée.

Pour conclure, je rappellerai que mon point de vue fut celui de la commission de la Justice du Sénat et celui du Sénat lorsque le texte fut analysé la première fois. Lors de son second examen en commission de la Justice, l'article fut adopté uniquement pour des raisons pragmatiques afin d'éviter que le texte ne retourne à la Chambre. On peut peut-être comprendre, voire partager, un tel raisonnement mais il n'est toutefois pas totalement acceptable au regard des principes juridiques. Peut-on, au nom de la rapidité, pour gagner quelques semaines, dénaturer un texte, faire du mauvais travail et courir le risque de rendre les mesures inapplicables?

Je persiste à croire que ce débat est beaucoup plus général. S'il fallait renforcer le droit d'action d'intérêts collectifs, je pense qu'il conviendrait de le faire dans une disposition tout à fait générale sans procéder à des discriminations selon les objectifs. Je le répète, il y a lieu d'envisager tous les effets pervers que cela pourrait engendrer. Je ne suis donc pas favorable à la disposition envisagée. S'il fallait en arriver à une solution bien réglementée et cade-

nassée, celle-ci devrait s'envisager dans un cadre tout à fait général. Je n'aime pas les décisions qui permettent de faire entrer par la petite porte, des principes généraux. De tels procédés contribuent à la longue à dénaturer notre droit. Je préférerais que nous menions de manière globale, un vrai débat sur cette problématique. Il ne me semble pas opportun de commencer par accorder cette procédure aux femmes, de l'autoriser ensuite pour les enfants et de la prévoir enfin pour les usagers de la route. Il s'agit d'un débat juridique de fond que l'on ne peut pas éluder aujourd'hui d'un revers de la main. (*Applaudissements.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Raes.

De heer Raes (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, toen dit wetsontwerp voor het eerst in de Senaat werd behandeld, kon onze fractie in grote lijnen instemmen met het opzet en de uitwerking ervan. In een maatschappij waarin alle vormen van geweld, ook in samenlevingsvormen als het gezin, hand over hand toenemen, kan het niet anders dan dat de wetgever maatregelen neemt om geweld te voorkomen, in te dijken en te bestraffen. Men kan het betreuren dat, vooral voor gezinnen, wetgevende initiatieven moeten worden genomen, maar zo zit onze maatschappij nu eenmaal in elkaar.

De tekst van het wetsontwerp dat we vandaag bespreken, verschilt aanzienlijk van de eerste versie. Onderdelen van het eerste ontwerp die na grondige bespreking in de commissie voor de Justitie van de Senaat niet werden aanvaard, doken in de bespreking in de Kamer van volksvertegenwoordigers opnieuw op en werden er goedgekeurd. Daarom bevat de tekst waarover wij ons vandaag moeten uitspreken enkele «nieuwigheden» voor de Senaat die ons ertoe verplichten ons standpunt te herzien.

Tegen de voorgestelde wijzigingen hebben wij fundamentele bezwaren. Artikel 2, zoals door de Senaat goedgekeurd, bepaalde het toepassingsgebied als «de echtgenoot of de persoon met wie hij als gehuwde samenleeft». Nu wordt dit uitgebreid tot: enerzijds de persoon met wie hij samengeleefd heeft en anderzijds de persoon met wie men een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft of gehad heeft.

Het eerste zinsdeel is zo vaag dat het een loutere symboolwaarde heeft. Wat betekent «samengeleefd heeft»? Hoe ver moet men in de tijd teruggaan om te bepalen of de wet van toepassing is: een maand, een jaar, nog langer? Ik zie werkelijk niet in hoe men de wet in de praktijk kan toepassen voor koppels die ooit samen waren, maar op het ogenblik van de feiten niet meer.

Wat betekent «een duurzame affectieve en seksuele relatie»? Al wordt het niet met zoveel woorden vermeld, toch is het de bedoeling van de verdedigers van de nieuwe tekst om de wet uit te breiden tot homoseksuele koppels. De tekst kadert in het geheel van wetgevende initiatieven die ertoe strekken heteroseksuelen en homoseksuelen op gelijke voet te plaatsen.

Het Vlaams Blok zal zich nu, noch in de toekomst, op die weg begeven. Voor ons blijft de vaste, liefst monogame heteroseksuele relatie model staan en allerlei zogeheten alternatieve vormen van samenleven wensen wij niet door middel van wetbepalingen gelijk te stellen met het echte gezin.

De symboolfunctie van de voorgestelde tekst blijkt nog opvallender in de woorden «duurzame affectieve en seksuele relatie die men gehad heeft». Zo duurzaam zal die relatie dan toch niet zijn geweest. Ze is immers voorbij. Hoe lang? Ik verwijs hiervoor naar de argumenten die ik daarnet heb aangehaald.

Ik ben van mening dat de wet moeilijk toepasbaar zal zijn op dergelijke vaak losse relaties en moet dan ook vaststellen dat in dit verband geen goed wetgevend werk wordt geleverd.

De heer Swaelen treedt opnieuw als voorzitter op

Collega Desmedt had het dan ook goed voor toen hij in de commissie voorstelde om de tekst van artikel 2 die indertijd door de Senaat werd goedgekeurd, te behouden. Hij verwees hierbij naar de aanbevelingen van de Conferentie van Peking die ertoe strekken «elke vorm van discriminatie en geweld tegenover vrouwen te voorkomen en in te perken».

Het begrip «duurzame relatie...» dat volgens dezelfde logica ook in artikel 4 werd toegevoegd, wijzen wij om dezelfde reden principieel af.

Ook de tekst van artikel 7 heeft een hele weg afgelegd. In de versie die door de Senaat werd goedgekeurd kwam deze tekst niet meer voor. De commissie voor de Justitie had het amendement dat voorzag in een vorderingsrecht voor bepaalde verenigingen, na lange discussie verworpen. In de plenaire vergadering van de Kamer van volksvertegenwoordigers van 8 juli werd het amendement terug ingediend, maar blijkt het verslag niet grondig besproken. Het werd ook goedgekeurd. De commissie voor de Justitie van de Senaat heeft het vervolgens opnieuw vrij uitvoerig behandeld. Door de heer Desmedt en mevrouw Milquet werd een amendement ingediend dat ertoe strekt het artikel te doen vervallen, maar het werd met een nipte meerderheid verworpen. Wij kunnen onze standpunten in de argumentatie van de indieners terugvinden. Samengevat komt het erop neer dat de strafvoordering aan het openbaar ministerie toekomt en niet aan VZW's mag worden overgedragen.

In hun verantwoording beweren de indieners mijns inziens terecht dat de tekst voor de verenigingen zelf een lege doos is en bovendien verwarring dreigt te stichten in het goede begrip van de inhoud van hun recht om een vordering in te stellen.

We hebben ook heel wat vragen inzake het opzet en de motivering van sommige VZW's. Is het echt hun bedoeling om slachtofferhulp te bieden? Zijn ze al dan niet apolitek? Hebben ze niet tot doel andere samenlevings- en gezinsvormen te propageren?

Wij waren en blijven voorstanders van positieve maatregelen om geweld in het algemeen, en dus zeker ook geweld in het gezin, in te dijken en te bestraffen, maar bepaalde onderdelen van de oorspronkelijk voorgestelde tekst zijn zo ingrijpend gewijzigd dat wij dit ontwerp in zijn huidige vorm onmogelijk kunnen goedkeuren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de voorzitter, onze fractie blijft dit ontwerp steunen omdat het de taboesfeer die heerst rond geweld in het gezin doorbreekt en bijgevolg een belangrijke symboolfunctie heeft.

Met de twee wijzigingen die door de Kamer werden aangebracht en door de senaatscommissie werden aangenomen zijn we echter veel minder gelukkig. Het gebeurt overigens eerder zelden dat een kamerlid een noodkreet slaakt opdat de concurrerende Senaat een verbetering zou aanbrengen aan een tekst die door de Kamer werd goedgekeurd. Op 16 oktober laatstleden onthield mevrouw Cahay-André zich nochtans met de uitdrukkelijke vraag aan de vrouwelijke senatoren om het slechte huiswerk van de Kamer over te doen.

Wij zijn de stellige mening toegedaan dat de handelingsbevoegdheid die door artikel 7 wordt toegekend aan verenigingen die het belang van de slachtoffers zouden verdedigen, geen plaats heeft in ons rechtsbestel. Het zogenaamde optreden in rechte of het zogenaamde vorderingsrecht kan niet worden waargenomen door dergelijke verenigingen zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de rol van het openbare ministerie in het behartigen van het algemeen belang. Om die reden zullen twee leden van onze driekoppige fractie zich onthouden. (*Applaus.*)

M. le président. — Plus personne ne demandant la parole, la discussion générale est close et nous passons à l'examen des articles auxquels se rattachent des amendements.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking gesloten en vatten wij de bespreking aan van de artikelen waarbij amendementen worden ingediend.

L'article 2 est ainsi libellé:

Art. 2. L'article 410 du Code pénal, modifié par les lois des 15 mai 1912 et 31 mars 1987, est complété par l'alinéa suivant:

«Il en sera également de même si le coupable a commis le crime ou le délit envers son époux ou la personne avec laquelle il cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable.»

Art. 2. Artikel 410 van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wetten van 15 mei 1912 en 31 maart 1987, wordt aangevuld met het volgende lid:

«Hetzelfde geldt ook ingeval de schuldige de misdaad of het wanbedrijf heeft gepleegd tegen zijn echtgenoot of de persoon met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft of gehad heeft.»

À cet article MM. Desmedt et Foret proposent l'amendement que voici:

«Dans l'alinéa nouveau proposé à l'article 410 du Code pénal, remplacer les mots «il cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable» par les mots «il cohabite maritalement.»

«In het nieuwe lid voorgesteld in artikel 410 van het Strafwetboek de woorden «met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een duurzame, affectieve en seksuele relatie heeft of gehad heeft» vervangen door de woorden «met wie hij als gehuwde samenleeft.»

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le président, les amendements ayant déjà été abordés au cours de la discussion générale, je me limiterai à souligner que le présent amendement vise à rétablir l'article 2 tel qu'il a été voté par le Sénat au mois de février. Nous voulons en effet limiter la portée de la loi aux couples homme-femme vivant encore ensemble au moment des faits alors que le texte inclut également les couples homosexuels. À cet égard, je rejoins le raisonnement développé par Mme Milquet et que j'avais également exposé dans mon intervention, à savoir que cette mise sur pied d'égalité de deux types de situations totalement différentes exige un débat approfondi, un véritable débat de société. Aussi, nous ne pouvons admettre que par le biais de cette loi, on arrive à un tel résultat, d'autant que l'on s'écarte ainsi totalement des buts initiaux de la proposition.

M. le président. — Le vote sur l'amendement est réservé.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Artikel 7 luidt:

Art. 7. Elke instelling van openbaar nut en elke vereniging die op de datum van de feiten sinds ten minste vijf jaar rechtspersoonlijkheid bezit en volgens haar statuten tot doel heeft geweld tussen partners te voorkomen door de verspreiding van informatie aan alle betrokken doelgroepen en hulp te bieden aan slachtoffers van geweld tussen partners en aan hun gezin, kan met instemming van het slachtoffer in rechte optreden in het geding waartoe de toepassing van artikel 410, derde lid, van het Strafwetboek aanleiding zou geven.

Het slachtoffer mag op ieder ogenblik afzien van de bij het eerste lid van dit artikel bedoelde instemming, wat een einde maakt aan de mogelijkheid voor de instelling van openbaar nut of voor de betrokken vereniging om in rechte te blijven optreden in het geschil waartoe de toepassing van artikel 410, derde lid, van het Strafwetboek aanleiding zou geven.

Art. 7. Tout établissement d'utilité publique et toute association jouissant de la personnalité juridique depuis au moins cinq ans à la date des faits, et se proposant par statut de prévenir la violence au sein du couple par la diffusion d'information à tous les publics concernés et d'apporter de l'aide aux victimes de violence au sein du couple et à leur famille, peuvent, avec l'accord de la victime, ester en justice dans le litige auquel l'application de l'article 410, alinéa 3, du Code pénal donnerait lieu.

La victime peut renoncer, à tout moment, à l'accord visé à l'alinéa 1er, ce qui a pour effet de mettre fin à la possibilité pour l'établissement d'utilité publique ou l'association concernée de continuer à ester en justice pour le litige auquel l'application de l'article 410, alinéa 3, du Code pénal donnerait lieu.

De heren Coveliers en Desmedt en mevrouw Milquet stellen voor dit artikel te doen vervallen.

MM. Coveliers et Desmedt et Mme Milquet proposent la suppression de cet article.

Het woord is aan de heer Coveliers.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik wil bij dit amendement toch een paar opmerkingen maken. Niemand in de Senaat zal ontkennen dat dit een bijzonder zinvol amendement is, want enkele maanden geleden hebben wij het goedgekeurd. Ik heb de indruk dat de Kamer, een beetje onder druk van een zeker populisme, gemeend heeft een middel te moeten creëren om bepaalde VZW's een soort legitimatie te geven door hen de mogelijkheid te geven in rechte op te treden. De schade die men hiermee aan het systeem toebrengt, is bijzonder groot.

Indien men het systeem wil afbreken, wil ik er eventueel aan meewerken, maar dan moet men het wel duidelijk zeggen. Men stapt hier duidelijk af van het oorspronkelijke inquisitoriale systeem, waarbij het openbaar ministerie het algemeen belang vertegenwoordigt en men zich daarnaast burgerlijke partij kan stellen, wanneer men schade heeft geleden.

De voorstellen-Franchimont bevatten ook een systeem van benadeelde partij of *la partie lésée* in het Frans. Wat kan een VZW die geen enkele schade heeft geleden komen doen in een proces waarin het openbaar belang door het openbaar ministerie wordt verdedigd en waarin de belangen van het slachtoffer worden verdedigd door het slachtoffer via een burgerlijke partijstelling en/of een verklaring van benadeelde partij? Niets. Op de samenstelling van deze VZW's bestaat geen enkele controle en op hun fiscale en financiële activiteiten wordt slechts een summiere controle uitgeoefend, maar zij krijgen volgens het eventuele ontwerp-Franchimont wel dezelfde rechten als om het even welke burgerlijke partij. Zij zullen dan ook een kopie krijgen van de strafbundel.

Indien een VZW zich burgerlijke partij stelt in een zaak rond seksuele delicten tussen echtgenoten, dan moet men niet komen klagen dat nadien de strafbundels zullen circuleren. Niet de individuele persoon, maar de VZW zal immers daarvan een kopie krijgen.

Enkele maanden geleden heeft de Senaat in al zijn wijsheid, die zoals we weten zeer groot is, geoordeeld dat dit niet kan. De Kamer heeft dit element er terug ingebracht om redenen die wij allemaal vermoeden, maar die ik niet meer zal herhalen. Ook in de Senaat zijn er mensen die dit systeem verdedigen. Aan een van hen heb ik daarnet uitdrukkelijk gevraagd mij te zeggen wat dit eigenlijk betekent. Het antwoord was dat ik haar niet moest onderbreken tijdens haar uiteenzetting.

Als iemand mij kan uitleggen wat zo een VZW in een proces kan komen doen, dan stem ik voor dit artikel en dat meen ik. Maar dan moet men het mij wel uitleggen. Anders vind ik dit artikel zinloos en vind ik het ongepast dat de Senaat terugkomt op zijn oordeel van twee maanden geleden, omdat de Kamer vindt dat zij een populistisch amendement moest goedkeuren. (*Applaus.*)

De voorzitter. — De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De aangehouden stemmingen en de stemming over het geheel van het ontwerp hebben zo dadelijk plaats.

Il sera procédé tout à l'heure aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De voorzitter. — Dames en heren, het bureau stelt voor volgende week deze agenda voor.

Woensdag 12 november 1997 om 14.30 uur.

Evocatieprocedure: wetsontwerp houdende verbod op de reclame voor tabaksproducten.

Donderdag 13 november 1997 om 15 uur.

1. Inoverwegingneming van voorstellen.

2. Mondelinge vragen.

Stemmingen:

a) Geheime stemming over de benoeming van de leden en plaatsvervangende leden van het Toezichtscmité van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

b) Naamstemming over het geheel van het afgehandelde wetsontwerp.

3. Vragen om uitleg:

a) van mevrouw Willame-Boonen aan de minister van Ambtenarenzaken over «de renovatie en het asbestvrij maken van het Berlaymontgebouw»;

b) van mevrouw Leduc aan de minister van Ambtenarenzaken over «de sanering van het Berlaymontgebouw»;

c) van de heer Foret aan de staatssecretaris voor Veiligheid, Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu over «het in werking treden van de bepalingen betreffende de 'onbemande camera's' in het wegverkeer».

Mesdames, messieurs, le bureau propose pour la semaine prochaine l'ordre du jour suivant.

Mercredi 12 novembre 1997 à 14 h 30.

Procédure d'évocation: projet de loi interdisant la publicité pour les produits du tabac.

Jeudi 13 novembre 1997 à 15 heures.

1. Prise en considération de propositions.

2. Questions orales:

Votes:

a) Scrutin pour la nomination des membres et des membres suppléants du Comité de surveillance de la Banque-carrefour de la sécurité sociale.

b) Vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi dont la discussion est terminée.

3. Demandes d'explications:

a) de Mme Willame-Boonen au ministre de la Fonction publique sur «la rénovation et la désamiantisation du Berlaymont»;

b) de Mme Leduc au ministre de la Fonction publique sur «l'assainissement du Berlaymont»;

c) de M. Foret au secrétaire d'État à la Sécurité, à l'Intégration sociale et à l'Environnement sur «la mise en œuvre des dispositions relatives aux 'radars automatiques'».

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden? (*Instemming.*)

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

PROJET DE LOI VISANT À COMBATTRE LA VIOLENCE AU SEIN DU COUPLE

Votes réservés

Vote sur l'ensemble

WETSONTWERP STREKKENDE OM HET GEWELD TUSSEN PARTNERS TEGEN TE GAAN

Aangehouden stemmingen

Stemming over het geheel

M. le président. — Nous devons procéder maintenant aux votes réservés.

Wij gaan nu over tot de aangehouden stemmingen.

Nous avons à nous prononcer, en premier lieu, sur l'amendement déposé par MM. Desmedt et Foret à l'article 2.

Wij stemmen eerst over het amendement van de heren Desmedt en Foret bij artikel 2.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

62 membres sont présents.

62 leden zijn aanwezig.

38 votent non.

38 stemmen neen.

23 votent oui.

23 stemmen ja.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, M. Caluwé, Mme Cantillon, MM. G. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Mme Van der Wildt et M. Weyts.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Bock, Buelens, Ceder, Chantraine, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, De Decker, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Hazette, Mmes Leduc, Milquet, Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Raes, Van Hauthem, Vergote, Verreycken et Mme Willame-Boonen.

S'est abstenu :

Onthouden heeft zich :

M. Devolder.

De voorzitter. — Ik verzoek de heer Devolder de reden van zijn onthouding mede te delen.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de voorzitter, ik ben afgesproken met de heer Olivier.

De voorzitter. — Wij stemmen over het amendement van de heren Coveliers en Desmedt en mevrouw Milquet dat ertoe strekt artikel 7 te doen vervallen.

Nous passons au vote sur l'amendement de MM. Coveliers et Desmedt et de Mme Milquet tendant à la suppression de l'article 7.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

61 leden zijn aanwezig.

61 membres sont présents.

34 stemmen neen.

34 votent non.

26 stemmen ja.

26 votent oui.

1 onthoudt zich.

1 s'abstient.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas.

Neen hebben gestemd :

Ont voté non :

M. Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, M. Caluwé, Mme Cantillon, MM. G. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mmes Lizin, Maximus, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt et M. Weyts.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Anciaux, Bock, Buelens, Ceder, Chantraine, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, De Decker, Desmedt, Destexhe, Foret, Goovaerts, Goris, Hazette, Mme Leduc, M. Loones, Mmes Milquet, Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Raes, Vandembroeke, Van Hauthem, Vergote, Verreycken et Mme Willame-Boonen.

Onthouden heeft zich :

S'est abstenu :

M. Devolder.

M. le président. — Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het wetsontwerp.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

62 membres sont présents.

62 leden zijn aanwezig.

41 votent oui.

41 stemmen ja.

10 votent non.

10 stemmen neen.

11 s'abstiennent.

11 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het wetsontwerp aangenomen.

Le Sénat s'étant rallié au projet amendé par la Chambre des représentants, celui-ci lui sera retransmis en vue de la sanction royale.

Aangezien de Senaat het door de Kamer van volksvertegenwoordigers gewijzigde ontwerp heeft aangenomen zal het naar de Kamer worden teruggezonden met het oog op de koninklijke bekrachtiging.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, M. Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Mme Thijs, MM. Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, M. Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Bock, Buelens, Ceder, De Decker, Desmedt, Foret, Hazette, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

Se sont abstenus :

Onthouden hebben zich :

MM. Coene, Coveliers, Destexhe, Devolder, Goovaerts, Goris, Mme Leduc, M. Loones, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Vandenbroeke et Vergote.

De voorzitter. — Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de voorzitter, de VLD heeft zich bij de stemming onthouden. We menen dat er uiteraard moet worden opgetreden tegen geweld, tegen seksueel geweld en zeker tegen geweld in een relatie. We kunnen deze tekst niet aannemen omdat hij strijdig is met een andere tekst die twee maanden geleden in de Senaat werd aangenomen. We zijn niet bereid toe te geven aan populisme. Deze tekst is een lege doos. Zogezegd is hij bedoeld om in rechte te kunnen optreden. Dat klopt niet. Deze tekst ontregelt zelfs het bestaande systeem. We zijn vragende partij om dat systeem te veranderen, maar dan moet dit openlijk gebeuren en niet op een slinkse manier. Op zijn Antwerps gezegd is dit « een blaas in iemands nek slagen » en dan nog hopen dat men er gelukkig mee is. (*Applaus.*)

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER ANCIAUX AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE BETROKKENHEID VAN DE FISCALE ADMINISTRATIE, IN HET BIJZONDER DE BBI, BIJ HET BOYCOTTEN VAN FISCALE FRAUDEDOSSIERS WAARONDER DE BEAULIEU-ZAAK»

Stemming over de gemotiveerde motie

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. ANCIAUX AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTERIEUR SUR «LE ROLE DE L'ADMINISTRATION FISCALE, ET, EN PARTICULIER, DE L'I.S.I. DANS LE 'BOYCOTTAGE' DE DOSSIERS DE FRAUDE FISCALE NOTAMMENT, DANS L'AFFAIRE BEAULIEU»

Vote sur la motion motivée

De voorzitter. — Tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Anciaux aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, gesteld op 22 oktober 1997 in openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden werd een gemotiveerde motie ingediend.

Une motion motivée a été déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Anciaux au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, développée le 22 octobre 1997 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques.

Deze motie, ingediend door de heer Anciaux luidt :

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Anciaux en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel,

Stelt vast dat er zich binnen de fiscale administratie tal van onregelmatigheden voordoen,

Stelt vast dat een corruptieloos staatsapparaat belangrijk is voor een goedwerkende democratie,

Verzoekt de regering een externe audit te bevelen in verband met de werking van de fiscale administratie.»

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Anciaux et la réponse du vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur,

Constate de nombreuses irrégularités au sein de l'administration fiscale,

Constate qu'un État intègre est important pour le bon fonctionnement de la démocratie,

Demande au gouvernement de soumettre l'administration fiscale à un audit externe.»

Wij stemmen over de gemotiveerde motie.

Nous votons sur la motion motivée.

Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, het is zeldzaam dat de Senaat over een gemotiveerde motie stemt. Dat komt omdat er geen gewone motie is ingediend waarvoor ik de collega's wens te danken.

In de fiscale administratie zijn er enorm veel problemen en onregelmatigheden. Er is zelfs sprake van machtsmisbruik. Fiscale dossiers worden gebruikt voor de eigen carrièreplanning. Kortom het is de Far-West op zijn best.

Een staatsapparaat dat enig gezag op de bevolking wil uitoefenen, moet vanzelfsprekend corruptieloos zijn en moet vooral voorkomen dat er zich onregelmatigheden voordoen in de fiscale administratie. Dat is essentieel voor de geloofwaardigheid van de overheid.

Ik heb de regering dan ook een externe audit voor de fiscale administratie gevraagd. Er is externe hulp nodig om de fiscale administratie terug geloofwaardig te maken. Uit gesprekken met de vice-eerste minister kan ik afleiden dat ook hij de strijd wil aangaan voor een betere fiscale administratie. Hij ontkende trouwens niet dat die administratie een enorme knoeiboel is.

Ik vraag de Senaat deze motie goed te keuren. Een eerlijke fiscale administratie is immers geen luxe.

De voorzitter. — Wij gaan over tot de stemming

Nous passons au vote

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de voorzitter, ik vraag de naamstemming.

De voorzitter. — Wordt deze vraag gesteund? (*Meer dan vier leden staan op.*)

Aangezien de naamstemming reglementair is gevraagd, zal er toe worden overgegaan.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

61 leden zijn aanwezig.

61 membres sont présents.

36 stemmen neen.

36 votent non.

25 stemmen ja.

25 votent oui.

Derhalve is de gemotiveerde motie niet aangenomen.

En conséquence, la motion motivée n'est pas adoptée.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

M. Bourgeois, Mme Bribosia-Picard, M. Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mmes de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Thijs, Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mme Van der Wildt, MM. Weys et Mme Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Anciaux, Bock, Buelens, Ceder, Coene, Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Devolder, Mme Dua, MM. Foret, Goovaerts, Goris, Hazette, Mme Leduc, M. Loones, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Raes, Vandembroecke, Van Hauthem, Vergote et Verreycken.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIËN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE NATIONALE LOTERIJ»

Stemming over de gemotiveerde motie

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VERREYCKEN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTERIEUR SUR «LA LOTERIE NATIONALE»

Vote sur la motion motivée

De voorzitter. — Tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, gesteld op 22 oktober 1997 in openbare vergadering van de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden werd een gemotiveerde motie ingediend.

Une motion motivée a été déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Verreycken au vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, développée le 22 octobre 1997 en réunion publique de la commission des Finances et des Affaires économiques.

De gemotiveerde motie, ingediend door de heer Verreycken, luidt:

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Verreycken en het antwoord van de vice-eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel,

Sluit zich aan bij de resolutie die door het Vlaamse Parlement op 29 januari 1997 eenparig is goedgekeurd,

Stelt met het Vlaamse Parlement vast dat vanuit de winsten van de Nationale Loterij jaarlijks aanzienlijke middelen worden toegekend via organisaties, instellingen en initiatieven waarvan de werking rechtstreeks tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap behoort,

Overweegt dat hierbij een parallel subsidiëringcircuit ontstaat dat op geen enkele wijze kan worden gecontroleerd door het Vlaamse Parlement,

Vraagt aan de minister op de eerstvolgende vergadering van het Overlegcomité de overheveling naar de Vlaamse Gemeenschap ter sprake te brengen van gelden die door de Nationale Loterij worden toegekend aan organisaties, instellingen en initiatieven in Vlaanderen die zich situeren in beleidsdomeinen die tot de exclusieve bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren, ten einde deze overheveling te realiseren vóór 1 januari 1998.»

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Verreycken et la réponse du vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur,

Appuie la résolution adoptée à l'unanimité par le Parlement flamand en date du 29 janvier 1997,

Constate avec le Parlement flamand que les recettes de la Loterie nationale servent, annuellement, à accorder des moyens substantiels par le biais d'organisations, institutions et initiatives dont le fonctionnement relève directement de la compétence de la Communauté flamande,

Considère qu'un circuit parallèle de subventionnement est ainsi créé, qui échappe à tout contrôle du Parlement flamand,

Demande au ministre d'aborder, à la prochaine réunion du Comité de concertation, la question du transfert à la Communauté flamande des fonds octroyés par la Loterie nationale à des organisations, institutions et initiatives de Flandre dont le champ d'action relève de la compétence exclusive de la Communauté flamande, afin de réaliser ce transfert avant le 1er janvier 1998.»

Het woord is aan de heer Verreycken voor een stemverklaring.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de voorzitter, ik wijs vooral de Vlaamse gemeenschaps senatoren erop dat de tekst van deze motie precies dezelfde is als degene die het Vlaams Parlement unaniem heeft goedgekeurd op 29 januari 1997.

Ten tweede herinner ik aan volgende verklaring van minister-president Van den Brande van 22 september 1997: «Het recent door de federale overheid voorgestelde ontwerp van winstverdelingsplan van de Nationale Loterij sterkt mij in mijn overtuiging dat een overheveling in de toekomst onvermijdbaar is, omdat een aantal bedragen bestemd voor materies die on dubbelzinnig tot de bevoegdheid van de gewesten en gemeenschappen behoren, gerefederaliseerd worden.»

Senatoren die het artikel van de Grondwet dat bepaalt dat België een federale Staat is helemaal terecht vinden, moeten voor deze motie stemmen. Aldus zorgen zij ervoor dat het «recuperatiefederalisme» een halt wordt toegeeroepen. (Applaus.)

De voorzitter. — De stemming begint.

Le vote commence.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

60 leden zijn aanwezig.

60 membres sont présents.

40 stemmen neen.

40 votent non.

15 stemmen ja.

15 votent oui.

5 onthouden zich.

5 s'abstiennent.

Derhalve is de gemotiveerde motie niet aangenomen.

En conséquence, la motion motivée n'est pas adoptée.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

MM. Bock, Bourgeois, Mmes Bribosia-Picard, Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, M. De Decker, Mme Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, D'Hooghe, Erdman, Foret, Happart, Hazette, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mmes Lizin, Maximus, Merchiers, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, MM. Staes, Swaelen, Tobback, Urbain, Vandenberghe, Mmes Van der Wildt et Willame-Boonen.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Anciaux, Buelens, Ceder, Coene, Coveliers, Goovaerts, Goris, Mme Leduc, M. Loones, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Raes, Vandembroeke, Van Hauthem, Vergote en Verreycken.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Caluwé, Devolder, Mmes Dua, Thijs et M. Weyts.

De voorzitter. — De vergadering is geschorst.

La séance est suspendue.

— *De vergadering wordt geschorst om 17.45 uur.*

La séance est suspendue à 17 h 45.

Ze wordt hervat om 17.55 uur

Elle est reprise à 17 h 55.

De voorzitter. — De vergadering is hervat.

La séance est reprise.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW VAN DER WILDT AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «DE RISICOBEPERKING EN VEILIGHEIDSMATREGELEN BIJ EXPLOITATIE VAN PRETPARK- EN KERMISATTRACTIES, EVENALS SPEELPLEINTOESTELLEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME VAN DER WILDT AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA LIMITATION DES RISQUES ET LES MESURES DE SÉCURITÉ DANS L'EXPLOITATION DES ATTRACTIIONS DANS LES PARCS DE LOISIRS ET SUR LES CHAMPS DE FOIRE, AINSI QUE DANS CELLE DES APPAREILS SUR LES TERRAINS DE JEU»

De voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van der Wildt aan de vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie.

Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Mijnheer de voorzitter, mijn vraag om uitleg komt misschien op het eerste gezicht op een eigenaardig moment, op een ogenblik dat pretparken gesloten zijn en de winterherstellingsperiode aanvangt. Het is dit week-end echter precies zes jaar geleden dat in de Rupelgemeente Niel op de jaarlijkse kermis een vreselijk ongeluk gebeurde: een veertienjarig meisje werd uit de zogenaamde «Bodyshaker» geslingerd. Zij lag 42 dagen in coma en haar revalidatie verloopt nog steeds moeizaam. Tot op vandaag bestaat er evenwel nog geen duidelijkheid over de aansprakelijkheid voor het ongeval en over de vergoeding voor de geleden schade. Sinds dat voorval in mijn onmiddellijke omgeving zes jaar geleden, ben ik meer attent geworden voor meldingen van dergelijke ongevallen. Ik kan niet zeggen dat zulke ongevallen frequent voorkomen, maar meestal zijn ze wel spectaculair en dramatisch.

Het ontbreken van een wettelijke veiligheidsregeling voor pretpark- en kermistuigen werd inmiddels meermaals onderstreept in talrijke krantenberichten. Ik moet eerlijk toegeven dat ik op mijn persoonlijke zoektocht geen enkel instrument of sluitend initiatief ontdekte om dit probleem op te lossen. Spijtig genoeg blijven er ongelukken gebeuren die ons het gebrek aan wettelijke of regelgevende normen steeds in herinnering brengen.

Het incident met de Sirocco op 27 augustus 1997 in het bekende pretpark in Waver plaatste het probleem van de veiligheid van de gebruiker opnieuw in de kijker. Gedurende anderhalf uur hebben een twintigtal personen op een hoogte van 22 meter met het hoofd naar omlaag gehangen, enkel beschermd door een veiligheids-

stang. Het mag een wonder heten dat er geen slachtoffers vielen. Het was nog volop zomer; het pretpark draaide op volle toeren en dus was de attractie enkele dagen later weer toegankelijk voor het publiek. Ik veronderstel dat er een grondig onderzoek plaats had en dat de veiligheidsingenieurs nagingen of er voldoende veiligheids garanties waren om het attractietoestel met een gerust geweten te heropenen.

Wat waren de oorzaken van dit ongeval? Volgens de kranten ging het niet om een gebrek aan veiligheidsmaatregelen of mankementen aan de elektronische besturing. Sleet, meer bepaald een scheur naast een reeds vroeger aangebrachte lasnaad, zou de oorzaak zijn geweest. Hebben de controlediensten van het departement van Economische Zaken dit kunnen controleren? Kunnen zij dit bericht bevestigen? Zo ja, voert de uitbater dan zelf niet regelmatig dergelijke slijtagecontroles uit?

Op 9 augustus 1994 verscheen naar aanleiding van een ongeval met een kermistuig in *La Dernière Heure* een artikel onder de titel: «*Contrôles sévères: à Walibi, tout est prévu*». De directeur van het pretpark benadrukt daarin dat al zijn toestellen jaarlijks grondig worden gecontroleerd en dat een gespecialiseerd team wekelijks het technisch onderhoud van de grote toestellen voor haar rekening neemt. Dit staat letterlijk in het artikel. Ik vraag mij dan ook af of de scheuren in het metaal niet met het — naar eigen zeggen — zorgvuldige controlesysteem van het pretpark hadden kunnen worden opgespoord. Welke garanties hebben betalende gebruikers nog dat het gebruik van de toestellen zonder risico is? Zijn er geen specifieke vergunningen nodig voor dit soort van toestellen? Aan welke normen moeten ze voldoen alvorens in gebruik te worden genomen?

Met betrekking tot het incident met de Sirocco had ik graag vernomen welke herstellingswerken zijn uitgevoerd en welke bijkomende garanties de vice-eerste minister gevraagd heeft alvorens de toestemming te geven om het toestel weer in werking te stellen. Zijn zijn controlediensten ter plaatse geweest? Hebben zij gemakkelijk toegang gekregen tot het domein? Hebben zij een rapport opgesteld? Kan de vice-eerste minister mij zeggen of in voorkomend geval het rapport de nodige argumenten bevatte om een veilige heropening te garanderen? Het was weliswaar nog volop hoogseizoen voor de pretparken, maar ik durf toch niet te veronderstellen dat de economische druk de doorslag heeft gegeven en dat de herstellingen niet grondig gebeurden.

Gelukkig gebeuren dergelijke ongelukken niet frequent. Nog geen maand later echter, op 25 september 1997, ontsnapten een jonge moeder en twee kinderen in Essen ternauwernood aan een ernstig ongeval toen ze uit een bakje van de Octopus, een kermisattractie, vielen. De veiligheid van de attracties op pretparken ligt mij na aan het hart, maar ik maak mij nog meer zorgen over de veiligheid op kermissen. Door het veelvuldig hermonteren is het veilig functioneren van het mechanisme telkens afhankelijk van de zorgvuldige opbouw — en dus van mensenhanden — en bijgevolg nog risicovoller.

Momenteel worden er enkel controles uitgevoerd op de elektrische installaties. Sommige gemeentebesturen laten op eigen initiatief een visuele controle uitvoeren, maar zij beschikken hiervoor over geen enkel wettelijk kader. De vrijblijvendheid van de gemeentebesturen inzake controles en de verscheidenheid in aanpak zijn ontoelaatbaar als het gaat om de veiligheid van de gebruikers.

Meestal verschuilen de exploitanten van de attracties zich achter een bordje «gebruik op eigen risico». Is dit verantwoord, wanneer men weet dat kermistuigen meestal worden gebruikt door jongeren en kinderen die deze verantwoordelijkheid niet altijd kunnen inschatten? Ik stel voor dat er voor de kermissen ten minste een streng geregelende controle wordt opgezet, in overleg met de gemeentebesturen, met de minister van Binnenlandse Zaken en met de staatssecretaris voor Veiligheid.

Deze problematiek heeft ongetwijfeld ook een Europese dimensie, aangezien exploitanten en constructeurs grensoverschrijdend werken. De bestaande Europese machinerichtlijn is hier niet bruikbaar omdat, eigenaardig genoeg, «verplaatsbare machines» en «vast opgestelde en verplaatsbare attractietoestellen» buiten de werkingssfeer ervan vallen.

De wet van 9 februari 1994 regelt in België de productveiligheid en biedt de mogelijkheid om voor bepaalde producten veiligheidsnormen op te leggen. In uitvoering van deze wet werd in 1995 de commissie voor veiligheid van de consument opgericht. Heeft deze commissie zich reeds concreet bezig gehouden met de problematiek van de kermis- en de pretparkattracties? Bestaat de mogelijkheid om in de uitvoering van de voornoemde wet bij koninklijk besluit specifieke productnormen voor deze toestellen met controlegarantie op te leggen?

Om dit drieluik te vervolledigen vraag ik, na de pretparken en de kermistuigen, nog de aandacht voor de speeltuinen. Ik vraag de vice-eerste minister om met het oog op de veiligheid de nodige maatregelen te treffen voor deze talrijke speelgelegenheden in ons land. Het EHLASS-rapport — het European Home and Leisure Accident Surveillance System — vermeldt dat er in 1995 niet minder dan 3 400 ongevallen geregistreerd werden in speeltuinen.

Meestal is er hier geen sprake van commerciële exploitatie en in vele gevallen zijn de ongevallen niet te wijten aan mankementen van het toestel. Welke maatregelen zal de regering echter nemen om de veiligheid van de kinderen te verhogen om toch te beletten dat de toestand van de toestellen te wensen overlaat of het gebruik ervan te veel risico's inhoudt? Werken de diensten van de Economische Zaken aan een dergelijke normering en hebben zij al dergelijke controles uitgevoerd? Zo ja, welke?

Deze veelheid van vragen is een uiting van mijn diepe ongerustheid over de veiligheid van kinderen en jonge gebruikers. In een sfeer van ontspanning en plezier nemen zij ongekende risico's en wordt de aansprakelijkheid als een hete aardappel doorgevoerd. Het zal een ouder maar overkomen om met een dergelijk ongeluk te worden geconfronteerd. Hoe meer ik mij in de materie verdiep, hoe meer ik overtuigd geraak van de onveiligheid van pretparken, kermissen en speeltuinen en van de risico's terzake. Ik wil geen paniek zaaien, maar streven naar verbeteringen en oplossingen.

Ik ben mij ervan bewust dat mijn vragen niet alleen het departement van Economische Zaken betreffen, maar ook dat van Binnenlandse Zaken, de gemeenschappen en de gewesten en zelfs Europa. Een ministerieel overleg is volgens mij dan ook noodzakelijk om tot een efficiënte en effectieve toepassing te komen. Ik hoop dat de vice-eerste minister mijn bezorgdheid deelt, een aanzet tot een dergelijk overleg zal geven en de nodige maatregelen zal nemen.

De voorzitter. — Het woord is aan vice-eerste minister Di Rupo.

De heer Di Rupo, vice-eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie. — Mijnheer de voorzitter, ik heb de antwoorden op de verschillende vragen gegroepeerd naargelang van het onderwerp waarop ze betrekking hebben.

Om te beginnen zal ik het hebben over de vragen in verband met het incident met de Sirocco. Vervolgens zal ik het hebben over de algemene veiligheidsbepalingen, daarna over de pretparken en kermisattracties en ten slotte over de veiligheid van de speeltuinen.

De Sirocco, de attractie waarmee het incident van 27 augustus 1997 plaatshad, bestaat schematisch gezien uit een trein met zeven rijtuigjes, elk met een capaciteit van vier personen. Die rijtuigjes bewegen zich voort langs een spoor dat aan een metalen structuur bevestigd is. Dit spoor bestaat uit een horizontaal deel, een looping en twee hellingen.

De trein wordt in beweging gebracht door een katapultsysteem, dat in het horizontale gedeelte van de structuur is geïntegreerd. Bij het vertrek vanop dit horizontale gedeelte wordt de trein door de katapult voortgestuwd tot een snelheid van 86 kilometer per uur. Door de aldus verkregen snelheid doorloopt de trein de looping waarna hij de eerste helling oprijdt waar zijn snelheid terugvalt op nul.

Vanaf de top van deze eerste helling begint de trein aan zijn terugweg en doorloopt achtereenvolgens de looping en het horizontale gedeelte. Dan rijdt hij tegen de tweede helling op. Op de top van deze helling wordt zijn snelheid opnieuw teruggebracht tot nul. De trein daalt vervolgens terug van de top van de tweede helling tot op het vertrekpunt, waar hij tot stilstand wordt gebracht.

L'enquête effectuée par la division «Sécurité» de l'administration de la Qualité et de la Sécurité a révélé que l'incident n'a pas été occasionné par l'usure. Il a été causé par la rupture d'une pièce de l'accouplement entre la catapulte et le train, de sorte que celui-ci n'a pas pu atteindre la vitesse exigée et s'est arrêté au sommet de la boucle, lors du trajet retour.

L'arrêt du train dans cette position étant, jusqu'alors, considéré comme improbable, l'exploitant ne disposait pas du matériel adéquat pour pousser le train jusqu'au bas de la boucle.

Pendant l'exploitation, l'attraction est sous le contrôle permanent d'un opérateur et d'un assistant. Le bon fonctionnement de l'attraction est vérifié chaque jour par l'opérateur, à l'aide d'une liste de contrôle, avant la mise en service et après la mise hors service. Le bon état de tous les éléments importants est vérifié lors de ces contrôles.

En dehors de la saison, les parties essentielles de l'attraction sont révisées. Un examen est effectué par un organisme agréé avant la remise en service pour la nouvelle saison.

La division «Sécurité» de mon département a exigé qu'avant la remise en service de l'attraction, les équipements impliqués dans l'incident soient spécialement contrôlés par l'organisme agréé et qu'un rapport circonstancié soit établi. Cette division «Sécurité» a également requis l'établissement d'une procédure et de moyens d'intervention spécifiques en cas de nouvel arrêt du train en haut de la boucle. L'organisme agréé donne un avis à la fois sur la procédure et les moyens.

La division «Sécurité» ne s'est plus opposée à la remise en service de l'installation dès le moment où l'organisme agréé a assuré que, selon lui, l'installation répondait à l'obligation générale de sécurité telle que mentionnée dans la loi du 9 février 1994 relative à la sécurité des consommateurs, et dès que la procédure et les moyens d'intervention demandés ont été disponibles.

J'en viens aux dispositions générales de sécurité.

Nonobstant les autorisations requises dans le cadre des réglementations communales ou régionales, de telles attractions sont soumises aux dispositions de la loi du 9 février 1994 relative à la sécurité des consommateurs, laquelle ne prévoit pas la délivrance d'un permis.

Cette loi impose seulement aux producteurs de ne commercialiser que des produits et des services présentant — dans des conditions normales d'utilisation, ou dans d'autres conditions normalement prévisibles — les garanties de sécurité et de protection de la santé auxquelles les consommateurs peuvent légitimement s'attendre. Les producteurs doivent — notamment — effectuer un suivi de la sécurité des produits et des services, avertir les consommateurs des risques qui leur sont inhérents et qui ne sont pas immédiatement perceptibles. Ils doivent également engager les actions opportunes pour éviter ces risques.

Dans les cas des attractions nouvelles, il convient en tout cas de tenir compte des normes — même non obligatoires —, des spécifications techniques communautaires ou, à défaut, des codes de bonne conduite en matière de santé et de sécurité en vigueur dans le secteur concerné.

J'en arrive aux prescriptions de sécurité spécifique aux attractions de fêtes foraines et de parcs d'amusement.

Comme précisé pour le Sirocco, il n'existe pas de normes spécifiques pour les attractions des fêtes foraines et des parcs d'amusement, étant donné qu'il s'agit généralement d'exemplaires quasi uniques.

Les normes de sécurité générale en vigueur pour les constructions métalliques, l'électricité, les tractions pneumatiques et hydrauliques sont évidemment d'application.

En ce moment, des normes européennes relatives aux attractions des parcs d'amusement et des fêtes foraines sont en préparation. Elles seront plus spécifiques par catégorie de produits.

En ce qui concerne les équipements comportant des risques pour le consommateur, les pouvoirs publics disposent de deux procédures de retrait.

En cas d'infraction à la loi du 9 février 1994 relative à la sécurité des consommateurs, les agents chargés de la surveillance peuvent saisir tout équipement permettant l'exécution du service incriminé, sous réserve de la confirmation de cette saisie par le ministère public. Celui-ci peut également effectuer une telle saisie lorsqu'un procès-verbal de constat d'une infraction lui est transmis.

Nonobstant la situation d'infraction, en cas de danger grave et immédiat, le ministre ayant la consommation dans ses attributions, éventuellement en accord avec d'autres ministres concernés, peut, selon une procédure définie, suspendre ou ordonner le retrait du marché du produit concerné, ainsi que suspendre l'offre d'un service.

Comme vous l'avez signalé, madame, l'installation d'un panneau mentionnant «Utilisation à vos propres risques» n'est pas conforme à la loi en vertu de laquelle l'exploitant est tenu d'informer le consommateur quant aux risques éventuels, et un tel panneau n'exempte en aucun cas l'exploitant de ses responsabilités.

J'en viens aux prescriptions spécifiques de sécurité pour aires de jeux.

L'administration de la Qualité et de la Sécurité du ministère des Affaires économiques a créé un groupe de travail chargé d'étudier les mesures visant à améliorer la prévention en ce qui concerne les risques que présentent les équipements des plaines de jeux pour les enfants. Cette étude a abouti à la rédaction d'un manuel basé sur les projets de normes européennes sur l'état actuel de la technique et sur les codes de conduite en vigueur dans le secteur en matière de santé et de sécurité. Un certain nombre d'aires de jeux ont déjà fait l'objet d'une inspection et une telle procédure sera généralisée dans un proche avenir.

Nonobstant l'existence de projets de normes, il est indispensable d'attendre que les normes européennes soient rendues applicables avant de pouvoir adapter la réglementation belge.

J'espère avoir pu, au moyen de l'exposé ci-dessus, éclairer l'honorable membre quant à la sécurité offerte par les parcs d'amusement, les fêtes foraines et les aires de jeux.

De voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Van der Wildt.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Mijnheer de voorzitter, ik dank de vice-eerste minister voor zijn vrij uitgebreid antwoord op mijn nogal gecompliceerde vraag.

De vice-eerste minister heeft de technische uitleg gegeven van wat er precies in Walibi is gebeurd en spreekt over «une rupture d'une pièce». Volgens de informatie waarover ik beschik, zou de breuk te wijten zijn aan de bepaalde structuur van het metaal. Bij het herstellen moet toch rekening worden gehouden met de elementen die men kent, maar blijkbaar werd dezelfde fout gemaakt.

De vice-eerste minister heeft verschillende keren verwezen naar het geaggregeerd organisme dat de controle heeft uitgevoerd. Hebben zijn diensten zelf geen controle gedaan? Konden of mochten zij geen controle verrichten?

De vice-eerste minister heeft verklaard dat de wet van 1994 voldoende garanties biedt opdat ieder die een product op de markt brengt rekening zou houden met de veiligheid en de gezondheid van de consument. Niettegenstaande het over heel specifieke toestellen gaat, ben ik van mening dat het risico dermate is dat in de toekomst een specifieke reglementering moet worden uitgewerkt. Te veel kermisexploitanten, zoals deze in Niel, verschuilen zich immers achter de bepaling «betreden op eigen risico».

Tot mijn grote vreugde heeft de vice-eerste minister ook melding gemaakt van een werkgroep met betrekking tot de veiligheid van speeltuinen. Volgens de vice-eerste minister werden

reeds controles uitgevoerd en zal binnenkort een rapport met richtlijnen worden uitgebracht. Wanneer zal dat gebeuren en wanneer zullen de richtlijnen van toepassing zijn?

M. le président. — La parole est à M. Di Rupo, vice-Premier ministre.

M. Di Rupo, vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Monsieur le président, il est d'usage que les services de l'administration fassent appel à des organismes agréés spécialisés, étant donné que ces derniers possèdent les appareils de mesure adéquats pour effectuer des tests scientifiques et dont mes propres services ne disposent pas.

Mevrouw Van der Wildt (SP). — Deze organisaties zeggen dat ze niet weten wat ze moeten controleren omdat er geen reglementering bestaat.

M. Di Rupo, vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Selon mes informations, les organismes ont effectué ce travail, notamment en ce qui concerne la nouvelle pièce en question.

À l'évidence, toutes les mesures de sécurité ont été prises et les autorisations sont accordées parce que les services ont la conviction que le travail a été réalisé et que leur nouvelle pièce ne présente pas les risques de défaillance à l'ancienne.

Je demanderai à mon administration d'établir un rapport plus circonstancié et celui-ci vous sera transmis. Par ailleurs, si vous souhaitez de plus amples explications sur cette pièce où si vous demandiez qu'un nouveau test soit réalisé, nous pourrions éventuellement y procéder avant la nouvelle saison.

De voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

PROPOSITIONS

Prise en considération

Communication de M. le président

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de voorzitter

M. le président. — Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Ces propositions sont donc prises en considération et envoyées aux commissions indiquées.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau. (*Instemming.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verzonden.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verzonden, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat se réunira le mercredi 12 novembre à 14 h 30.

De Senaat vergadert opnieuw op woensdag 12 november om 14.30 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 18 h 20.*)

(*De vergadering wordt gesloten om 18.20 uur.*)

BIJLAGE — ANNEXE

Inoverwegingneming — Prise en considération

Lijst van de in overweging genomen voorstellen:

A. Wetsvoorstel:

Artikel 81

1° Wetsvoorstel strekkende om artikel 61 van het Burgerlijk Wetboek opnieuw in te voeren wat betreft het bewijs van de geboorte bij gebreke van een akte van geboorte (van mevrouw Delcourt-Pêtre).

— Verzending naar de commissie voor de Justitie.

B. Voorstel van resolutie:

1° Voorstel van resolutie betreffende de genocide in 1915 van de in Turkije levende Armeniërs (van de heer Mahoux c.s.).

— Verzending naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Liste des propositions prises en considération:

A. Proposition de loi:

Article 81

1° Proposition de loi rétablissant l'article 61 du Code civil en ce qui concerne la preuve de la naissance à défaut d'acte de naissance (de Mme Delcourt-Pêtre).

— Envoi à la commission de la Justice.

B. Proposition de résolution:

1° Proposition de résolution relative au génocide des Arméniens de Turquie en 1915 (de M. Mahoux et consorts).

— Envoi à la commission des Affaires étrangères.